

Cuvânt înainte

Venirea masivă a comuniștilor la putere, ca rezultat al alegerilor parlamentare anticipate din 25 februarie 2001, a constituit începutul celei mai „negre” perioade din istoria statului independent Republica Moldova. Tocmai de aceea, imediat după accederea lor la putere, mi-am propus să monitorizez, cu maximă atenție, activitatea guvernării comuniste. Inițial, nu intenționeam să public o carte privind rezultatele acestei monitorizări, scopul meu fiind de a mă documenta și de a urmări cursul actualei guvernări. Datele acumulate au conturat însă un tablou social-politic atât de dramatic, încât a apărut ideea de a prezenta publicului larg erorile și consecințele politicii defectuoase a comuniștilor, pe parcursul a trei ani și ceva de guvernare.

În paginile acestei cărți ies în evidență ignoranța, deșertăciunea și fariseismul comunist. În spatele declarațiilor pompoase se ascund: scăderea nivelului de trai al populației, demolarea instituțiilor democratice, prigonirea și suprimarea opoziției, înflorirea corupției și a protecționismului, nimicirea autonomiei locale, universitare și a independenței sistemului judecătoresc, persecutarea agenților economici neloiali puterii, izgonirea investitorilor occidentali, înghețarea relațiilor cu creditorii externi, compromiterea imaginii internaționale a statului, plecarea în masă a populației apte de muncă peste hotare – toate împreună venind să accentueze dezastrul în care s-a pomenit Republica Moldova.

Evenimentele luate în vizor sunt prezentate în ordine cronologică. Textele cu privire la fiecare eveniment conțin partea informațională și un scurt comentariu. Nu urmăream neapărat să dau o notă celor întâmplare, ci mai degrabă să semnaliez o încălcare sau alta comisă de clica bolșevică. Am fixat numai cazurile de rezonanță, abuzurile cele mai grele, în realitate fărâdelegile comuniste fiind mult mai multe.

Sper că această carte va deschide ochii populației asupra adevăratei esențe a guvernării comuniste și va contribui la cultivarea unui electorat orientat spre valorile democrației și civilizației europene.

*Veaceslav Untilă,
Copreședinte al Alianței „Moldova Noastră”*

1. ADIO, REPUBLICĂ PARLAMENTARĂ!

Odată cu venirea comuniștilor la putere, Republica Moldova practic și-a pierdut imaginea de stat cu regim de guvernare parlamentar. Rolul principal al Parlamentului în dirijarea statului a rămas doar pe hârtie, în realitate R. Moldova devenind un stat cu o pronunțată formă de guvernământ prezidențială. Organul legislativ s-a transformat într-o mașină de vot, care doar legiferează deciziile luate de Comitetul Central al Partidului Comuniștilor. Iar primul semnal că Republica Moldova nu mai este un stat parlamentar a fost dat pe 15 martie 2001, la doar 20 de zile după alegerile parlamentare ce i-au adus la putere pe comuniști.

În acea zi de pomină, Vladimir Voronin (pe atunci era doar lider al Partidului Comuniștilor) face o declarație alarmantă pentru adepții democrației. Fără a ține cont de Constituție, care spune clar că Republica Moldova este un stat parlamentar, fără a încerca măcar să camufleze intenția formațiunii sale de a reduce rolul Parlamentului, viitorul șef al statului declară că noul președinte al Parlamentului va fi numit de către plenara Partidului Comuniștilor (!). Prin această declarație Vladimir Voronin lasă să se înțeleagă că adevăratul conducător al republicii va fi plenara PCR, și nicidecum Parlamentul.

***

2. PRIMUL ABUZ LEGISLATIV

La 22 martie, Parlamentul nou-ales purcede la constituirea comisiilor permanente. În acea zi este înregistrat și primul abuz comunist la nivel parlamentar. Astfel, conform numărului de mandate obținute, comuniștilor le-au revenit șapte din cele zece funcții de președinți de comisii parlamentare, Alianței Braghiș – două, iar creștin-democraților – una.

Comuniștii marginalizează opoziția, oferindu-le posturile de președinți ai comisiilor mai puțin importante, cum ar fi, de exemplu, funcția de conducător al comisiei ecologie. Totodată, nu fără concursul comuniștilor, în funcție de președinte al comisiei pentru drepturile omului și minorități naționale este numit Mihail Sidorov care, deși a fost ales în calitate de deputat din partea Alianței Braghiș, este adeptul comuniștilor. Sidorov părăsește rândurile Alianței Braghiș, se declară independent, dar votează de fiecare dată împreună cu comuniștii. Drept răsplată, majoritatea parlamentară îi păstrează fotoliul de președinte de comisie, opunându-se atunci când fracțiunea încearcă să-l demită pe Sidorov pentru a-l înlocui cu un alt reprezentant al său, după cum prevede regulamentul Parlamentului.

***

3. PRIORITATE – RELAȚIILE CU RUSIA & PRIMUL ATAC ASUPRA PRESEI

Pe data de 7 aprilie 2001, Vladimir Voronin începe să exercite oficial funcția de Președinte al Republicii Moldova. În acea zi, noua guvernare întreprinde primul atac asupra presei, îngrijind accesul reprezentanților unor mijloace de informare în masă, ziarele de opoziție "Flux", "Țara" ș.a., la ceremonia de investire a lui Vladimir Voronin. Din acel moment devine clar că nu poate exista libertatea presei sub un regim comunist și că presa pentru guvernanți este doar un instrument propagandistic, dar nicidecum un element indispensabil unei societăți democratice.

În aceeași zi, prin discursul său inaugural, Vladimir Voronin demonstrează că nu are de gând să fie un președinte al întregului popor, ci doar al acelor cetățeni care văd viitorul Moldovei alături de Rusia. Noul șef al statului lasă să se înțeleagă că "partenerul strategic" al Republicii Moldova

va fi Federația Rusă. Orientarea vectorului politicii externe spre est, pune cruce pe aspirațiile europene ale majorității populației. Deși ulterior guvernarea comunistă încearcă să demonstreze că și pentru ea integrarea europeană a devenit o prioritate, toți înțeleg că această schimbare de macaz a fost mai degrabă o măsură impusă comuniștilor de noile schimbări geopolitice. Chiar și după ce au declarat integrarea europeană drept prioritate națională, comuniștii au practicat același joc al dublelor standarde, promovând o politică ce convine Kremlinului.

* * *

4. ÎNCEPUTUL NAȚIONALIZĂRII

Prima acțiune de constrângere economică este întreprinsă la 20 aprilie 2001. Atunci, Parlamentul a declarat drept proprietate a statului mărcile de mărfuri care au fost înregistrate până la începutul anului 1992.

Sub pretextul că doresc să prevină o eventuală înstrăinare a unor mărci cunoscute, comuniștii de fapt pun mâna pe un business destul de profitabil pentru ei – permit contra unei anumite sume de bani unui sau altui agent economic să folosească marca de care are nevoie. Nu este exclus că, pe această cale, au fost îndepărtați de la mărcile cele mai cunoscute unii businessmen incomozi puterii, iar dreptul de a le utiliza a revenit favoriților comuniștilor sau acelor care plătesc mai mult și nu neapărat statului.

* * *

5. COLABORĂM MILITAR CU RUSIA

În aceeași zi, Parlamentul a ratificat Acordul între guvernele Republicii Moldova și Federației Ruse cu privire la colaborarea militară. Documentul prevede că părțile urmează să colaboreze în ceea ce ține de: asigurarea exploatării armamentului și tehnicii militare a armatei naționale a Republicii Moldova și a forțelor armate ale Federației Ruse; asigurarea tehnico-materială a forțelor armate ale ambelor țări; instruirea militarilor armatei naționale a Moldovei în instituțiile de învățământ din Rusia și a militarilor ruși – în cele din Republica Moldova; desfășurarea în comun a lucrărilor științifice de investigații în domeniul militar; colaborarea în ceea ce ține de folosirea bazelor militare și a centrelor de pregătire etc.

Conform documentului, colaborarea dintre părți se va desfășura prin vizite oficiale reciproce, întâlniri de lucru ale miniștrilor apărării și a altor conducători militari, consultări, schimb de experiență, stagii, conferințe, seminare etc. Cu alte cuvinte, R. Moldova își recunoaște rolul de vasal al Rusiei, menținându-și dependența față de această puternică forță militară.

* * *

6. ADEVĂRATA POZIȚIE FAȚĂ DE "IMPERIALIȘTI"

Cât timp s-au aflat în opoziție, comuniștii nu au scăpat nici o ocazie pentru a ataca organismele creditare internaționale. Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional erau numite cum doriți: fiare internaționale, vampiri, vrăjmași ai proletarilor, imperialiști etc. Această atitudine ostilă față de finanțatorii externi a fost afișată deschis în campania electorală a comuniștilor. Însă, după alegerile din 25 februarie 2001, situația s-a schimbat radical și comuniștii s-au văzut nevoiți să umble cu mâna întinsă anume la "imperialiștii" pe care până mai ieri îi declaraseră dușmani ai proletarilor.

În a doua jumătate a lunii aprilie comuniștii sunt puși în situația de a da un răspuns clar: vor ratifica sau nu Acordul cu Banca Mondială care prevedea acordarea unui credit preferențial în valoare de 10 milioane de dolari pentru reformarea sistemului ocrotirii sănătății din R. Moldova. Desigur, răspunsul a fost unul afirmativ (deși votarea propriu-zisă a avut loc câteva luni mai târziu).

Interesant este că, anterior comuniștii nu numai că supuneau criticii donatorii externi, dar chiar au votat împotriva respectivului Acord când acesta a fost propus spre ratificare Parlamentului de legislatura a 14-a. Oamenii încep să înțeleagă care e prețul real al declarațiilor echipei lui Voronin!

* * *

7. COMUNIȘTII LEGIFEREAZĂ DEZASTRUL DIN ARMATA NAȚIONALĂ

Pe 26 aprilie noul Parlament comunist respinge un proiect de lege ce prevedea trecerea de la serviciul militar obligatoriu la cel în bază de contract. Parcă nu s-a întâmplat nimic grav – deputații și-au expus opinia asupra unui document, acționând după cum le-a dictat conștiința. Semnificația însă a acestui gest e cu totul alta.

În primul rând, comuniștii demonstrează că nu sunt dispuși să ia în seamă proiectele înaintate de opoziție. În al doilea rând, este clar că noua guvernare nu acceptă modificările chiar și atunci când i se aduc argumente convingătoare. În al treilea rând, respingerea acestui proiect de lege este o dovadă a incompetenței comuniștilor, precum și a informării slabe a acestora despre adevărata stare de lucruri din armata națională. Oricine știe că, ceea ce în R. Moldova se numește armată, în realitate este o ceată de tineri prost îmbrăcați, slab hrăniți, care sunt antrenați în ce activități doriți, numai nu în cele ce țin de militarie. Trecerea la armata profesionistă în bază de contract este unica posibilitate de a ajunge în rând cu lumea civilizată.

Nu trebuie să uităm că mai multe norme ale dreptului internațional prevăd dreptul recrutului de a refuza serviciul militar dacă acesta contravine convingerilor sale religioase, pacifiste sau de alt ordin. Comuniștii neglijează însă aceste argumente și, respingând respectivul proiect de lege, de fapt se pronunță pentru păstrarea dezastrului în armata națională.

* * *

8. PRIMA ÎNCERCARE DE OFICIALIZARE A LIMBII RUSE

Tot în aceeași zi Parlamentul adoptă, cu votul majorității deputaților, în lectură definitivă Legea privind actele de stare civilă, prin care stabilește că "întocmirea actelor de stare civilă, precum și înscrierea mențiunilor, se face în limba de stat și în limba rusă". Acest document este adoptat la inițiativa deputaților-comuniști Victor Andrușciac și Victor Stepaniuc.

Guvernanții readuc în prim-plan problema lingvistică din cauza căreia Republica Moldova a avut de suferit enorm la începutul anilor '90. Indirect, comuniștii pun sub semnul întrebării însăși statalitatea Republicii Moldova, pe care în declarații ei o apară cu atâta insistență.

Electoratului i se oferă o dovadă în plus că interesele populației majoritare nu coincid cu cele ale comuniștilor. Noua conducere acordă predilecție limbii unei minorități care nici măcar nu este cea mai numeroasă (minoritatea rusă e inferioara numeric celei ucrainene), atât în detrimentul majorității, cât și al altor minorități din republică. E o politică greșită care la începutul anului 2002 va scoate în stradă zeci de mii de oameni, destabilizând la maximum situația din republică. Conflictul a fost posibil de aplanat doar după intervenția repetată a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.

* * *

9. ÎNCEPE RĂFUIALA CU PERSOANELE INCOMODE

Pentru orice partid aflat la putere, unul din instrumentele de bază ale promovării intereselor proprii a fost și continuă să fie compania "Teleradio-Moldova". De aceea, comuniștii nu-i puteau lăsa în funcție pe vechii conducători ai instituției și la 27 aprilie 2001 Anatol Barbei este eliberat din funcția de director general al Televiziunii de Stat (la acel moment), iar Vasile Grebencea – din funcția de director general al Radioului Național. Iulian Magaleas, directorul general al companiei, este păstrat în funcție, deoarece e membru al Partidului Comuniștilor și, anterior, tot de către această formațiune a fost promovat în postul respectiv.

Din acel moment, televiziunea și radioul național se transformă în niște instrumente de "spălare a creierilor" și devin principale mijloace de propagandă comunistă. O asemenea situație nu putea fi tolerată de opoziție, de societatea civilă și comunitatea jurnalistică. În rezultat, protestele din diferite domenii, ce cuprinseseră republica la finele anului 2001 – începutul anului 2002, ajung și la compania "Teleradio-Moldova". Deși, s-au făcut nu puține eforturi pentru a transforma "Teleradio-Moldova" într-o instituție publică a audiovizualului, acest lucru a reușit doar pe hârtie. În realitate, compania a rămas aservită puterii comuniste.

* * *

10. ELIBERAREA LUI ILIE ILAȘCU – O DOVADĂ A COMPLICITĂȚII COMUNIȘTILOR CU RUSIA ȘI CRIMINALII DE LA TIRASPOL

La începutul lunii mai apare o știre-trăsnet: Ilie Ilașcu, deținut politic al regimului criminal de la Tiraspol, a fost pus în libertate! În acea zi, din păcate, a fost eliberat doar Ilie Ilașcu, nu și membrii grupului său. Desigur, nimeni nu pune la îndoială că acest eveniment a fost unul cu adevărat îmbucurător și că el trebuia demult să se întâmple. Totodată, trecând peste emoții, ne întrebăm: cum de au reușit comuniștii ceea ce nu le-a reușit democraților și de ce nu au fost eliberați și ceilalți membri ai grupului?

Analizând la rece situația, ne dăm seama că partidul de guvernământ de la Chișinău nu era deloc preocupat de faptul că membrii grupului Ilașcu sunt deținuți ilegal la Tiraspol, că acestora li se încalcă drepturile, că sunt umiliți de niște criminali. Pur și simplu, comuniștii au încercat să-l folosească pe Ilie Ilașcu pentru a satisface interesele Moscovei. Vorba e că în acea perioadă Curtea Europeană a Drepturilor Omului urma să purceadă la examinarea dosarului Ilașcu. Era de presupus că Rusia va fi recunoscută drept vinovată de încălcarea drepturilor membrilor grupului și, implicit, de declanșarea conflictului transnistrean și apariția republicii-fantomă în stânga Nistrului. De aceea, Voronin și Smirnov au primit ordin să-l elibereze pe Ilie Ilașcu în schimbul promisiunii că acesta își va retrage plângerea de la CEDO. După cum a mărturisit mai târziu Ilie Ilașcu, această condiție, înainte de a-l elibera, i-a pus-o și Șevțov-Antiufiev. Ilie Ilașcu a considerat însă că rebelii de la Tiraspol trebuie să plătească pentru chinurile suportate de membrii grupului său.

***

11. PLATA PENTRU PROMISIUNI ELECTORALE DEȘARTE

La 10 mai este creată o comisie specială în a cărei sarcină se pune elaborarea propunerilor de ajustare a legislației naționale la Legea cu privire la statutul juridic special al unității teritorial-administrative autonome Gagauz-Yeri. Comuniștii se apucă să consfințească la nivel

constituțional unele drepturi ale autonomiei găgăuze care, de fapt, legiferează existența unui stat în stat.

În goana după voturile din sudul republicii, în perioada electorală comuniștii le-au promis găgăuzilor „marea și sarea”. Le-au promis până și dreptul de a-și crea propriul stat în cazul în care R. Moldova își pierde actualul statut. Acest drept era prevăzut de Legea cu privire la statutul juridic special al unității administrativ-teritoriale "Găgăuz-Yeri" încă din 1994, însă nici o guvernare nu a riscat să-l transpună în Constituție. Într-un târziu și comuniștii au renunțat să legifereze prevederea respectivă, însă doar după ce s-au convins ce riscuri comportă ea.

Dar, să revenim la comisie. Constituirea și activitatea ei ulterioară au tensionat relațiile dintre Chișinău și Comrat. Autoritățile găgăuze se opuneau pe orice cale propunerilor înaintate de Chișinău și, în rezultat, Gagauz-Yeri, care până la venirea comuniștilor era o zonă destul de liniștită, s-a transformat într-un focar de instabilitate. Conflictul dintre comuniști și echipa de la Comrat ajunsese chiar până la Congresul puterilor locale și regionale al Consiliului Europei și a putut fi aplanat doar prin metode antidemocratice. Pentru aceasta comuniștii au trebuit să lase baltă treburile țării și să se ocupe exclusiv de problema găgăuză pe care au creat-o cu mâinile proprii. Astfel, mai întâi au constituit o nouă majoritate în Adunarea Populară de la Comrat, aservită puterii de la Chișinău, apoi au provocat alegeri anticipate ale bașcanului, în urma cărora au pus în fruntea autonomiei un conducător și un executiv loial comuniștilor (despre fraudele înregistrate în acest scrutin nici nu face să vorbim). Apare întrebarea: cui i-a trebuit acest conflict apărut pe loc gol, care a paralizat activitatea autonomiei pentru o bună perioadă de timp?

* * *

12. COMUNIȘTII "SE APUCĂ DE CAPUL" JUDEȚELOR

Una din cele mai mari “isprăvi” comise de guvernarea comunistă a fost fără îndoială lichidarea județelor și revenirea la sistemul de raioane. Astfel, structurile administrativ-teritoriale create în 1998 cu suportul comunității internaționale, nici nu au început bine să funcționeze, că au și fost înlocuite cu alte structuri, create fără o argumentare economică adecvată.

Revenirea la raioane a constituit un punct de bază în programul electoral al comuniștilor. Mulți însă sperau că noua conducere va neglija această promisiune (de altfel ca și multe altele) și nu va permite intereselor partinice să domine interesele țării. Însă aceste speranțe au fost spulberate de declarația făcută la 14 mai 2001, în cadrul emisiunii "Ora Parlamentului", de către spicherul Eugenia Ostapciuc. Ea a comunicat că, în cel mai scurt timp, va fi formată o comisie specială, care va revedea structura administrativ-teritorială a republicii.

În spatele acestei declarații stă ascuns populismul comuniștilor, precum și interesele personale ale unor membri ai partidului de guvernământ. Liderii comuniști din teritoriu își presau colegii din administrația de la Chișinău să voteze cât mai repede revenirea la raioane, pentru a-i asigura pe ei cu fotolii. Într-un fel, comuniștii de la Chișinău deveniseră ostacii celor din teritoriu și până la urmă au cedat insistențelor lor. Sigur, comuniștii din teritoriu au câștigat, dar republica și-a frânat mersul ei firesc pentru o perioadă îndelungată de timp.

* * *

13. LUPUL NU ȘI-A SCHIMBAT NICI PĂRUL

Începem a ne deprinde cu declarațiile pro-europene ale echipei lui Vladimir Voronin. Comuniștii sunt mai europeni ca europenii, de parcă nu ei acum câteva luni strigau că R. Moldova trebuie să se integreze doar în Uniunea Rusia-Belarus și că nu avem ce căuta în Europa. Totuși pe 17 mai parlamentul comunist a respins inițiativa de constituire a unui minister al integrării europene.

Oficial, comuniștii și-au motivat refuzul prin faptul că funcțiile ce urmau să revină noului minister sunt îndeplinite cu succes de Ministerul Afacerilor Externe. În realitate, comuniștii nu au dorit să aplece urechea la doleanțele majorității populației (sondajele de opinii arată că majoritatea populației pledează pentru integrarea europeană a Republicii Moldova). La acel moment comuniștii nu erau gata să-și schimbe nici măcar părul, nu tocmai năravul.

* * *

14. ÎN ACEEAȘI LUNTRE CU NAZIȘTII ȘI FASCIȘTII

La 25 mai parlamentul respinge un proiect de lege al opoziției ce presupunea interzicerea partidelor de orientare fascistă, nazistă și comunistă. Având în vedere gravele crime comise în diferite perioade istorice de formațiunile de această orientare, mai multe țări au adoptat legi similare. R. Moldova, dacă tinde să se integreze în marea familie a statelor europene, ar fi trebuit să procedeze la fel. Însă, pentru comuniști dinții s-au dovedit a fi mai aproape decât părinții, adică interesele lor personale au fost puse mai presus decât interesele statului.

De notat că opoziția nu urmărea prin acest proiect de lege scoaterea comuniștilor lui Voronin în afara legii – aceștia ar fi fost obligați să-și schimbe numai denumirea formațiunii. Nimeni nu contesta legalitatea accederii lor la putere.

Astfel, protejându-și interesele proprii, comuniștii s-au pomenit în postura de apărători ai nazismului și fascismului. Este un caz fără precedent în Europa când un partid de guvernământ refuză să interzică în țara sa activitatea partidelor naziste și fasciste. Să admitem că pe comuniști nu-i preocupa decât propria denumire – de ce atunci nu au propus un proiect de lege care s-ar fi referit doar la naziști și fasciști? Probabil, răspunsul la această întrebare și la multe altele îl vom afla abia atunci când comuniștii vor pleca acolo unde demult le este locul – la urna istoriei.

* * *

15. SALUT, PIONIERIE!

La 28 mai 2001, Eugenia Ostapciuc, în noua sa calitate de președinte al Parlamentului, întreprinde o vizită de lucru la fabrica de confecții "Ionel". Proaspătul spicher promite în cadrul acelei vizite că noul partid de guvernământ va introduce uniforma școlară unică pe care elevii vor trebui să o poarte în mod obligatoriu exact ca pe timpul defunctei URSS.

Făcând această declarație, Eugenia Ostapciuc a dorit să le dea de înțeles angajaților de la "Ionel" că statul nu-i uită și că în curând ei vor avea foarte mult de lucru, deoarece vor trebui "să îmbrace" în uniforme școlare întreaga republică. Însă, în pornirile sale "nobile", spicherița se face a uita de câteva momente foarte importante: într-o economie de piață, statul nu poate favoriza un agent economic în detrimentul altuia (acest lucru contravine mai multor norme legislative, inclusiv Constituției); încalcă dreptul părinților și al elevilor de a-și alege singuri vestimentația; practic, copiii sunt obligați să facă unele cheltuieli suplimentare nejustificate. Fie că Eugenia Ostapciuc și-a dat seama ce pericole implică inițiativa sa, fie că noul președinte al Parlamentului a fost "pusă la punct" de colegii săi mai experimentați, dar ideea respectivă așa și nu a fost implementată. Este regretabil că Partidul Comuniștilor nu a refuzat la fel de ușor și la alte inițiative deocheate.

* * *

16. COMUNIȘTII ÎMPOTRIVA NATO

În prima perioadă după venirea comuniștilor la putere, formațiunea lui Vladimir Voronin se comportă ca un adevărat partid de opoziție. Comuniștii îi critică pe toți, fără a ține cont de faptul că cei care trebuie să schimbe situația din republică sunt anume ei. Același comportament noua guvernare îl are și față de NATO. Pentru mulți comuniști de factură veche NATO rămăsese încă de pe timpul războiului rece dușmanul "numărul unu".

Occidentul aștepta ca atitudinea noii puteri de la Chișinău față de NATO să fie, dacă nu una binevoitoare, cel puțin, rezervată. Andrei Neguța, președintele comisiei parlamentare pentru politică externă, a declarat însă că Partidul Comuniștilor din Republica Moldova este împotriva extinderii NATO. Situația creată în urma acestei declarații era deopotrivă alarmantă și ridicolă. Alarmantă, pentru că noua conducere a republicii pune sub semnul întrebării mai multe proiecte ce se derulau sub egida NATO și, în primul rând, participarea militarilor moldoveni în cadrul programului "Parteneriat pentru pace". În al doilea rând, comuniștii excludeau R. Moldova dintr-o eventuală sferă de extindere a organizației care într-adevăr s-a extins doar până la Prut, R. Moldova rămânând în sfera de influență militară a Rusiei. Ridicolul constă în faptul că o mână de comuniști ajunși prin ironia sorții la guvernare într-un stat situat în centrul Europei a îndrăznit să arunce mânușa celui mai puternic bloc militar din lume.

* * *

17. COMUNIȘTII "ȚIN UMBRELA" KGB-IȘTILOR

Pe 31 mai Parlamentul purcede la examinarea unui proiect de lege propus de opoziție și care se numea "privind accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție politică". Adoptarea acestui proiect de lege ar fi constituit un pas înainte în vederea democratizării societății, apropierea ei de standardele internaționale, ar fi însemnat sfârșitul acelei perioade de teroare prin care i-a fost dat să treacă umilitului popor al Republicii Moldova. Comuniștii însă, fără a invoca anumite argumente serioase, au respins respectivul document.

Părtașii lui Voronin au procedat astfel deoarece majoritatea dintre ei, după spusele tovarășului Stepaniuc, "vin din trecut". Adică au făcut parte din structurile de conducere ale fostului regim comunist. Iar pe atunci, până și un conducător de cel mai mic rang avea dosar la KGB, în el fiind trecute și cazurile "de colaborare benevolă" cu poliția politică. Adoptarea documentului propus de opoziție i-ar fi scos la "apă curată" pe mai mulți dintre actualii demnitari. Avem tot temeiul să credem că multe evenimente ar fi apărut în cu totul altă lumină, iar unele persoane cu funcții de răspundere, care astăzi ne reprezintă prin Europa, ar fi trebuit cel puțin să-și dea demisia.

* * *

18. ASASINAREA LUI GHEORGHE GRUMAȚCHI

Fără îndoială, o „pata neagră” pe obrazul guvernării roșii, este asasinarea lui Gheorghe Grumațchi, președintele asociației piețelor din municipiul Bălți. Opinia publică a fost zguduită de cruzimea cu care a fost executat acest omor la comandă, Gheorghe Grumațchi fiind ucis în plină stradă ziua-n amiaza mare, când se deplasa cu automobilul la serviciu.

Cazul nu ar fi fost poate atât de mediatizat dacă înainte de moartea sa, Grumațchi nu ar fi organizat o conferință de presă în care a comunicat că este supus unor presiuni și intimidări teribile pentru că nu dorește să cedeze intereselor anumitor grupări. Atunci, Gheorghe Grumațchi a numit mai multe persoane suspuse printre care: deputatul Victor Morev, ministrul justiției Ion

Morei, ex-comisarul de Bălți, Nicolae Negrei. Deși opoziția a cerut ca persoanele respective să fie suspendate din funcțiile deținute pe durata anchetei, comuniștii nu au dat curs acestui demers! Pe parcursul anchetei, în presă s-au strecurat câteva informații confuze ba că asasinii au fost reținuți, ba că persoanele reținute nu sunt cele căutate, ba că iarăși unele fapte s-au adevărit etc. Dar nimic nu s-a spus despre cine a comandat acest omor, dacă se adevăresc sau nu acuzațiile aduse lui Morei, Morev, Negrei. Tăcere!

* * *

19. PRESA RĂMÂNE "ÎNCĂTUȘATĂ"

Prima vară a guvernării comuniste începe destul de trist pentru presă – la 1 iunie 2001 deputații-comuniști resping inițiativa legislativă de abrogare a Legii presei, lege care în opinia reprezentanților mai multor mijloace de informare în masă, este un document depășit de timp, ce frânează afirmarea presei drept cea de-a patra putere în stat. La acel moment, numai comuniștii puteau să nu vadă că Legea presei nu corespunde spiritului democratic de dezvoltare a societății.

O apreciere obiectivă a documentul care, din păcate, a rămas în vigoare era dată în nota informativă ce însoțea inițiativa privind abrogarea Legii: "Legea a fost concepută ca un hibrid artificial al principiilor presei sovietice și al principiilor internaționale. Ea nu reglementează independența publicațiilor periodice, ci doar descrie în mod rutinar modul de organizare a activității acestora. În plus, Legea încearcă să reglementeze relațiile dintre fondatori, editori și jurnaliști de pe pozițiile anului 1994, poziții care sunt deja învechite și nu corespund realităților actuale".

Specialiștii în materie menționau atunci (în cadrul discuțiilor în Parlament) că această lege a fost elaborată în 1994 ca o măsură de răspuns la unele publicații de presă despre cazuri de corupție în care erau implicate persoane suspuse în stat. Astfel, în lege au fost introduse măsuri restrictive pentru presă cu scopul de a le închide gura jurnaliștilor.

* * *

20. OFENSIVA ANTI-JUDEȚE ÎNCEPE CU O COMISIE

Declarațiile anterioare ale spicherului Eugenia Ostapciuc și ale altor demnitari comuniști, în ceea ce ține de județe, nu au fost făcute pe negândite – comuniștii într-adevăr se apucă de demolarea proaspătului sistem administrativ-teritorial, constituit în 1998. Și, ca de obicei, pentru a demola ceva – în cazul de față, județele – noua guvernare purcede la crearea unei comisii speciale. Scopul oficial al acestei structuri este "de a propune legislativului spre adoptare modificări în Legile cu privire la administrația publică locală și organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova". Însă, este suficient să vezi cine face parte din componența comisiei (comuniști sau persoane promovate de aceștia), dar mai ales cine este pus în fruntea ei, Vasile Iovv, că-ți dai imediat seama care este scopul adevărat al comisiei.

Am menționat mai sus ce s-a urmărit în realitate prin această "reformă" și nu mă voi repeta. Cu atât mai mult că, pe parcurs, s-a văzut destul de bine pentru ce și pentru cine au fost refăcute raioanele. Unicul moment la care aș dori să mă opresc în acest context este forma în care comuniștii și-au îmbrăcat noua lor inițiativă odioasă. Astfel, comisia urma "să efectueze un studiu asupra compatibilității legilor menționate cu Constituția Republicii Moldova, precum și cu Carta Europeană pentru autoadministrare locală". Noua guvernare sugera că sistemul de județe ar contraveni Constituției și mai ales legislației internaționale în domeniu. Straniu, dar experții Congresului puterilor locale și regionale al Consiliului Europei indicau tocmai contrariul. Deci,

revenirea la raioane a avut loc pe fundalul unei sfidări totale a bunului simț, a legislației internaționale și a opiniei experților Consiliului Europei.

* * *

21. R. MOLDOVA CEDEAZĂ DIN TERITORIU

Pe 5 iunie comuniștii și-au exprimat disponibilitatea de a ratifica Tratatul privind delimitarea frontierelor cu Ucraina. Fără îndoială, R. Moldova avea nevoie de un asemenea Tratat, însă nu în varianta ce a fost ratificată. Acest document ne-a dezavantajat din mai multe puncte de vedere, pentru că am fost nevoiți să cedăm Ucrainei unele teritorii, inclusiv 7,7 km strategici din apropierea satului Palanca și cea mai mare insulă de pe Nistru – Nișalu. În schimb însă nu am primit mai nimic. R. Moldova a cedat Ucrainei importante teritorii în șapte puncte frontaliere, iar Ucraina – doar în două puncte (Giurgiulești și Basarabeasca).

De menționat că această decizie pripită a comuniștilor de a ratifica un document ce contravenea intereselor R. Moldova a condus la destabilizarea situației din țară. În acea perioadă, se înregistrează primele acțiuni de protest anticomuniste și constituirea primului Comitet cetățenesc, care purta numele "Palanca". Ratificarea Acordului a mai avut o semnificație importantă – pentru prima dată autoritățile comuniste și-au permis să încalce direct și deschis Constituția, care prevede clar că teritoriul Republicii Moldova este inalienabil. Acest caz demonstrează cu prisosință că noua conducere de la Chișinău nu se supune legislației în vigoare, autoidentificându-se cu statul. Iar asemenea atitudine este inacceptabilă într-un stat democratic.

* * *

22. COMUNIȘTII ACCEPTĂ PREZENȚA MILITARILOR RUȘI ÎN MOLDOVA

Problema prezenței militare ruse în Republica Moldova rămâne a fi una din cele mai arzătoare. Deși în cadrul summit-elor OSCE de la Istanbul și Porto au fost fixate termene stricte de retragere a arsenalului și trupelor rusești din Transnistria, până în prezent acest lucru nu s-a întâmplat. Unii susțin că de vină e Rusia, alții îl acuză pe Smirnov, însă o parte din vină (poate cea mai mare) o poartă totuși regimul Voronin. Anume exponenții acestui regim, după ce au venit la putere, au lăsat să se înțeleagă că nu ar avea nimic împotriva prezenței militare rusești în Moldova.

Prima declarație în acest sens, după venirea comuniștilor la putere, a făcut-o vicespicherul Vadim Mișin, într-o conferință de presă din 5 iunie. Potrivit spuselor sale, "nimănu-i este convenabil ca trupele rusești să fie retrase din Transnistria, atâta timp cât nu a fost evacuat armamentul stocat în regiune". Vadim Mișin a lăsat să se înțeleagă atunci că "principala problemă nu sunt trupele militare ruse". El a menționat că "Moldova ar putea chiar să examineze posibilitatea rămânerii lor în Transnistria și după retragerea armamentului, dar numai cu condiția ca aceste trupe să aibă statut de pacificatori și să fie sub egida OSCE". Evident, după o asemenea declarație, rușii nu s-au prea grăbit să-și onoreze angajamentele internaționale.

* * *

23. COMUNIȘTII ÎȘI DECLINĂ RESPONSABILITATEA ÎN CAZUL GRUPULUI ILAȘCU

Pe 6 iunie, la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului au loc audieri pe marginea cazului membrilor grupului Ilașcu. Dosarul respectiv fusese depus încă în 1999, petiționarii cerând înaltei instanțe internaționale să recunoască încălcarea unor astfel de drepturi ale lor ca: dreptul la libertate și siguranță, dreptul la un proces echitabil, dreptul la viață, dreptul de a nu fi supus

torturii, precum și dreptul la respectul vieții private și familiale. Deoarece Transnistria nu este subiect al dreptului internațional, grupul Ilașcu a cerut să fie recunoscute vinovate guvernele Republicii Moldova și a Federației Ruse.

Noua conducere a Republicii Moldova nu numai că nu susține pretențiile absolut întemeiate ale cetățenilor săi, care au avut de suferit de pe urma acțiunilor unui regim criminal, dar intră în conflict direct cu aceștia. Normal era ca Guvernul de la Chișinău, după ce a trâmbițat la toate colțurile cât de mult "și-a bătut capul" ca lui Ilie Ilașcu să i se facă dreptate și să fie eliberat din detenție, să-și recunoască vina (fie chiar și implicită) și să le compenseze petiționarilor prejudiciile materiale și morale suportate în acești ani.

* * *

24. TOT SPRE EST, SPRE EST, SPRE EST...

La 7 iunie 2001, Andrei Neaguța, președintele comisiei parlamentare pentru politică externă, aduce o știre "îmbucurătoare" pentru opinia publică din Moldova – Adunarea parlamentară a uniunii interstatale Rusia-Belarus este gata să acorde statut de observator permanent Republicii Moldova. Vorba e că Andrei Kirilovici revenise cu o zi înainte de la Grodno (Belarus) unde avuse loc o reuniune a acestui for și unde, se vede că, i-a fost adusă la cunoștință această decizie "milostivă" a fraților mai mari – Rusia și Belarus.

Probabil, mediatizând subiectul, comuniștii au dorit să le dea de înțeles alegătorilor că ei nu și-au uitat promisiunile electorale. Însă, acest "gest electoral frumos" ne-a costat cam scump. Aceasta și alte acțiuni au determinat forurile internaționale să uite de Moldova până în 2003, republica noastră pierzând astfel doi ani foarte prețioși pentru destinul său european. Anume în această perioadă se formau noile sfere de influență, avea loc o reîmpărțire a Europei. Forurile europene ne-au "contactat" din nou abia în 2003 pentru a ne anunța că ni se oferă umilul rol de stat-vecin al UE. Dacă R. Moldova ar fi promovat o politică externă mai eficientă, iar unii comuniști nu și-ar fi afișat predilecțiile pro-ruse, cine știe, poate că ni se propunea chiar statutul de membru-asociat. Iar dialogul din ultimul timp cu structurile europene, pe care regimul Voronin se străduie să-l ofere opiniei publice drept "succese ale politicii de integrare europeană", nu este decât o formalitate pe care UE trebuie să o urmeze stabilind niște reguli de joc elementare pentru noii săi vecini.

* * *

25. ÎNCEPE RĂFUIALA CU OPONENȚII

Pentru a reduce la tăcere presa de opoziție, comuniștii au propus un proiect de lege ce interzicea finanțarea sau susținerea sub orice formă a ziarelor politice din R. Moldova de către guvernele altor țări. Scopul urmărit era clar, căci unele ziare de la Chișinău primeau mijloace în cadrul diferitor proiecte finanțate de România. Comuniști au uitat însă că și SUA, prin intermediul unor programe, de asemenea acorda din când în când sprijin unor publicații de la Chișinău. Un exemplu în acest sens poate fi "Jurnal de Chișinău", care în acea perioadă câștigase un grant de la Ambasada SUA în Republica Moldova.

Comuniștii nu au înțeles un singur lucru: prin metode administrative presa nu poate fi redusă la tăcere. Dacă va fi nevoie, oamenii vor strânge câte un leu și vor susține o publicație care-i va informa corect, dar nu le va "spăla mințile", după cum procedează presa supusă puterii. Astfel, regimul lui Voronin nu a câștigat nimic prin respectivul proiect de lege, căci ziarele de opoziție continuă să apară și să scrie adevărul despre "rezultatele înalte" obținute de actuala guvernare. În

schimb, presa de la Chișinău a pierdut surse importante de finanțare, iar imaginea externă a Moldovei a avut de suferit, occidentalilor oferindu-li-se o dovadă în plus că în R. Moldova sunt folosite metode represive de anihilare a oponenților.

* * *

26. COMUNIȘTII ACAPAREAZĂ CAPITALA NORDULUI

La mijlocul lunii iunie 2001, utilizând resursele administrative, comuniștii reușesc să-l pună în fruntea municipiului Bălți pe camaradul lor, Vasile Panciuc. Postul de primar al acestui oraș rămăsese liber după ce Victor Morev a fost ales deputat în Parlamentul de la Chișinău.

Cel mai trist este că Panciuc a reușit să vină la putere în Bălți exact ca și Partidul Comuniștilor în republică, adică datorită unei prezențe foarte scăzute a electoratului la votare. Astfel, la alegeri în acest municipiu au participat doar 34,7% din alegători. Pentru a fi declarate valabile, la urne trebuiau să se prezinte minimum 33,3%. Candidatul comuniștilor a venit la putere într-un oraș unde este susținut doar de circa o pătrime din locuitori. La fel și comuniștii guvernează republica, în condițiile în care pentru ei au votat doar ceva mai mult de o treime din numărul total al cetățenilor cu drept de vot.

* * *

27. ȘANTAJ ÎN ADRESA DEPUTAȚILOR DE OPOZIȚIE, A JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR

Prima jumătate a anului 2001 a fost caracterizată de încercări febrile ale comuniștilor de a prelua controlul asupra tuturor domeniilor de activitate din republică. În acest sens, se impunea mai întâi de toate reducerea la tăcere a deputaților de opoziție. Dar cum să faci acest lucru în condițiile în care, conform legislației în vigoare, deputatul nu poate fi tras la răspundere pentru declarațiile făcute în timpul exercitării mandatului său?

La 18 iunie Maria Postoico, președintele comisiei juridice pentru numiri și imunități a Parlamentului, face o declarație precum că, în scurt timp, Parlamentul va examina posibilitatea ridicării imunității deputaților, judecătorilor și procurorilor. Maria Postoico a spus că Parlamentul dispune de două proiecte de lege în acest sens – unul elaborat de Guvern, iar altul – de un grup de deputați. Ea nu a precizat dacă proiectele în cauză prevăd ridicarea totală sau parțială a imunității categoriilor menționate (nici până în prezent încă nu există o claritate absolută în acest sens).

De ce, dorind să pună la punct opoziția, comuniștii "i-au deranjat" pe judecători și procurori? Simplu. Ce rost are să-l lipsești pe un deputat de imunitate dacă ulterior nu-l poți persecuta și intimida, antrenându-l în diverse procese judiciare. Noua putere, nu mai puțin decât de a reduce opoziția la tăcere, era interesată și de preluarea controlului asupra procurorilor, dar mai ales a judecătorilor. Apropo, dacă e să judecăm după mai multe declarații ale specialiștilor făcute în ultimii ani, regimul Voronin s-a isprăvit de minune cu această misiune – judecătorii și procurorii sunt în mare măsură supuși partidului de guvernământ. Așadar, în lipsa unui control total, cel mai eficient mecanism de a-ți impune poziția este șantajul, fie chiar și exercitat într-o formă camuflată.

* * *

28. NAȚIONALIZAREA ESTE LEGIFERATĂ

La 22 iunie, prin votul deputaților fracțiunii parlamentare a comuniștilor, Parlamentul adoptă un proiect de lege prin care stabilește în ce cazuri întreprinderile aflate în proces de faliment sunt trecute în proprietatea statului. Potrivit modificărilor, în cazul în care datoria unei întreprinderi față de stat va depăși 50% din activele sale, ea va trece în administrarea unui reprezentant al statului, care va fi numit de către Guvern. În proprietatea statului vor trece și întreprinderile care până la privatizare erau rentabile, iar noul proprietar le-a adus la faliment.

Proprietate a statului vor deveni, de asemenea, și întreprinderile în cazul cărora a fost încălcat sau nu a fost îndeplinit contractul de vânzare-cumpărare. Aceeași soartă o vor avea și întreprinderile care au fost construite sau reconstruite cu ajutorul creditelor acordate sau garantate de către stat, dar care au fost aduse de proprietar până la faliment. În asemenea cazuri, statul îi va întoarce proprietarului banii pe care acesta i-a investit, dar, totodată, va reține din această sumă venitul pe care trebuia să-l obțină.

Comuniștii prevăd majoritatea cazurilor când, acționând anumite pârgii, poți naționaliza unele întreprinderi privatizate anterior. Legea pare destul de echilibrată, aplicarea ei în practică însă a demonstrat că ea a fost elaborată doar pentru satisfacerea intereselor personale și de grup ale comuniștilor. În acest context este suficient să ne amintim de cazul "Farmaco", când din R. Moldova au fost alungați, fără a li se întoarce un bănuț, investitorii din România și SUA; de cazul "Air-Moldova"; de hărțuielile la care este supusă permanent compania spaniolă "Union Fenosa" etc.

* * *

29. PRIMUL ATAC ASUPRA AUTONOMIEI LOCALE

Nu o dată după câștigarea alegerilor parlamentare din februarie 2001 comuniștii s-au plâns că nu pot, practic, face nimic pentru îmbunătățirea situației în republică, deoarece nu controlează puterea locală. În realitate nu era vorba de "îmbunătățirea situației" din stat, pentru că nu cred că s-ar fi găsit în R. Moldova vreun primar sau consilier care s-ar fi opus cu vehemență unor inițiative cu adevărat reușite și care răspund necesităților populației. Mai degrabă, noua guvernare era deranjată de faptul că foarte mulți aleși locali sunt necomuniști și că ei ar fi putut constitui o eventuală temelie pentru revenirea democraților la putere la nivel central. De aceea, comuniștii fac tot posibilul pentru a-i limita în acțiuni pe reprezentanții formațiunilor de opoziție din teritoriu. Este elocventă în acest sens adoptarea la 22 iunie 2001 a unor modificări la Legea privind administrația publică locală prin care consiliile locale sunt lipsite de dreptul de a gestiona bugetele teritoriilor. Potrivit documentului menționat, această împrumțurire revine prefecturilor.

Deoarece prefecturile erau reprezentanțe ale Guvernului în teritoriu, putem spune că noua administrație de la Chișinău a centralizat gestionarea finanțelor publice. Comuniștii nu numai că au comis un atentat serios la principiul autonomiei locale, consfințit prin legislația internațională, ci au creat premise reale pentru comiterea unor eventuale abuzuri. Fiind acei care gestionează de fapt bugetele locale, comuniștii îi pot lesne favoriza pe unii reprezentanți ai săi din teritoriu în detrimentul democraților. În așa mod, noua guvernare a căpătat o importantă pârgie de control asupra celor "neascultători", limitându-le competențele de aleși locali.

* * *

30. ADEVĂRATA ECHITATE SOCIALĂ ȘI GRIJĂ FAȚĂ DE OAMENI

Una din primele preocupări ale Parlamentului comunist a fost de a majora salariile deputaților! S-a întâmplat acest eveniment "remarcabil" în a doua jumătate a lunii iunie 2001. Data exactă a fost mai greu de aflat, dat fiind netransparența totală cu care comuniștii au învăluit procesul de

adoptare a deciziei respective. De menționat că discutarea chestiunii respective nu a avut loc în plenul Parlamentului, ci la biroul permanent unde era prezent un grup restrâns de persoane. Comuniștii s-au străduit ca cetățenii de rând să nu afle cum le poartă de grijă aleșii lor și ale cui interese le apără.

Potrivit unor informații, salariul președintelui Parlamentului a fost majorat de la 2505 până la 3074 lei, a vicepreședinților – de la 2250 până la 2695 lei, a președinților de comisii parlamentare – de la 2289 până la 2600 lei, a deputaților simpli - de la 2210 la 2526 lei. Aceste majorări ale salariilor deputaților urmau să atragă după sine cheltuieli suplimentare lunare de 57 000 de lei.

Zarva care s-a ridicat atunci în societate i-a determinat pe comuniști să-și mai pună din poftă în cui. La 26 iunie 2001 serviciul de presă al Parlamentului difuzează un comunicat prin care dezmente informațiile despre majorarea salariilor deputaților. Putem presupune că această majorare a avut loc, dar sperându-se de rezonanța evenimentului, noua guvernare și-a revăzut pozițiile. Dar, cine știe, și le-a revăzut într-adevăr sau scopul declarației a fost de a arunca praf în ochii alegătorilor? Și chiar dacă decizia respectivă a fost anulată, cine garantează că nu au mai avut loc și alte ședințe la fel de secrete în cadrul cărora au fost stabilite noi sporuri la salariile "tovarășilor proletari"?

* * *

31. PRIMA ACȚIUNE DE PROTEST CU CARACTER DE MASĂ

La 28 iunie 2001, în premieră pentru guvernarea comunistă, are loc o acțiune de protest cu caracter de masă. Circa 300 de locuitori ai satului Palanca au organizat în acea zi un miting de protest în fața Parlamentului împotriva preconizatei ratificări a Tratatului privind delimitarea frontierei de stat dintre R. Moldova și Ucraina. Protestatarii au fost susținuți de reprezentanți ai diferitelor organizații obștești, precum și de unii deputați de opoziție.

Protestatarii au elaborat în cadrul mitingului un Memoriu în care au inclus un șir de cerințe către conducerea republicii. Principala revendicare a constat în constituirea unei Comisii Naționale, în a cărei componență ar intra deputați și reprezentanți ai societății civile, și care, în urma examinării situației la fața locului, ar renegocia un nou Tratat de frontieră cu Ucraina. Acțiunea organizată de locuitorii satului Palanca a fost o dovadă elocventă că abuzurile comuniste nu vor trece neobservate, că fiecare acțiune îndreptată împotriva democrației și intereselor poporului va fi sancționată dur de către societate. Din acel moment, comuniștii nu au știut de liniște – ori de câte ori au încercat să abuzeze de mandatul pe care îl au, oamenii au ieșit în stradă pentru a protesta. Și fiecare acțiune de protest apropie tot mai mult momentul debarcării regimului Voronin de la putere.

* * *

32. UN NOU FAVOR FĂCUT RUȘILOR

Tot în aceeași zi, Parlamentul introduce un șir de modificări la Legea cu privire la publicitate, prin care stipulează că pe teritoriul Republicii Moldova publicitatea se difuzează în limba în care dorește producătorul. Prin documentul respectiv, comuniștii comit un nou atac asupra limbii de stat și încearcă să ridice prestigiul limbii ruse. Căci nu este greu să ne dăm seama în ce altă limbă decât cea de stat, de obicei, se difuzează publicitate în Moldova.

Desigur, nimeni nu neagă dreptul agentului economic de a face reclamă produsului în ce limbă dorește și acest drept se aplică pe larg în mai multe state. Însă, în lumea civilizată cel ce face

publicitate este obligat să o difuzeze, pe lângă limba aleasă de el, și în cea de stat. Și acest lucru se face pentru a-i proteja pe consumatorii din țara respectivă. Mulți dintre ei ar putea să nu înțeleagă limba aleasă de producător și nu ar avea o informație completă și veridică despre o marfă sau un serviciu oarecare. La noi s-a procedat altfel, noua putere preferând să facă un favor rușilor în detrimentul intereselor populației majoritare din RM.

* * *

34. COMUNIȘTII TOACĂ BANII BĂNCII NAȚIONALE

Au tot făcut declarații triumfaliste comuniștii, arătând pumnul peste gard când Fondului Monetar Internațional, când Băncii Mondiale, dar la începutul lunii iulie și-au dat seama că bugetul nu poate fi suplinit doar prin intenții. Anume în acea perioadă guvernării se pomenesc în situația că nu pot onora achitarea unor împrumuturi externe. Inițial, Guvernul miza să primească o parte din banii necesari pentru acoperirea datoriei externe de la Banca Mondială - \$30 milioane, iar o altă parte – de la Uniunea Europeană - \$6,3 milioane. Însă organizațiile în cauză au sistat creditarea R. Moldova până când aceasta nu va relua relațiile cu Fondul Monetar Internațional (FMI).

Guvernul spera să acopere o parte din deficitul bugetar și de pe urma privatizării RED-Nord și RED-Nord-Vest, care ar fi adus circa 151 milioane de lei. Dat fiind faptul că această privatizare nu s-a produs și R. Moldova nu avea susținere financiară din exterior, Guvernul s-a văzut nevoit să solicite deputaților modificarea Legii Bugetului, astfel încât Băncii Naționale (BN) să i se permită să acorde Guvernului împrumuturi până la sfârșitul anului 2001 anume pentru onorarea datoriei externe. Era vorba de 30 mln. de dolari americani. Modificarea bugetului a fost unica posibilitate de a scăpa cu fața curată din situația care se crease. Altceva este că, împrumutând mijloace de la Banca Națională, comuniștii au pus în pericol stabilitatea leului, cele 30 milioane de dolari făcând parte din rezervele BNM.

* * *

35. O „REGLARE DE CONTURI” ELEMENTARĂ?

La 5 iulie Parlamentul votează suspendarea imunității parlamentare a liderului PPCD, Iurie Roșca. Astfel, se înregistrează primul caz în istoria tânărului stat democratic Republica Moldova când liderul unei fracțiuni de opoziție este lipsit de imunitate și pus pe banca acuzaților. O dovadă a faptului că ceea ce s-a întâmplat în Parlament în acea zi nici pe departe nu semăna a democrație l-a constituit refuzul fracțiunilor de opoziție de a participa la votare.

Deputații din opoziție au calificat lipsirea liderului PPCD de imunitate drept „o reglare de conturi, care nu are la bază nici un argument juridic”. Guvernării au insistat asupra suspendării imunității lui Roșca, deși nu dispuneau de nici o probă sau argument care ar demonstra că este vinovat. Era sau nu vinovat Iurie Roșca – aceasta a fost treaba instanței de judecată care, într-un sfârșit, a dat verdictul. În acel moment altceva era mai important: faptul că s-a creat un precedent periculos. Ulterior, am avut ocazia să ne convingem de acest lucru pe viu, nu o dată comuniștii lipsindu-i de imunitate pe deputații de opoziție.

* * *

36. FACILITĂȚI PENTRU FOȘTII MINIȘTRI AI RSSM

După ce și-au bătut capul de bunăstarea personală, deputații comuniști s-au apucat să rezolve problemele foștilor lor mentori de pe timpul Uniunii Sovietice. Dacă în alte state foștii

conducători au fost trași la răspundere pentru unele fapte comise pe timpul URSS, la noi, din contra, li s-au acordat facilități. Potrivit unei legi adoptate de Parlament la 5 iulie, miniștrilor Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești (RSSM) li se oferă aceleași garanții sociale ca și membrilor executivelor de după 1991. Conform legii, de garanții sociale la nivel de ex-miniștri beneficiază și foștii conducători ai cooperăției de consum din perioada Moldovei Sovietice, dar și ex-președinții Sovietului colhozurilor.

Voi menționa doar o încălcare de ordin moral și una de ordin juridic. Moral: de ce, de rând cu ex-miniștrii sovietici, nu le-au fost stabilite garanții similare și celor care au avut de suferit de pe urma regimului comunist al URSS? Juridic: comuniștii au uitat că o lege nu poate avea putere retroactivă, prin urmare, acțiunea ei nu se putea răsfrânge asupra foștilor demnitari sovietici.

* * *

37. O PALMĂ PE OBRAZUL REPUBLICII MOLDOVA

La începutul lunii iulie 2001 Curtea Europeană pentru Drepturile Omului recunoaște drept întemeiat dosarul grupului Ilașcu în care deținuții politici ai regimului separatist de la Tiraspol învinuiesc guvernele Rusiei și R. Moldova de încălcarea mai multor drepturi fundamentale ale lor. Printre acestea se numără: dreptul la libertate și siguranță, dreptul la un proces echitabil, dreptul la viață, dreptul de a nu fi supus torturii, precum și dreptul la respectarea vieții private și familiale. Petiționarii consideră că Rusia poartă o parte din vină, deoarece are influență asupra Transnistriei, iar R. Moldova – pentru că nu a fost în stare să asigure drepturile propriilor cetățeni.

Faptul că CEDO a găsit întemeiat dosarul membrilor grupului Ilașcu poate fi considerat drept o palmă pe obrazul Republicii Moldova. Dacă autoritățile de la Chișinău și-ar fi asumat oficial responsabilitatea pentru încarcerarea unui grup de cetățeni nevinovați, dacă ar fi întreprins toate măsurile posibile pentru eliberarea tuturor membrilor grupului, dacă ar fi fixat acestor oameni anumite compensații pentru prejudiciul moral și material suportat de ei, fără îndoială, subiectul respectiv nu ajungea să fie temă de discuții la Strasbourg.

* * *

38. "TRENUL MORȚII"

Cine a monitorizat îndeaproape activitatea Parlamentului de legislatura a 14-a nu poate să nu-și amintească de conflictul creat în jurul problemei tranzitării deșeurilor nucleare de la centrala atomo-electrică din Kozlodui spre Rusia prin Republica Moldova. Atunci, deputații, deși nu au reușit să împiedice tranzitarea din vara anului 1998, cel puțin au obținut un răgaz – câțiva ani, încât despre acest "tren al morții" ce pune în pericol viața și sănătatea oamenilor (dat fiind încărcătura sa periculoasă), precum și securitatea internă a statului, nu s-a mai auzit nimic. La 6 iulie 2001, grație politicii "înțelepte" promovate de comuniști, problema revine în actualitate.

Potrivit unor lideri ai opoziției și anumitor organizații ecologiste, comuniștii, evitând greșelile Parlamentului precedent, când chestiunea respectivă a fost discutată în public, decid că "trenul morții" va tranzita republica fără ca să știe nimeni. De menționat că pentru acest tranzit R. Moldova urma să primească doar 50 mii de dolari. Cam atât valorează pentru comuniști sănătatea populației și securitatea națională! Nu trebuie de trecut cu vederea nici faptul că partidul lui Voronin și de această dată încalcă legislația în vigoare, atât internă, cât și internațională. Documentele legislative din acest domeniu stipulează că, deoarece Moldova nu este un stat nuclear, pe teritoriul ei nu pot fi stocate sau tranzitate deșeuri nucleare. Dat fiind

secretomania cu care a fost învăluită această "afacere", nimeni nu știe cu certitudine dacă "trenul morții" a trecut prin Moldova în vara lui 2001. Însă, judecând după faptul că „guvernarea roșie” a ratificat ulterior un Acord care oferă bulgarilor dreptul de a tranzita periodic deșeuri nucleare prin Republica Moldova, putem presupune că această transportare periculoasă totuși a avut loc.

* * *

39. ATENTAT LA INDEPENDENȚA JUDECĂTORILOR

Subordonarea puterii a treia în stat era unul din scopurile principale ale „guvernării roșii”. De aceea, Voronin et company au întreprins mai multe acțiuni în acest sens, fie de ordin legislativ, fie presiuni directe asupra angajaților din domeniul respectiv. Și dacă unii judecători s-au lăsat dominați de comuniști, apoi în iulie 2001, majoritatea oamenilor legii încă mai încercau să se opună ofensivei antidemocratice declanșate. Astfel, la 7 iulie are loc Congresul al VII-lea extraordinar al Asociației Judecătorilor în cadrul căruia este adoptată o rezoluție prin care judecătorii acuză conducerea republicii de faptul că atentează la independența lor.

În calitate de argumente în favoarea acuzației lor judecătorii aduc: abrogarea de către Parlament a articolului 32 din Legea cu privire la statutul judecătorului, care stabilea cadrul de pensionare al judecătorilor, elaborarea proiectului de lege cu privire la excluderea imunității judecătorilor etc. "Aceste propuneri urmăresc de fapt destabilizarea instanțelor judecătorești, pentru ca acestea să poată fi manipulate și influențate. Or, în perioada de tranziție pe care o traversează societatea, puterea judecătorească trebuie să fie de o stabilitate maximală" - se menționa în rezoluție.

Judecătorii și-au exprimat atunci și dezacordul față de intenția conducerii de a modifica Constituția astfel încât să fie posibilă lichidarea unor instanțe judecătorești și reconfirmarea judecătorilor de către noua majoritate parlamentară. Comuniștii n-au dat însă ascultare opiniei judecătorilor și, ca rezultat, bazele funcționării democratice a acestui sistem au fost serios deteriorate. Au avut de suferit nu numai cetățenii de rând, care au fost lipsiți de posibilitatea de a se adresa unei instanțe judecătorești libere de orice presiune, ci și imaginea republicii în exterior. Căci, acel sistem judecătorec, ce funcționase până la venirea comuniștilor la putere, precum și baza reformei judiciare și de drept, fuseseră la timpul lor adoptate în conformitate cu recomandările Consiliului Europei și în deplină concordanță cu principiile fundamentale privind independența judecătorilor, aprobate de Adunarea Generală a ONU în 1985.

* * *

40. CETĂȚENII AU FOST LIPSIȚI DE DREPTUL DE A SESIZA CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

La 12 iulie 2001 fracțiunea parlamentară a comuniștilor se pronunță împotriva abilitării cetățenilor cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională. Astfel, alegătorii simpli sunt privați de dreptul elementar de a contesta acele decizii ale Parlamentului și Guvernului cu care nu sunt de acord și care, în opinia lor, contravin Constituției și normelor internaționale.

Motivul invocat de comuniști este faptul că specialiștii au elaborat deja proiectul unei noi Legi cu privire la Curtea Constituțională, care prevede inclusiv și dreptul cetățenilor de a se adresa Curții Constituționale. Noua conducere a republicii a folosit trucul cu noua lege pentru a-i induce în eroare pe alegători, căci documentul menționat nu a mai fost adoptat în anii următori. În plus, comuniștii au spus atunci că cetățenii pot sesiza Curtea Constituțională prin intermediul Curții Supreme de Justiție. De parcă nu se știe că judecătorii acestei structuri sunt numiți tot de către guvernanți în funcție și dacă cetățeanul X ar fi dorit să conteste o normă legislativă convenabilă comuniștilor, el nu ar fi ajuns la Curtea Constituțională. Motivul refuzului a fost simplu:

deoarece comuniștii periodic își permiteau să adopte legi ce contraveneau legislației internaționale și Constituției, ei s-au temut să lase în mâinile cetățenilor o pârghie atât de importantă ca dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

* * *

41. PRIMUL BOICOT LEGISLATIV

Venirea masivă a comuniștilor la putere după alegerile parlamentare anticipate din 25 februarie 2001, i-a năucit pe noii conducători încât aceștia și-au închipuit că pot face în republică tot ce doresc. Nu este de mirare că, în prima perioadă de guvernare, ei nici măcar nu catadicseau să asculte opinia opoziției, dar mite să o ia în considerare. În această situație, opoziția se vede nevoită să treacă la practica boicotării ședințelor plenare ale legislativului.

Pe 20 iulie 2001 fracțiunea parlamentară a PPCD declară că nu va participa la ședințele în plen ale Parlamentului până când spicherul Eugenia Ostapciuc nu-și va cere scuze pentru lezarea dreptului fracțiunii de a-și expune opinia pe marginea proiectelor de legi discutate de către legislativ. Președintele Parlamentului nu a permis fracțiunii să-și expună poziția față de Legea cu privire la minoritățile naționale. Apropo, acesta nici pe departe nu era primul caz când opoziția fusese lipsită de dreptul la cuvânt.

Această atitudine sfidătoare a guvernării față de opoziție a condus la destabilizarea situației din republică la începutul anului 2002. Spiritele s-au încins mai ales atunci când spicherul Eugenia Ostapciuc, lipsindu-l ca de obicei pe deputatul de opoziție Vlad Cubreacov de dreptul de a-și expune opinia, l-a trimis să facă declarații în stradă. Un atare comportament mirosea zdrăvăn a uzurpare de putere legislativă. Altfel nu ai cum să numești situația când un partid monopolizează microfoanele Legislativului, alungând în stradă alte formațiuni. Comuniștii au înțeles greșeala prea târziu – abia când sub geamurile Parlamentului protestau mii de cetățeni, cerându-le uzurpatorilor să-și dea demisia. Și cine știe cum ar fi evoluat situația dacă nu intervenea la timp Consiliul Europei?

* * *

42. PE URMELE MIG-urilor

La timpul său, conflictul legat de comercializarea a 25 de avioane "MIG-29", care reveniseră R. Moldova după destrămarea URSS, a scandalizat opinia publică de la noi. O comisie parlamentară specială depistase că nu toți banii proveniți de pe urma tranzacției respective au ajuns în bugetul statului. Acea comisie a descoperit și alte încălcări grave, însă, ca de obicei, doar cu constatările ne-am ales. Și cine s-ar fi gândit că după acest scandal, în care comuniștii au fost, într-un fel, pe post de procurori, problema comercializării armamentului va reveni din nou în actualitate.

La 23 iulie deputatul comunist Iurie Stoicov, cel care a condus comisia de investigare a cazului comercializării avioanelor MIG-29, declară că noua putere intenționează să comercializeze o parte din tehnica militară aflată în dotarea armatei naționale.

Demnitarul comunist a accentuat că va fi comercializată doar tehnica militară ce nu se utilizează, fiind adoptată o listă a tehnicii militare ce urmează a fi comercializată, iar Guvernul obținând dreptul de a vinde unele unități chiar în urma negocierilor directe (în cazul în care cumpărătorii nu sunt identificați în cadrul unei licitații).

Noua guvernare a purces atunci la comercializarea tehnicii nu pentru că aceasta nu se utiliza, ci pentru că aveau stringentă nevoie de mijloace financiare pentru completarea bugetului. În lipsa unei creditări din exterior, suplinirea bugetului de stat era una din cele mai importante probleme cu care se confruntau comuniștii.

Deși i-au acuzat pe predecesorii lor de lipsă de transparență în ceea ce ține de comercializarea MIG-urilor, comuniștii nu au fost deloc mai deschiși. Opiniei publice nu i s-au oferit informații despre tranzacții cu tehnică militară efectuate de „guvernarea roșie”. De asemenea, nu se știe unde au mers mijloacele financiare provenite din presupusele tranzacții. Probabil, răspunsul la aceste întrebări îl vom afla de la guvernările viitoare, adică exact cum a fost în cazul MIG-urilor.

* * *

43. VORONIN SE RĂZBUNĂ PE SNEGUR ȘI LUCINSCHI

În prima perioadă de după venirea la guvernare, președintele comunist era obsedat de ideea că Snegur și Lucinschi "îi vor fura" puterea, de aceea făcea tot posibilul pentru a le reduce influența și a le complica viața. În acest șir de acțiuni se înscrie și adoptarea la 26 iulie 2001 a unor modificări la Legea cu privire la asigurarea activității președintelui Republicii Moldova, prin care sunt reduse înlesnirile de care beneficiază foștii șefi ai statului. Apropos, respectivul proiect de lege a fost prezentat oficial Parlamentului nu de Vladimir Voronin, ci de către deputatul comunist Simion Dragan.

Prin această lege, ex-președinții sunt lipsiți de dreptul la pază de corp și automobil pe viață, garantate de stat, precum și de dreptul la imunitate diplomatică. Ex-șefii de stat au dreptul să folosească automobilul de stat doar un anumit număr de ore pe săptămână.

Este bine cunoscut faptul că în mai toate țările ex-președinții beneficiază de înlesniri similare și acesta este un lucru normal dacă e să ținem cont că, în timpul mandatului, acești oameni au trebuit să ia unele decizii pentru care ar putea fi supuși ulterior intimidărilor și persecuțiilor. Interesant, va îndrăzni să iasă Voronin fără pază (după cum i-a impus s-o facă pe Snegur și Lucinschi) după expirarea mandatului său?

* * *

44. GUVERNAREA ROȘIE ATACĂ REFORMA SISTEMULUI DE PENSIONARE

De rând cu revenirea la sistemul de raioane, anularea reformei sistemului de pensionare, promovată de democrați în 1998, a fost unul din punctele de bază din programul electoral al comuniștilor. După ce au întreprins un șir de acțiuni de demolare a sistemului administrativ-teritorial, noii guvernanți s-au apucat să distrugă și sistemul de pensionare, care fusese reformat cu sprijinul finanțatorilor internaționali. Primul semnal în acest sens l-a dat în seara zilei de 30 iulie 2001 Eugenia Ostapciuc.

Speakerul a promis că fracțiunea majoritară va examina posibilitatea reducerii cu cinci ani a censului de vârstă necesar pentru ieșirea la pensie în cadrul sesiunii de toamnă-iarnă. Această ieșire la rampă a Eugeniei Ostapciuc a fost semnificativă prin faptul că, în premieră, a fost numit un termen concret de examinare a problemei și s-a spus clar în ce punct anume al reformei din 1998 va cădea lovitura comuniștilor.

Populismul comuniștilor le-a jucat festa și de această dată – ei s-au grăbit să facă promisiuni fără a găsi din timp mijloace financiare pentru acoperirea lor. De menționat că, reducerea censului cu cinci ani, ar fi atras după sine majorarea anuală a numărului de pensionari cu 70 000 de persoane. Iar acești oameni trebuiau plătiți, nu doar disponibilizați din serviciu. Ulterior, censul a fost micșorat numai cu trei ani, însă situația a rămas la fel de dificilă.

* * *

45. GUVERNUL – O JUCĂRIE A PUTERII

Oricât de mult s-ar lăuda comuniștii cu stabilitatea din țară, cu profesionalismul miniștrilor lor și cu nivelul înalt de conlucrare între ramurile puterii, în realitate lucrurile stau cu totul altfel. Conlucrare nu există – este doar supunerea oarbă a Guvernului și Parlamentului unui cerc îngust de persoane din anturajul președintelui Voronin. Stabilitatea iluzorie este rezultatul acaparării de către comuniști a întregii puteri în stat, iar despre profesionalismul membrilor Guvernului putem judeca numărând câți miniștri din cei votați inițial de Parlament au rămas în funcție.

Jocurile de-a demisia la Guvern au început în luna august 2001, când la urechile cetățenilor au ajuns unele zvonuri despre eventuala demitere a ministrului Economiei, Andrei Cucu și ministrului Finanțelor, Mihai Manole. La 1 august, premierul Vasile Tarlev, invitat la ședința Clubului național de presă, declară că aceste informații sunt lipsite de orice teme. Tarlev a spus atunci că deocamdată, nu are nemulțumiri serioase față de activitatea unor miniștri și că în timpul apropiat nu se prevăd nici un fel de remanieri în Guvern. Peste puțin timp însă cei doi miniștri menționați și-au părăsit funcțiile.

De multe ori Vasile Tarlev afla odată cu ziaristii că a fost demis un membru sau altul al Guvernului său, iar unii miniștri, cum ar fi, de pildă, Ștefan Odagiu, aflau că și-au pierdut fotoliul chiar de la ziaristi. Este o dovadă a faptului că partidul lui Voronin niciodată nu l-a luat în serios pe premierul Vasile Tarlev și echipa acestuia. Guvernul, care trebuia să fie motorul reformelor în Republica Moldova, este o jucărie în mâinile unui grup de persoane. Fără îndoială, acest lucru a avut consecințele sale negative în ceea ce privește dezvoltarea Republicii Moldova în perioada guvernării comuniste.

* * *

46. DORUL DE COLHOZURI REÎNVIE

La începutul lunii septembrie 2001, Guvernul a prezentat Parlamentului spre examinare și adoptare un nou proiect al Codului Funciar. Executivul a argumentat atunci necesitatea adoptării unui nou document prin faptul că, Codul Funciar în vigoare nu reflectă multe probleme care au apărut în urma reformei din agricultură. "Codul Funciar în vigoare a fost elaborat și adoptat pentru a reglementa procesul împrumutării țăranilor cu pământ, crearea pieței funciare, alte aspecte ale reformării agriculturii. Aceste obiective au fost deja realizate, însă au apărut alte probleme, care nu sunt reglementate nicăieri" – se menționează în nota informativă care însoțește documentul.

Noul Cod Funciar acordă o atenție deosebită ocrotirii și ameliorării terenurilor agricole. În acest sens, pe lângă Guvern va fi instituit un Serviciu funciar de stat, care va efectua monitoringul permanent al situației din agricultură. Astfel, proprietarii care vor folosi metode ce vor duce la degradarea solurilor, vor folosi neautorizat terenurile agricole în alte scopuri decât cel destinat inițial, nu vor prelucra pământul timp de trei ani sau nu vor achita impozitul funciar timp de un an, vor fi lipsiți de dreptul de proprietate.

Tocmai aici e buba – comuniștilor nu le dădea pace nici zi, nici noapte faptul că țăranii au fost împrumutați cu pământ și căutau diferite pretexte pentru a-i deposeda pe aceștia din urmă de terenuri. Dacă acest document intra în vigoare, cine ar fi garantat că, ascunzându-se sub prevederea menționată mai sus, emisarii puterii nu ar fi lipsit pe cine ar fi dorit ei de pământ.

În ce-i privește pe țăranii asupra cărora nu s-ar fi răsfrânt prevederea respectivă, pentru ei comuniștii pregătiseră altă lege, ce stipula posibilitatea consolidării terenurilor agricole și prelucrarea lor în comun. Adică, tot de colhozuri era vorba. Apropo, această lege a și intrat în vigoare, comuniștii însă nu o aplică, deoarece se tem de posibile explozii sociale. Probabil, din aceleași motive încă nu a fost adoptat și noul Cod Funciar.

* * *

47. OFENSIVA ANTIROMÂNESCĂ ESTE DECLANȘATĂ

În toamna anului 2001 izbucnește un scandal diplomatic de proporții – la indicația ștabilor comuniști, ministrul Justiției Ion Morei acuză România de expansionism și de amestec în treburile interne ale Republicii Moldova. Și această declarație "deșteptul" ministru nu o face oriunde, ci la Strasbourg, în timpul audierilor de la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului pe marginea dosarului Mitropoliei Basarabiei.

Declarația i-a șocat pe mulți atât la Chișinău și București, cât și în Occident. Oamenii, pur și simplu, nu înțelegeau: cum poți să ataci un vecin, care nu o dată a declarat că nu are pretenții teritoriale față de Republica Moldova, care a recunoscut primul independența Republicii Moldova, care susține acest stat prin diferite programe culturale absolut dezinteresat și care, pe deasupra, mai promite că va fi avocatul Chișinăului în structurile internaționale.

Ceea ce s-a întâmplat la Strasbourg nu se explică doar prin fobia comuniștilor față de tot ce este românesc. Evoluția evenimentelor (tensionarea continuă a relațiilor dintre București și Chișinău) a demonstrat că nu a fost vorba de o simplă negliobie și că șefii comuniști s-au condus de unele calcule strategice. Potrivit unor informații, guvernarea de la Chișinău încă de pe atunci făcea tot posibilul pentru a bloca aderarea României la NATO. Dacă România nu ar fi aderat la NATO, R. Moldova nu ar fi devenit vecin al acestei prestigioase structuri internaționale, iar guvernarea de la Chișinău nu ar fi fost monitorizată permanent de Bruxelles, comuniștii făcându-și de cap cum ar fi dorit.

* * *

48. COMUNIȘTII REFUZĂ SĂ LEGIFEREZE LOBBYSM-ul

La 5 octombrie 2001, Parlamentul respinge proiectul de lege privind activitatea de lobby, care a fost elaborat și prezentat deputaților de ex-președintele Republicii Moldova, Petru Lucinschi. Documentul prevedea legalizarea activității de lobby, reglementarea și evidența acesteia, condițiile de înregistrare și acreditare a lobby-știlor, precum și responsabilitatea acestora în cazul încălcării prevederilor legislației.

Activitatea de lobby în RM ar fi devenit la fel de transparentă ca și în alte state. Adică, ar fi devenit clar cine și interesele cui reprezintă (și acest lucru ar fi fost declarat oficial), s-ar fi văzut cine și câți bani primește pentru o activitate de lobby sau alta (evident, mijloacele respective ar fi fost impozitate și statul ar fi avut un beneficiu oarecare) și, în genere, ar fi fost excluse unele posibile abuzuri la cel mai înalt nivel. Comuniștii au considerat însă că societatea din Republica Moldova încă nu este pregătită să adopte un asemenea document și au respins proiectul. Astfel, „guvernarea roșie” a favorizat secretomania, corupția, evaziunea fiscală și traficul de influență.

* * *

49. O LOVITURĂ APLICATĂ IMPORTATORILOR DE ȚIGĂRI

Una din preocupările deputaților comuniști la finele anului 2001 era reducerea influenței importatorilor de țigări și favorizarea unor producători autohtoni care, potrivit unor informații neoficiale, finanțaseră o parte din campania electorală a Partidului Comuniștilor. Întru atingerea acestui scop, fracțiunea majoritară votează pentru majorarea accizului la importul de țigări de la 2,5 dolari până la 3,5 dolari mia de bucăți. Cu sau fără bună știință, comuniștii contribuie în modul cel mai activ la sporirea contrabandei cu țigări.

Fracțiunea majoritară își putea da lesne seama că majorarea accizului va provoca sporirea contrabandei. Accizul în mărime de 3,5 dolari fusese deja în vigoare în 1999 și rezultatele aceluși experiment nu erau tocmai reușite: în urma aplicării accizului de 3,5 dolari, la buget au fost acumulate doar 4-5 milioane de lei. În schimb, în anul 2000, când s-a stabilit accizul de 2,5 dolari, la buget au fost acumulate circa 65 milioane de lei. Oare chiar atât de mare să fi fost ura comuniștilor față de importatorii de țigări (sau dacă doriți, "dragostea" față de producătorii autohtoni) încât aceștia să-și permită luxul să văduvească bugetul de circa 60 mln. de lei?

* * *

50. "UNION FENOSA" – O VICTIMĂ A AMBIȚIILOR COMUNISTE

Imediat după venirea la putere, guvernarea comunistă declanșează un atac agresiv împotriva companiei spaniole "Union Fenosa", proprietară a rețelelor electrice de distribuție din Chișinău, centrul și sudul republicii. Spiritele se încing mai ales în toamna lui 2001, perioadă în care sunt înregistrate mai multe controale efectuate la "Union Fenosa" de către Curtea de Conturi și Departamentul Migrației.

Ca rezultat al acelor controale, Curtea de Conturi a adus companiei grave acuzații în ceea ce ține de corectitudinea contractului de cumpărare a rețelelor electrice de distribuție, iar Departamentul Migrației a pus la îndoială legalitatea aflării în republică a angajaților "Union Fenosa". Potrivit unor informații, au fost controlate până și actele președintelui companiei, Ignasio Ibarra.

Conflictul a avansat până într-acolo, încât companiei i se cerea să achite amenzi pentru niște încălcări imaginare, a căror sumă era chiar mai mare decât prețul inițial plătit pentru rețele. De la o poștă se vedea că noua putere dorea cu orice preț să alunge investitorul străin din Republica Moldova, tot așa cum s-a procedat în cazul "Europharm LTD", "Air-Moldova" etc. Scopul urmărit de comuniști era clar: trecerea acestui business rentabil din mâinile occidentalilor în cele ale "prietenilor" puterii. Atitudinea ostilă ar fi determinat potențialii investitori occidentali să nu mai vină pe piața Republicii Moldova, aceasta urmând să rămână în sfera intereselor unui grup restrâns de persoane influente din partea locului, precum și a anumitor agenți economici din estul Europei.

Comuniștii ar fi materializat aceste intenții diabolice, dacă nu interveneau mai mulți factori de decizie internaționali. De dragul imaginii de democrați și pro-europeni satrapii lui Voronin au fost nevoiți să bată în retragere.

* * *

51. ADEVĂRUL DESPRE "PROLETARIATUL" COMUNIST

În toamna anului 2001, deprinși deja cu puterea, "proletarii" comuniști, decid să-și îmbunătățească nițel viața. Astfel, spicherul Eugenia Ostapciuc, profitând de funcția înaltă pe care o deține, determină Guvernul să scoată din fondul de rezervă 361 mii de lei pentru a construi câteva apartamente pentru sine și încă pentru doi-trei mari demnitari comuniști. Desigur, "proletarii" comuniști nu-și puteau construi apartamente undeva la periferie, ci doar în centrul Chișinăului. În acest sens, doamna spicheriță mai comite un abuz – dă dispoziție să fie evacuate depozitele Parlamentului, care ocupau etajul întâi al unei case de locuit de pe strada Serghei Lazo, iar în locul lor să fie amenajate apartamentele pentru respectivii deputați comuniști.

Inițial, apartamentul Eugeniei Ostapciuc trebuia să ocupe circa 250 metri pătrați, însă în urma scandalului ridicat de opoziție în această problemă, președintele Parlamentului a decis să se limiteze doar la 140 metri pătrați.

Guvernul nu era în drept să aloce bani din fondul de rezervă, aceste mijloace fiind destinate pentru situații de urgență, excepționale. Comuniștii au folosit în scopuri personale banii preconizați pentru înlăturarea consecințelor calamităților naturale. Și, parcă în confirmarea injusteții pasului făcut de comuniști, peste câteva luni republica se confruntă cu niște calamități naturale de proporții – din cauza lapoviței și a înghețului, se prăbușesc sute de piloni de electricitate, sunt rupte sute de km de comunicații. În timp ce statul nu avea bani pentru a efectua lucrările necesare de reparație și sate întregi stăteau în întuneric și fără legătură telefonică, mijloacele prevăzute pentru astfel de situații erau utilizate la construcția apartamentelor de lux pentru "proletarii" comuniști.

* * *

52. BUGETUL PARLAMENTULUI ESTE GESTIONAT NERAȚIONAL

La 18 octombrie 2001, izbucnește un nou scandal în Parlament – opoziția acuză (și aduce probe convingătoare în acest sens) conducerea Legislativului de faptul că nu gestionează eficient bugetul acestei instituții, exprimând opinia precum că Parlamentul pierde nejustificat sume enorme în ceea ce ține de asigurarea deputaților din provincie cu loc de trai.

Pentru cazarea unui deputat în hotelul "Codru", Parlamentul achita \$50 pentru fiecare 24 de ore. În octombrie 2001, în acest hotel locuiau circa 15 deputați. Datoria Parlamentului față de hotelul "Codru" ajunsese la \$280 000 și aproape jumătate din aceste datorii fuseseră acumulate neîntemeiat. Deputații din provincie mergeau în fiecare vineri acasă și reveneau tocmai luni. Câteva zile pe săptămână în camerele lor de la hotel nu locuia nimeni. În felul acesta, Parlamentul pierde săptămânal numai de pe urma unui singur deputat \$150-\$200.

* * *

* *

53. PROTESTE ÎMPOTRIVA CENZURII COMUNISTE

La 26 octombrie, un grup de protestatari, format din membrii Uniunii Social-Liberale „Forța Moldovei”, au pichetat sediul Companiei de Stat „Teleradio-Moldova”, exprimându-și dezacordul împotriva cenzurii politice impuse de către guvernarea comunistă în cadrul acestei instituții. Protestatarii s-au arătat indignați și de faptul că informația despre pichetarea ambasadei Belarus, organizată anterior de către USLFM și în urma căreia președintele R. Belarus, A. Lucașenco, a renunțat la vizita sa în R. Moldova, nu a fost mediatizată de nici unul din posturile de stat.

De obicei, informația furnizată de către „Teleradio-Moldova” este trunchiată, unilaterală și are un caracter tendențios. Informațiile puse pe post avantajează în mod special partidul de guvernământ. Probabil, cei de la putere se fac a uita că Radioul și Televiziunea Națională aparțin întregii națiuni, își desfășoară activitatea pe banii contribuabilului, a cetățeanului de rând și trebuie să furnizeze informații despre cetățean și pentru cetățean, chiar dacă aceste posturi sunt controlate de Partidul Comuniștilor.

54. "GAGAUZ-YERI" CERE FEDERAȚIE!

„Strădania” comuniștilor în ceea ce ține de fortificarea statalității și integrității Republicii Moldova începe să dea roade la finele anului 2001. Autoritățile de la Comrat, care ani de zile nu au avut nici o pretenție de ordin constituțional, se simt încurajate de intenția comuniștilor de a aduce legislația Republicii Moldova în concordanță cu cea găgăuză și înaintea propriului proiect de soluționare a problemei care prevede, nici mai mult, nici mai puțin – federalizarea R. Moldova.

Comratul începe să ceară un număr anumit de reprezentanți în Parlamentul de la Chișinău, reprezentanți permanenți în toate instituțiile centrale ale statului, să gestioneze bugetul din această regiune etc. Cu alte cuvinte, în loc să fortifice statalitatea și independența republicii, guvernării provoacă noi focare de tensiune, în sudul republicii fiind reînviată tendințele separatiste. Ecoul evenimentelor din 2001 se va face resimțit mai târziu, găgăuzii solicitând calitatea de subiect al federației de fiecare dată când este vorba despre soluționarea diferendului transnistrean. Comuniștii vor pleca de la putere, dar R. Moldova va mai avea încă mult timp de plătit pentru greșelile politicii interne promovate de aceștia în sudul republicii.

* * *

55. VICTOR STEPANIUC – „NAȘUL "ISTORIEI MOLDOVEI"

În octombrie 2001, devine clar că introducerea cursului "Istoria Moldovei" nu este doar o promisiune electorală și că noua guvernare va face tot posibilul pentru atingerea obiectivului respectiv. Victor Stepaniuc, liderul fracțiunii parlamentare a Partidului Comuniștilor, declară că introducerea în școli a obiectului "Istoria Moldovei" este absolut necesară pentru viitorul Republicii Moldova.

Victor Stepaniuc a calificat actualul curs de "Istorie a românilor", predat în școlile din Republica Moldova drept "o diversiune împotriva conștiinței etnice a moldovenilor, o mancurtizare nemaiîntâlnită în Europa contemporană". Drept răspuns la decizia Guvernului de a înlocui actualul curs de "Istoria Romanilor" cu "Istoria Moldovei", în Piața Marii Adunări Naționale s-au adunat, în decurs de numai o oră, peste 30 mii de cetățeni. Probabil, dacă nu-și revedeau la timp poziția, comuniștii ar fi plătit cu fotoliile lor implementarea în viață a "celebrelor" idei ale lui Victor Stepaniuc.

* * *

56. CREȘTE PRESIUNEA ASUPRA POSTURILOR DE RADIO ȘI TELEVIZIUNE

La 2 noiembrie, Parlamentul votează introducerea a două noi tipuri de licențe pentru posturile de televiziune și radio: licența de acces și licența de retransmitere. Până la acel moment, în Republica Moldova era doar un singur tip de licență – de emisie. Licența de retransmitere a fost instituită pentru radiourile și televiziunile autohtone, care retransmit și emisiunile posturilor străine, iar licența de acces – exclusiv pentru canalele străine, care difuzează programe în spațiul audiovizual al Republicii Moldova.

Comuniștii urmăresc să găsească încă o modalitate de a face bani (dat fiind faptul că republica nu primea nici un ban din exterior, căutarea mijloacelor suplimentare era una din preocupările de bază ale comuniștilor), și de a controla mai eficient mediul audiovizualului. Dacă, de exemplu, comuniștilor nu le place postul de televiziune TVR-1, conform noilor reguli, postul respectiv este obligat să solicite licență de acces, iar comuniștii vor invoca un motiv oarecare, refuzând eliberarea unei astfel de licențe. Prin urmare, un post incomod puterii este înlăturat utilizându-se doar o simplă modificare de lege.

Probabil, eventualele abuzuri au fost prea evidente. Probabil, comuniștii și-au dat seama că ar putea provoca noi tensiuni în societate. Oricare nu ar fi fost motivul, Parlamentul a abrogat ulterior propria "novație" legislativă.

* * *

57. "LENIN VSEGDA JIV"

Până la revenirea comuniștilor la putere, R. Moldova reușise să se debaraseze de unele rămășițe ale trecutului, cum ar fi „tradiția” conducerii republicii de a participa la mitinguri consacrate "marelui octombrie". Pe 7 noiembrie 2001 însă, iată că președintele Vladimir Voronin, spicherul Eugenia Ostapciuc, deputați ai fracțiunii majoritare, alți activiști ai Partidului Comuniștilor, înconjurați de câteva sute de bătrâni, au scandat lozinci revoluționare în scuarul Teatrului de Operă și Balet. Participanții aveau prinse în piept panglici roșii, o bună parte dintre ei purtau drapele roșii, portrete ale lui Vladimir Lenin și pancarte cu inscripții de genul: "Slavă lui octombrie", "Lenin este veșnic viu", "Scopul nostru – socialismul", "Republică, puterea poporului, socialism" etc.

Această ieșire la rampă a ștabilor comuniști, a fost un semnal clar că R. Moldova nu a însușit lecția democrației, că am bătut pasul pe loc de la 1989 încoace, că aspirațiile de integrare europeană nu sunt decât niște vise roze, că Republica Moldova va stagna atâta timp cât vor sta la putere cei ce la 7 noiembrie 2001 scandau în centrul Chișinăului "Lenin vsegda jiv".

* * *

58. "LA COLHOZ"

Una din promisiunile electorale ale comuniștilor a fost revenirea la colhozuri. Și dacă în prima jumătate de an după venirea la putere comuniștii au evitat să facă declarații publice în problema respectivă, apoi spre finele anului 2001, ei au devenit mai îndrăzneți. La 12 noiembrie, Ion Filimon, președintele comisei parlamentare pentru agricultură și industria alimentară, face o declarație precum că noua putere nu și-a uitat promisiunea și că numai decît se va reveni la forma de proprietate colectivă în agricultură, căci altă cale de relansare a agriculturii nu există.

Fermierii privați, care reușiseră să-și pună afacerile bine pe picioare, au rămas total derutați. "Pentru ce să lucrăm pământul, dacă oricum o să ni-l ia comuniștii, care vor să reînvie colhozurile?" – se întrebau amărâți oamenii. Această stare de incertitudine taie spiritul de inițiativă al țăranilor care vor cu adevărat să lucreze pământul, să obțină roade bogate și să contribuie la prosperarea statului.

* * *

59. DESPRE NOUA CONCEPȚIE A POLITICII EXTERNE

La sfârșitul lunii octombrie, începutul lunii noiembrie, este dată publicității noua Concepție a politicii externe, care prin calitatea ei proastă a depășit cele mai pesimiste pronosticuri.

Acest document nu definește clar care sunt prioritățile politicii externe ale Republicii Moldova. Concepția stipulează că R. Moldova va fi acolo unde va avea interese. O asemenea agramăție diplomatică este strigătoare la cer, căci și unui student de la facultatea de relații internaționale îi

este clar că Moldova nu se poate afla concomitent în două spații de liber schimb: Uniunea Europeană și CSI.

O altă aberație a acestei Concepții este modul în care urmau să fie dirijate relațiile economice externe. Se ajunsese până acolo încât se indica de unde vor lua agenții economici un anumit produs pentru a-l importa în R. Moldova. Aceasta deja este totalitarism, dar nu economie de piață.

60. ÎNCEPE OFENSIVA ÎMPOTRIVA INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT

La mijlocul lunii noiembrie 2001 opoziția și opinia publică de la Chișinău este șocată de un nou plan "genial" al comuniștilor – de a prelua controlul asupra instituțiilor de învățământ superior din republică. În acest sens, este pregătită o inițiativă legislativă potrivit căreia rectorii respectivelor instituții de învățământ urmează să fie numiți în funcție de către Guvern.

Din start era clar că această inițiativă va compromite întregul sistem de învățământ și va duce inevitabil la coruperea unei părți considerabile a corpului didactic în favoarea partidului de guvernământ. De menționat că inițiativa respectivă contravine Constituției Republicii Moldova, care prevede că "instituțiile de învățământ superior beneficiază de dreptul la autonomie". În mod normal, comuniștii trebuiau să înțeleagă că instituțiile de învățământ superior au dreptul să-și aleagă singure și în condiții de transparență totală organele de conducere.

Ulterior, guvernarea roșie a găsit o altă cale "de a soluționa problemele sistemului de învățământ". Astfel, dacă nu au reușit să preia controlul asupra unor importante instituții, comuniștii au decis să le lichideze, majorând capitalul statutar de care trebuie să dispună respectivele instituții de învățământ până la 1 mln. de lei. În situația creată, multe instituții de învățământ au fost puse în fața dilemei: are rost să-ți continui activitatea în condițiile în care puterea în fiecare zi ticluiește noi și noi legi pentru a suprima autonomia universitară?

* * *

61. COMUNIȘTII VOTEAZĂ ÎMPOTRIVA INTRODUCERII RELIGIEI CA OBIECT DE STUDIU ÎN ȘCOLI

La 16 noiembrie fracțiunea majoritară comunistă respinge un proiect de lege al opoziției care prevedea introducerea religiei ca obiect de studiu în școli. Avem tot temeiul să credem că introducerea unui astfel de obiect ar fi influențat benefic tânăra generație și ar fi crescut responsabilitatea morală a tinerilor.

Comuniștii nu au știut să invoce motive serioase care să arate de ce religia nu ar trebui să fie obiect de studiu în școli. Chipurile, nu sunt suficienți specialiști pentru a preda respectivul obiect, iar școala nu este locul potrivit pentru astfel de activități cum ar fi învățarea religiei. Mai degrabă, guvernării și-au dat arama pe față, ieșind la iveală firea lor antihristă.

* * *

62. A DOUA LOVITURĂ APLICATĂ IMPORTARORILOR DE ȚIGĂRI

După cum era și de așteptat, comuniștii nu s-au limitat doar la majorarea accizului la importul de țigări de la 2,5 dolari până la 3,5 dolari pentru o mie de bucăți. Următorul pas întreprins în vederea strangulării importatorilor de țigări străine și, implicit, în vederea „sustinerii” propriilor colegi ce aveau afaceri în business-ul cu țigări, este întreprins atunci când fracțiunea

parlamentară a comuniștilor votează pentru majorarea, începând cu anul 2002, a TVA și a taxei vamale la importul de țigări.

Pe lângă cele două motive menționate mai sus – strangularea importatorilor și facilitarea propriilor afaceri –, comuniștii s-au mai condus de un argument: majorarea veniturilor bugetare. În lipsa unei finanțări din exterior, noua guvernare decide să facă bani pe seama agenților economici din Moldova, care și așa aveau de suportat o povară fiscală enormă. O asemenea abordare a problemei a demonstrat incompetența comuniștilor, căci cantitatea de țigări străine importate în republică nu numai că nu s-a micșorat, dar chiar s-a mărit puțin. Bugetul, în schimb, n-a adăugat nimic în plus, deoarece, pe fundalul unei majorări a poverii fiscale, a început să sporească contrabanda cu țigări de import. Traficul ilicit cu țigări de import a început să fie dirijat de înalți demnitari de stat. Aceasta a generat obținerea frauduloasă a supraveniturilor.

* * *

63. GUVERNUL INTRODUCHE MONOPOLUL PE PIAȚA PRODUSELOR PETROLIERE

În toamna anului 2001, Guvernul comunist "se remarcă" printr-o nouă decizie – interzice importul produselor petroliere în republică prin intermediul transportului auto. În rezultat, sute de mici importatori de produse petroliere sunt lăsați fără lucru, zeci de stații PECO sunt aduse la limita falimentului, în republică crește revolta socială și începe un val de proteste. Decizia Guvernului era îndreptată împotriva importatorilor autohtoni mici și mijlocii și avea drept scop monopolizarea pieței produselor petroliere de către companiile mari.

Majoritatea partidelor de opoziție au supus unor critici dure decizia în cauză. Luând cuvântul la mitingul de protest din 20 noiembrie, am menționat că Guvernul a încălcat dreptul constituțional al cetățenilor la activitatea de antreprenoriat și la libera concurență. În plus, au fost aduse prejudicii morale și financiare enorme atât micilor importatori de produse petroliere, cât și statului. Bugetul era lipsit zilnic de circa 10 mln. lei.

Dacă decizia respectivă a guvernului nu era parțial revăzută, comuniștii și-ar fi atins scopul – falimentarea companiilor petroliere mici din republică. Aceste companii ar fi fost cumpărate la prețuri de nimic de către companiile străine mari, care în orice clipă își puteau suspenda activitatea, retrăgându-se de pe piața Republicii Moldova. Republica ar fi căzut în dependență totală față de un cerc îngust de reprezentanți ai capitalului privat, ceea ce pune în pericol securitatea energetică a statului.

* * *

64. URMĂTOAREA ȚINTĂ ECONOMICĂ – MAGAZINELE DUTY-FREE

Ofensiva împotriva economiei de piață continuă cu atacuri repetate asupra magazinelor duty-free. Au fost efectuate un șir de modificări la Codul Vamal, care prevăd că activitatea magazinelor duty-free va fi permisă doar în aeroporturi și la bordul navelor aeriene. Până atunci magazinele de acest tip activau în toate punctele terestre de trecere a frontierei de stat. Potrivit modificărilor menționate, magazinele duty-free urmau să-și desfășoare activitatea doar în baza unei autorizații, eliberate de Ministerul Economiei. Până la acea decizie, pentru acest gen de activitate era necesară, în mod obligatoriu, licență. O altă modificare importantă a fost că "depozitele vamale vor aparține în exclusivitate Departamentului Vamal, dar nu diferiților agenți economici cum se practica anterior".

Aceste modificări denotă modul în care comuniștii vedeau funcționarea economiei de piață. În primul rând, nu este clar de ce R. Moldova trebuie să introducă inovații la acest capitol de vreme ce tinde să se integreze în Uniunea Europeană, unde magazinele duty-free funcționează nu doar

la bordurile navelor aeriene și în aeroporturi. În al doilea rând, apare întrebarea: oare o autorizație eliberată de Ministerul Economiei are o valoare juridică mai mare decât o licență? Sau poate era vorba de interesele personale ale cuiva? În al treilea rând, din care considerente un agent economic ce practică permanent activități de import nu poate să aibă propriul depozit vamal, dar trebuie să-i roage pe cei de la Departamentul Vamal să-i ofere spațiul de care are nevoie? Guvernarea încearcă în așa mod să stabilească reguli comuniste pentru economia de piață.

* * *

65. MITUL BUNĂSTĂRII COMUNISTE SE SPULBERĂ

Deși guvernarea comunistă se străduia să demonstreze la tot pasul că populația a început să trăiască mai bine după venirea comuniștilor la putere, acest lucru nici pe departe nu era așa. Și o dovadă în acest sens o constituie rezultatele unui sondaj de opinie date publicității la începutul lunii decembrie 2001. Sondajul a fost realizat de Centrul de analiză și investigații sociologice, politologice și psihologice, la comanda Institutului de Politici Publice.

Rezultatele sondajului au demonstrat că cea mai mare parte a populației – 88% – este nemulțumită de nivelul de trai. Majoritatea populației – 89% din 1 104 participanți la sondaj – au declarat că nu este mulțumită de asistența medicală, 73% – de curățenia și îngrijirea localității în care trăiesc, iar 88% – de banii pe care îi au. Cele mai mari temeri invocate de populație erau: sărăcia – 26%, viitorul copiilor – 17%, boala – 13% și războiul – 12%.

Rezultatele sondajului au mai arătat că 62% din respondenți erau de părerea că nu le este deloc asigurată securitatea personală, 58% – securitatea ecologică, 57% – securitatea economică, 46% – securitatea publică, iar 29% – securitatea politică și alimentară.

Mai mult de jumătate din persoanele chestionate – 54% – au declarat că, dacă ar avea ocazia, ar pleca din Republica Moldova – 19% pentru totdeauna, iar 35% doar pentru un timp.

Aceste rezultate au fost o lovitură dură pentru comuniști, care credeau că poporul este în culmea fericirii numai din simplul motiv că are astfel de conducători "iluștri" ca Tarlev, Ostapciuc, Stepaniuc etc. Pentru opinia publică acest sondaj a constituit o dovadă în plus că populația nu poate fi ținută mult timp cu promisiuni și declarații frumoase.

* * *

66. GUVERNUL ESTE RECUNOSCUT VINOVAȚ ÎN DOSARUL MITROPOLIEI BASARABIEI

La începutul lunii decembrie 2001 Curtea Europeană pentru Drepturile Omului adoptă o decizie finală în cazul Mitropoliei Basarabiei, obligând Guvernul să înregistreze structura respectivă. Autoritățile comuniste nu s-au prea grăbit să execute decizia CEDO, punând la îndoială autoritatea acestei instituții internaționale. Decizia respectivă a fost îndeplinită abia după ce în R. Moldova s-a declanșat criza politică de la începutul anului 2002, înregistrarea Mitropoliei Basarabiei fiind una din condițiile impuse de către Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei.

Cel mai important aspect însă l-a constituit evoluția relațiilor moldo-romane în timpul discutării dosarului. Încercând să distragă atenția opiniei publice de la încălcarea flagrantă a drepturilor omului în Republica Moldova, autoritățile comuniste au acuzat România de expansionism și amestec în treburile interne ale Republicii Moldova. Decizia CEDO a demonstrat că pretențiile înaintate de Chișinău oficialilor de la București sunt nefondate. Cu toate acestea, nici un demnitar de la Chișinău nu și-a cerut public scuze de la conducerea României.

* * *

67. PARLAMENTUL RATIFICĂ TRATATUL POLITIC DE BAZĂ MOLDO-RUS

La 27 decembrie, Parlamentul comunist a ratificat Tratatul politic de bază moldo-rus. Astfel, comuniștii traduc în fapt una din ideile lor de bază – de a oferi Moscovei un Tratat care ar ține cont de interesele ei geostrategice în această zonă a Europei.

Este vorba despre problema transnistreană. În Tratat e consfințit rolul de mediator al Rusiei, apoi, în perioada postconflict, – de stat-garant. R. Moldova oferă benevol Rusiei posibilitatea de a se implica oricând în afacerile sale interne, acoperindu-se cu rolul de garant.

Merită atenție și angajamentele pe care Moldova și le-a asumat în ceea ce ține de asigurarea condițiilor de studiere a limbii ruse pe teritoriul său. În timp ce R. Moldova susține deschis procesul de rusificare a cetățenilor săi, Rusia își asumă doar unele angajamente de ordin general care, în fond, nu decid nimic pentru soarta concetățenilor noștri ce locuiesc în țara respectivă. Erorile comuniștilor vor putea fi reparate abia peste 10 ani, după ce va expira termenul de valabilitate al acestui Tratat. Dacă această remarcă ar putea cumva să ne consoleze.

* * *

68. RAIIOANELE – UN FAPT ÎMPLINIT

Tot la 27 decembrie 2001 este adoptată în lectură definitivă și noua Lege cu privire la împărțirea administrativ-teritorială a Republicii Moldova. În conformitate cu aceasta, în R. Moldova sunt create 32 de raioane, care urmează să înlocuiască sistemul de județe instituit în 1998. Astfel, comuniștii distrug un sistem administrativ-teritorial implementat cu sprijinul comunității internaționale fără a-i da măcar o șansă să se afirme.

Guvernarea nu a dat publicității datele cu privire la costul acestei antireforme. Potrivit premierului V. Tarlev, revenirea la raioane va costa 54 mln. de lei. În discuțiile purtate la această temă cu reprezentanții Băncii Mondiale și Fondului Monetar Internațional cifra respectivă nu a fost confirmată.

Totodată, experții independenți de la Institutul pentru Democrație și Inițiative Sociale "Viitorul" și de la "Business Consulting Institute" au calculat că revenirea la sistemul de raioane va costa peste 700 mln. de lei. Spre deosebire de premier, experții independenți au adus în calitate de argumente calcule concrete, cifre luate din viață. De aceea, înclin să cred că antireforma a costat anume atât cât spun experții, dar nu cât spune premierul. Și dacă așa stau lucrurile, vreau să întreb: de unde au fost luați acești bani?

* * *

69. "PRIMARII – SĂ FIE ALEȘI DE CĂTRE CONSILII!"

Un ultim acord al anului 2001 a fost adoptarea la 28 decembrie a Legii cu privire la administrația publică locală. Cea mai importantă prevedere a documentului a constituit-o trecerea la un nou sistem de alegere a primarilor. Dacă, în conformitate cu vechea lege primarii erau aleși de către întreaga populație, după noua "operă legislativă" a comuniștilor, acest lucru urmau să-l facă doar consilierii locali.

Guvernarea roșie își croia legislația după bunul său plac și în conformitate cu interesele personale. Planul guvernării este însă dat peste cap de către Curtea Constituțională, care

stabilește că noua modalitate de alegere a primarilor este neconstituțională. Astfel, comuniștii sunt nevoiți să-și mai potolească unele pofte.

* * *

70. ÎNCEPUTUL ACȚIUNILOR DE PROTEST ÎMPOTRIVA RUSIFICĂRII

Anul 2002 începe cu ample acțiuni de protest împotriva intenției comuniștilor de a introduce limba rusă ca obiect de studiu obligatoriu în școli din clasa a doua. La 9 ianuarie, în Piața Marii Adunări Naționale au ieșit circa două mii de persoane venite din diferite localități ale republicii. Protestatarii au fost susținuți de elevii și profesorii mai multor licee din capitală: "Vasile Alecsandri", "Gheorghe Asachi", "Prometeu", "Mircea Eliade" etc.

Oamenii care au ieșit în stradă aveau de ce să fie alarmați. Căci, odată cu intenția de a introduce limba rusă ca obiect de studiu obligatoriu în școli, comuniștii mai intenționau să acorde limbii ruse și statut de a doua limbă de stat. Să nu uităm că doar cu trei zile înainte de finele anului 2001 fusese ratificat Tratatul politic de bază cu Rusia, care prevedea acordarea unor facilități celor ce doresc să studieze în limba rusă.

Pe lângă faptul că, favorizând limba rusă, "guvernarea roșie" a acționat în detrimentul intereselor populației majoritare, precum și a celorlalte minorități naționale, a fost semnalat și un alt aspect alarmant – cu sau fără bună știință comuniștii au readus în prim-plan problemele anilor 1989-1990. Astfel, în loc să-și concentreze atenția asupra vectorului de integrare europeană, asupra îmbunătățirii condițiilor de viață, securizării frontierelor, racordării legislației la normele internaționale, comuniștii au recurs la o nouă tentativă de destabilizare a situației din republică, pentru a distrage pe această cale atenția opiniei publice de la propriile eșecuri. Și, trebuie să recunoaștem că, în mare parte, acest lucru le-a reușit. Numai că prețul pe care a trebuit să-l plătească R. Moldova pentru acest experiment a fost unul prea mare: s-au înrăutățit vizibil relațiile interetnice, s-a înregistrat o serioasă abatere de la cursul democratic de dezvoltare al țării, a avut de suferit imaginea internațională a Republicii Moldova, fiind pusă sub semnul întrebării capacitatea țării de a exercita președinția în Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei.

* * *

71. PARTICIPANȚII LA ACȚIUNILE DE PROTEST SUNT PERSECUTAȚI

În zilele imediat următoare după data de 9 ianuarie comuniștii au lansat o amplă campanie de persecutare și intimidare a persoanelor care au îndrăznit să ia cuvântul în cadrul acțiunilor de protest, exprimându-și opinia față de abuzurile puterii. Cei care au avut curajul să urce la tribună au fost vizitați seara la domiciliu de către colaboratorii organelor de poliție, care le-au intentat dosare administrative pe motiv că au participat la un miting neautorizat.

Devine clar că puterea va face uz de toate mijloacele pe care le are la dispoziție pentru a înăbuși protestele mulțimii. În aceeași ordine de idei se înscrie și ordinul dat Primăriei capitalei de a calcula pagubele aduse de protestatari prin blocarea circulației transportului public de pasageri pe principala arteră a orașului. Comuniștii intenționau să-i determine pe protestatari să pună capăt acțiunilor de protest amenințându-i că, în caz contrar, vor trebui să plătească despăgubiri enorme.

Toate aceste procedee de anihilare a celor care aveau o altă părere decât autoritățile comuniste sunt împrumutate din perioada de tristă faimă a represiilor staliniste. Comuniștii au demonstrat de nenumărate ori factura lor bolșevică, numai că nici în ianuarie 2002, nici mai târziu, populația nu s-a lăsat intimidată și a știut să ceară respectarea drepturilor sale.

* * *

72. UN AVOCAT PARLAMENTAR PLĂTEȘTE CU FUNCȚIA SA PENTRU DEZACORDUL CU POLITICA GUVERNANȚILOR

În primele zile ale lunii ianuarie 2002, avocatul parlamentar Constantin Lazări depune o sesizare la Curtea Constituțională (CC) prin care cere examinarea în regim de urgență a constituționalității unor prevederi ale noii Legi privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova. Prin noua lege a fost stabilit dreptul Parlamentului de a iniția modificări administrativ-teritoriale fără a ține cont de poziția Guvernului și a autorităților publice locale. Constantin Lazări aduce argumente că aceste prevederi contravin Cartei europene pentru autonomie locală și afectează principiile fundamentale ale statului de drept.

În sesizarea depusă, avocatul parlamentar argumentează cererea de examinare a sesizării în regim de urgență prin faptul că la finele lunii ianuarie în Republica Moldova urmează să sosească în vizită un grup de experți ai Consiliului Europei, care vor efectua o evaluare a legalității prevederilor noii Legi cu privire la organizarea administrativ-teritorială a republicii. Constantin Lazări era de părerea că, examinând chestiunea până la venirea experților, CC va demonstra că Republica Moldova este un stat democratic.

Din păcate, argumentele avocatului parlamentar nu au fost auzite. Pentru îndrăzneala de a contesta Legea menționată, precum și pentru alte luări de atitudine, Constantin Lazări a fost ulterior demis din funcție. Cam în felul acesta comuniștii percep libertatea de expresie în Republica Moldova.

* * *

73. MOREI INTRĂ ÎN ACȚIUNE

În a doua jumătate a lunii ianuarie 2002, comuniștii încep să fie îngrijorați de amploarea acțiunilor de protest din centrul capitalei. Pentru a pune capăt manifestațiilor pașnice și democratice ale opoziției, guvernarea este gata să recurgă la cele mai murdare procedee de suprimare a libertății de expresie. Comuniștii decid să-l utilizeze pe post de unealtă împotriva opoziției pe ministrul justiției Ion Morei, care își făcuse, în timpul audierilor de la Strasbourg pe marginea dosarului Mitropoliei Basarabiei, faima unui executant docil al indicațiilor puterii.

Următoarea acțiune a acestui personaj este scrisoarea adresată primarului capitalei, Serafim Urechean, prin care autoritățile locale i se solicită să ia măsuri pentru a pune capăt acțiunilor de protest ale opoziției. Ministrul cheamă Primăria să nu se lase indusă în eroare de argumentele PPCD, precum că acțiunile de protest sunt întâlniri ale deputaților PPCD cu alegătorii care, potrivit Legii cu privire la statutul deputatului, pot avea loc și fără autorizarea autorităților locale. Deși încearcă să-și camufleze intențiile prin unele noțiuni juridice, Morei compromite imaginea Ministerului de Justiție, care într-un stat democratic ar trebui să fie garantul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Rolul pe care i l-au atribuit comuniștii și Morei acestei instituții – instrument de suprimare a opoziției – nici pe departe nu face față unui Minister al Justiției, care se pretinde a fi o structură imparțială, echidistantă și promotoare a valorilor europene.

* * *

74. «ÎN MEMORIA LUI ILICI»

Comportamentul provocator al conducerii comuniste a Republicii Moldova alimenta cu succes speranțele nostalgice ale populației, aceasta fiind o piedică serioasă în dezvoltarea țării. Astfel, mulți oameni, în loc să conștientizeze că «trecutul glorios» nu mai poate fi întors și că trebuie

mers doar înainte spre Europa, continuă să creadă că bustul lui Vladimir Ulianov (Lenin) va fi reinstalat în scuaruri și piețe. O dovadă în acest sens este și ziua de 21 ianuarie 2002 când un grup de circa 150 de cetățeni, preponderent persoane de vârstă a treia, au comemorat cea de-a 78-a aniversare de la moartea lui Lenin.

Evenimentul a avut loc la monumentul lui Vladimir Lenin, amplasat pe teritoriul zonei economice libere "Expo-business-Chișinău". Prezent la manifestație, președintele Vladimir Voronin a rostit o scurtă cuvântare în limba rusă în care s-a referit la rolul pe care l-a jucat Vladimir Lenin în istoria omenirii și moștenirea lăsată de acesta. La eveniment au mai participat: liderul fracțiunii parlamentare majoritare, Victor Stepaniuc, vicespeakerul, Vadim Mișin, ministrul energiei, Iacob Timciuc și ministrul finanțelor, Mihai Manoli.

Desigur, nimeni nu neagă dreptul oamenilor de a se închina cui doresc și de a organiza diferite întruniri publice atâta timp cât ele decurg într-un mod pașnic, fără excese. Deci, oamenii care au ieșit în acea zi la manifestația menționată nu pot fi acuzați de nimic – ei pot fi doar compătimiti pentru că au fost induși în eroare de către actualii guvernanți.

Participând la un astfel de miting în postură de conducători ai Republicii Moldova, liderii comuniști au transformat propria ideologie în una de stat, ceea ce este inacceptabil din punctul de vedere al legislației în vigoare.

* * *

75. COMUNIȘTII ÎMPIEDICĂ DEPLASĂRILE OPOZIȚIEI PESTE HOTARE

Spre finele lunii februarie 2002, tot mai multe organisme internaționale își îndreaptă privirile spre unicul stat comunist din Europa, încercând să înțeleagă de ce opoziția a ieșit în stradă. Pentru ca structurile internaționale să cunoască mai puțin despre adevărata stare de lucruri din Republica Moldova, guvernarea a hotărât să împiedice deplasările reprezentanților opoziției peste hotare, în cadrul diferitelor delegații oficiale. Și, deoarece cel mai important for european abilitat cu dreptul de a judeca despre încălcarea drepturilor și libertăților omului pe bătrânul continent este Consiliul Europei, comuniștii decid să nu-i includă pe reprezentanții opoziției în componența delegației parlamentare care urma să participe la finele lunii ianuarie la lucrările Adunării Parlamentare a CE.

Evident, acest comportament abuziv al puterii a provocat revolta opoziției. Reprezentanții acesteia au calificat drept neîntemeiat argumentul adus de putere precum că deputații de opoziție nu au fost incluși în componența delegației din lipsă de mijloace financiare. Argumentul a fost unul de râsul găinilor. Este suficient să ne aducem aminte că în acea perioadă spicherul Eugenia Ostapciuc se plimba cu treabă și fără treabă peste hotare. Ba pleca în vizită la Moscova, ba la prietenul său de idei din Belarus, Alexandr Lucașenco etc. Punând piedici opoziției să se deplaseze peste hotare, comuniștii nu numai că încalcă limita bunului-simț și legislația în vigoare, ci sfidează și comunitatea internațională.

* * *

76. COMUNIȘTII SCOT UN PARTID DE OPOZIȚIE ÎN AFARA LEGII

La 21 ianuarie Ministerul Justiției decide suspendarea activității Partidului Popular Creștin Democrat pentru o lună de zile. Motivul invocat este că PPCD desfășura deja de două săptămâni acțiuni de protest anticomuniste care, în opinia puterii, erau ilegale, deoarece nu au fost aprobate de Primăria Chișinău.

Scopul urmărit de comuniști prin suspendarea activității PPCD putea fi deslușit de la o poștă – de a intimida opoziția, de a o determina să pună capăt acțiunilor de protest, de a o lipsi de orice pârghie reală de control asupra comportamentului puterii. Decizia de a sista activitatea unui partid de opoziție nu a fost adoptată de o instanță de judecată, după cum era normal să se întâmple, ci de o subdiviziune a puterii executive, controlată totalmente de comuniști. Căci nimeni nu poate nega că Ministerul Justiției este parte a Guvernului, iar Ion Morei a fost votat în funcția de ministru anume de clica lui Voronin.

77. FRAȚIUNILE DE OPOZIȚIE AU BOICOTAT ȘEDINȚA SPECIALĂ A PARLAMENTULUI

Criza politică din R. Moldova începe să se aprofundeze. Opiniei publice din țară și de peste hotare i se dă un semnal clar la 25 ianuarie, atunci când cele două fracțiuni de opoziție – PPCD și "Alianța Braghiș" – decid să boicoteze ședința specială din acea zi a Parlamentului.

Fracțiunea PPCD a difuzat o declarație în care menționa că nu va participa la ședințele în plen ale Parlamentului până când majoritatea parlamentară comunistă nu va înceta să încalce sistematic dreptul opoziției de a-și exprima opinia, de a pune întrebări și de a propune spre examinare o problemă sau alta. În special, PPCD era nemulțumit de comportamentul președintelui Parlamentului, Eugenia Ostapciuc care, potrivit declarației, "dă dovadă de o atitudine abuzivă și discriminatorie față de opoziție".

"Alianța Braghiș" a refuzat să participe la ședința specială, deoarece în ordinea de zi nu a fost introdus un proiect de lege înaintat de deputații fracțiunii, care prevedea operarea unor modificări esențiale la Codul Electoral, cum ar fi: trecerea la sistemul de alegeri în baza mai multor circumscriptii, obligativitatea participării cetățenilor la votare etc.

Fracțiunea majoritară ignorează sistematic propunerile fracțiunilor de opoziție, încercând să le excludă din procesul legislativ. Ca rezultat, confruntarea dintre putere și opoziție se intensifică de la o zi la alta.

* * *

78. STEPANIUC ATACĂ DIN NOU ROMÂNIA

Autoritățile comuniste de la Chișinău nu puteau scăpa ocazia de a ataca din nou România, care a luat atitudine față de acțiunile de protest de la Chișinău. La finele lunii ianuarie Victor Stepaniuc, liderul fracțiunii parlamentare a comuniștilor, iese în avanscenă și se arată «indignat» de modul în care România tratează acțiunile de protest de la Chișinău. „Indignarea” lui Stepaniuc a fost „stârnită” de faptul că oficialii români au condamnat decizia comuniștilor de a introduce în școli limba rusă ca obiect de studiu obligatoriu din clasa a doua.

Era și firesc ca autoritățile de la București să se pronunțe în sprijinul românilor din Republica Moldova cărora li se încălcau drepturile, în timp ce V. Stepaniuc se arăta preocupat de îndeplinirea promisiunilor electorale. Chiar dacă e prezent masiv la guvernare, Partidul Comuniștilor nici pe departe nu reprezintă statul în Republica Moldova. Logic ar fi fost ca Stepaniuc să se întrebe: ce fel de partid de guvernământ sunt comuniștii, dacă interesele celei mai mari părți a cetățenilor Republicii Moldova trebuie să fie apărate de alte state?

79. «GUVERNAREA ROȘIE» PRIVATIZEAZĂ PARLAMENTUL

Fiecare partid ajuns la guvernare în R. Moldova, depune eforturi enorme pentru a-și întări pozițiile și pentru a îngrădi accesul oponentilor săi la putere. «Guvernarea roșie» nu numai că nu a devenit o excepție în acest sens, ci chiar i-a întrecut pe toți predecesorii săi în tentativa de a «privatiza» Parlamentul. Astfel, la 25 ianuarie 2002 fracțiunea comuniștilor votează majorarea pragului electoral pentru blocurile formate din două partide de la 6 la 9%, iar pentru cele formate din trei și mai multe formațiuni – de la 6 până la 12%.

Comuniștii erau obsedați de gândul că ar putea pierde în orice moment puterea, deoarece maniera antidemocratică în care ei guvernau țara nu excludea posibilitatea unor alegeri parlamentare anticipate. În cazul în care acestea ar fi avut loc, două-trei partide de opoziție ce ar fi constituit un singur bloc, ar fi putut lesne să depășească bariera electorală de 6% și să accedă în Parlament. De aceea, guvernării au calculat corect: în Republica Moldova erau prea puține formațiuni care ar fi putut depăși, unindu-și forțele, bariera de 9% și 12%. În cel mai bun caz, după niște eventuale alegeri anticipate sau ordinare, în Parlament ar fi nimerit două-trei partide de opoziție, ceea ce convenea de minune comuniștilor care din nou ar fi fost avantajați de distribuirea mandatelor ce urmau să revină partidelor care nu au trecut bariera electorală.

Comuniștii însă nu au luat în calcul un lucru: partidele de opoziție care intenționau până la acel moment să constituie eventuale blocuri electorale, au decis să fuzioneze, astfel încât pentru ele a rămas în vigoare pragul de 6%. Ca rezultat, „guvernarea roșie” a facilitat coalizarea opoziției, ceea ce, sper, va apropia ceasul debarcării comuniștilor de la putere.

* * *

80. SPIRITELE SE ÎNCING ÎN SUDUL REPUBLICII

În paralel cu intimidarea și persecutarea participanților la acțiunile de protest din centrul capitalei, puterea comunistă mai are o preocupare "importantă" la începutul anului 2002 – destabilizarea situației din "Gagauz-Yeri" în scopul instalării în funcțiile de conducere din regiune a unor persoane loiale. Pentru a-și atinge mai ușor scopul, comuniștii pun la cale să scindeze organele puterii de la Comrat, să le contrapună într-o confruntare care s-ar solda cu înlăturarea de la conducere a oponentilor lor. Și acest lucru le reușește de minune.

Un grup de deputați din Adunarea Populară de la Comrat își anunță intenția de a organiza un referendum pentru demiterea bașcanului Dumitru Croitor. Motivul invocat de deputați este următorul, în urma examinării materialelor Curții de Conturi, s-ar fi dovedit că Dumitru Croitor nu a utilizat rațional banii publici. Este suficient să amintim că în fruntea Curții de Conturi stă comunistul Vasile Pentelei și ne dăm seama cât de întemeiat este acest argument. Să admitem că Dumitru Croitor a săvârșit acțiunile de care era acuzat, de ce atunci nu i s-a imputat acest lucru anterior, ci în perioada când bașcanul se opunea inițiativelor comuniștilor?

Într-o perioadă de timp relativ scurtă "Gagauz-Yeri", dintr-o zonă de stabilitate, s-a transformat într-un focar de instabilitate. Și toate aceste „reglări de conturi” s-au soldat cu stoparea oricăror procese de dezvoltare în regiune pentru o perioadă de circa doi ani.

* * *

81. PROTESTE ȘI LA ORHEI

La 3 februarie, protestele anticomuniste din capitală se extind ajungând până la Orhei. De data aceasta organizator al manifestației este Forul Democratic din Moldova (FDM), bloc din care

făceau parte șapte partide de opoziție extraparlamentară. La mitingul de la Orhei au participat circa 1500 persoane din mai multe localități ale județului.

Protestatarii au condamnat revizuirea de către comuniști a legilor privind reforma administrativ-teritorială și administrația publică locală, introducerea limbii ruse ca obiect de studiu obligatoriu în școli din clasa a doua, alte acțiuni antidemocratice ale partidului de guvernământ. Ei au fost susținuți de majoritatea primarilor din județ, precum de medici și de profesori.

Ieșirea în stradă a simpatizanților a șapte formațiuni politice de opoziție este o dovadă a faptului că abuzurile puterii comuniste deveniseră insuportabile. Desigur, acest lucru nu putea să nu fie remarcat și de oficialii occidentali.

Este semnificativ că împotriva comuniștilor încep să protesteze și oamenii din teritoriu, unde accesul la sursele de informație e limitat. De cele mai multe ori, cetățenii de la sate și chiar din anumite centre raionale sunt nevoiți să se mulțumească doar cu emisiunile postului de televiziune Moldova-1, care cântă de dimineață până seara ode partidului de guvernământ. Faptul că oamenii au ieșit în stradă și la Orhei este, fără îndoială, un merit al opoziției care a știut să mobilizeze cetățenii.

* * *

82. ACȚIUNILE DE PROTEST ALE STUDENȚILOR

La începutul lunii februarie, studenții de la Universitatea de Stat din Moldova (USM) constituie un Comitet pentru susținerea acțiunilor de protest împotriva "rusificării Moldovei". Studenții au declarat că, Comitetul va pleda pentru derusificarea școlii naționale, călătoria gratuită a studenților în transportul orășănesc, asumarea de către stat a angajamentului de a-i încadra pe absolvenți în câmpul muncii, ieșirea R. Moldova din CSI, integrarea ei în Uniunea Europeană etc.

Implicarea studenților în acțiunile de protest ar fi trebuit să-i pună pe comuniști în gardă. După cum se știe, tineretul studios întotdeauna a generat proteste în orice stat al lumii. Nu o dată aceste proteste s-au soldat cu înlocuirea partidelor de guvernământ. Comuniștii ar fi trebuit să-și facă probleme măcar și din simplul motiv că, în memoria populației, mai erau vii evenimentele din 1995, când zeci de mii de studenți, ieșind în stradă, i-au determinat pe agrarienii care guvernau țara, să abandoneze ideea de a elimina din procesul de studiu cursul "Istoria românilor".

Ieșirea studenților în stradă a ridicat la un nivel calitativ nou acțiunile de protest de la Chișinău. Deja nu mai era vorba de o confruntare dintre putere și opoziție, ci de o confruntare dintre comuniști și societate. Dar ce fel de guvernare este aceasta, dacă admite o confruntare cu propriul popor?

* * *

83. COSTUL UNEI AMBIȚII COMUNISTE ESTE DE 8,3 MLN. LEI

La 8 februarie 2002, Comisia Electorală Centrală adoptă devizul de cheltuieli pentru alegerile locale anticipate de la 7 aprilie. Potrivit acestuia, pentru organizarea și desfășurarea scrutinului CEC avea nevoie de 8,3 mln. lei. Cu alte cuvinte, pentru a satisface ambiția comuniștilor de a-i vedea în teritoriu pe adepții lor în fotolii, contribuabilii urmau să plătească peste 8 mln. de lei. Căci, dat fiind faptul că alegerile respective erau anticipate, în bugetul de stat suma respectivă nu era prevăzută, ea urmând să fie determinată ca urmare a efectuării unei redistribuiri a veniturilor și cheltuielilor bugetare sau a majorării deficitului bugetar.

Comuniștii ar fi luat o parte din banii destinați fie ocrotirii sănătății, fie învățământului, fie menținerii ordinii publice etc. și i-ar fi aruncat în vânt. Nu mai vorbesc de câți bani ar fi fost utilizați ulterior în scopuri electorale și cât ar fi costat folosirea de către comuniști a resurselor administrative de stat – telefoane, birouri, mașini de serviciu. Adică, ar fi fost cheltuite fără rost poate chiar câteva zeci de milioane de lei, în timp ce guvernarea nu găsea bani pentru a majora pensiile, salariile, a achita datoria externă etc.

* * *

84. BANCA MONDIALĂ ÎȘI EXPRIMĂ ÎNGRIJORAREA

La începutul anului 2002, comuniștii reușesc să înregistreze o dublă "performanță" de rezonanță internațională: criza politică din R. Moldova devine subiect de discuții în cadrul mai multor reuniuni de pe bătrânul continent; acțiunile nesăbuite ale "guvernării roșii" duc la tensionarea relațiilor cu creditorii externi. Astfel, la 18 februarie, Carlos Elbirt, reprezentantul permanent al Băncii Mondiale (BM) la Chișinău, face o declarație în care-și exprimă îngrijorarea față de unele evenimente care au loc în Republica Moldova.

Carlos Elbirt s-a arătat îngrijorat față de unele inițiative ale partidului de guvernământ, "care contravin realizărilor obținute anterior în procesul promovării reformelor". Printre acestea el enumără: constituirea de către Parlament a comisiei de control asupra activității ANRE, intenția comuniștilor de a renaționaliza 25 de întreprinderi fără a se specifica în ce mod va avea loc acest proces etc.

Mesajul lui Carlos Elbirt era clar: guvernarea comunistă în acțiunile sale nu respectă regulile democratice ale economiei de piață. Din alt punct de vedere această declarație putea fi talmăcită ca un avertisment al instanței internaționale pentru oficialii de la Chișinău, dacă doriți, un set de condiții pentru reluarea creditării externe. Spre regret, comuniștii erau prea ocupați de intimidarea oponentilor lor politici de la Chișinău și Comrat și nu au tratat cu toată seriozitatea această declarație. Ca rezultat al acesteia și ale altor acțiuni similare, R. Moldova a rămas fără susținere financiară din exterior un timp îndelungat, ceea ce s-a răsfrânt negativ asupra dezvoltării republicii.

* * *

85. CURTEA CONSTITUȚIONALĂ PUNE CAPĂT AVENTURII COMUNISTE

La 19 februarie, Curtea Constituțională pune în sfârșit punctul în problema alegerilor locale anticipate, declarând neconstituțională hotărârea Parlamentului prin care scrutinul respectiv fusese fixat pentru data de 7 aprilie 2002. Astfel, înalta instanță confirmă oficial că ambiția comuniștilor de a acapara puterea la nivel local nu avea nici un temei legal.

În decizia sa, Curtea s-a condus de prevederile legislației în vigoare care garantează aleșilor locali un mandat de patru ani. Prin hotărârea abuzivă de a desfășura alegeri locale anticipate, comuniștii limitau mandatul respectiv, sfidând astfel nu numai Constituția, ci și voința poporului, care îi investise pe primarii și consilierii locali cu încrederea lor în alegerile din 23 mai 1999.

Pe lângă aspectele de ordin moral, financiar și legislativ, mai există și aspecte atât de ordin tactic, cât și strategic. Provoacă această dispută ce a durat circa trei luni, comuniștii nu le-au permis primarilor și consilierilor să lucreze în regim normal. Cui îi ardea de lucru când nu se știa dacă va rămâne sau nu în funcție și mâine? Ca rezultat, activitatea organelor administrației publice locale a fost paralizată pentru o perioadă de timp considerabilă, ceea ce a afectat dezvoltarea în teritoriu și, implicit, nivelul de viață a populației.

* * *

86. CONSILIUL EUROPEI CRITICĂ ACȚIUNILE COMUNIȘTILOR

La 20 februarie, o delegație a Congresului Puterilor Locale și Regionale a Consiliului Europei, care efectua în acea perioadă o vizită de lucru în Republica Moldova, declară că referendumul de revocare din funcție a bașcanului Găgăuziei, Dumitru Croitor, preconizat pentru data de 24 februarie, este nelegitim.

Organizatorii plebiscitului nu au respectat termenul de desfășurare a acestuia prevăzut de legile ce reglementează activitatea autonomiei. Desfășurarea referendumului în aceste condiții era o sfidare a principiilor statului de drept și putea conduce la o nouă destabilizare a situației din regiune.

Acuzațiile de utilizare nerațională a banilor publici, care i se aduceau lui Dumitru Croitor, nu puteau servi drept motiv pentru declanșarea referendumului. "Guvernarea roșie" ar fi trebuit să țină cont de avertismentului lui Yavuz Mildon, vicepreședintele Congresului, precum că, dacă preconizatul referendum va avea loc, Congresul nu va recunoaște rezultatele lui.

Aceste avertismente nu au avut efect și, ca rezultat, R. Moldova s-a pomenit din nou în postura de stat ce sfidează Consiliul Europei. Neglijând opinia Congresului, comuniștii au arătat că pun mai presus interesele lor de partid decât cele ale țării.

* * *

87. "NU" – OFICIALIZĂRII LIMBII RUSE

Începutul anului 2002 a fost, pe drept cuvânt, o perioadă de grație pentru Curtea Constituțională, care a adoptat câteva decizii importante. Astfel, după ce onorata instanță a dat peste cap intenția comuniștilor de a organiza alegeri locale anticipate, CC a adoptat o nouă decizie de rezonanță – nu a admis spre examinare un proiect de lege al comuniștilor ce prevedea oficializarea limbii ruse.

Acest document prevedea modificarea art. 13 din Constituție, adică acel controversat articol care nu o dată a provocat tulburări sociale în Republica Moldova și a scos lumea în stradă. CC și-a motivat decizia prin faptul că unele prevederi ale proiectului nu erau în concordanță cu normele constituționale. De exemplu, în document se spunea că limba rusă în R. Moldova va fi folosită ca limbă oficială în administrația publică locală și în sistemul judiciar. În același timp, art. 118 din Constituție spune că procesele judiciare au loc doar în limba de stat.

Înaintarea respectivului proiect de lege a însemnat o nouă sfidare a opiniei publice din Republica Moldova și a constituit o dovadă în plus a "miopiei politice" a comuniștilor. Or, numai un partid rupt total de realitate putea să facă abstracție de mulțimea care protesta în centrul capitalei și să insiste orbește asupra unor aberații juridice și morale. Prin acest gest, comuniștii au demonstrat că îi doare în cot de aspirațiile poporului pe care-l conduc și că interesele Moscovei au o greutate mult mai mare, puse pe același cântar cu interesele Republicii Moldova.

* * *

88. PERSECUȚII LA "TELERADIO-MOLDOVA"

La 12 martie 2002, Comitetul de grevă al angajaților companiei de stat "Teleradio-Moldova" a adresat o scrisoare deschisă președintelui republicii, Vladimir Voronin, în care acuza conducerea companiei de faptul că "a declanșat o campanie de persecutare și intimidare" împotriva ziariștilor antrenați în acțiunile de protest. Faptul că la televiziunea de stat aveau loc răfuieli cu cei care nu

erau de acord cu cenzura comunistă nu constituia un secret. De asemenea, toți știau cine stă în spatele acestor persecuții – persoane suspuse din conducerea republicii.

De ce totuși victimele persecuțiilor au adresat un mesaj președintelui republicii? Nu este exclus că ziariștii de la companie, pur și simplu, au dorit să testeze sinceritatea șefului statului care, la investirea sa în funcție, a declarat că va fi un președinte al tuturor. Păi iată că lucrurile nu stăteau chiar așa. Vladimir Voronin nu a trecut acest test, deoarece nu a luat apărarea membrilor Comitetului de grevă, aceștia fiind persecutați în continuare.

Această scrisoare constituie cel mai elocvent exemplu că "Teleradio-Moldova" devenise în decurs de un an de zile un instrument de promovare a ideologiei comuniste, de dezinformare, de "spălare a creierilor" populației și de denigrare a opoziției. Astfel, comuniștii iarăși (pentru a câta oară) și-au permis să încalce în cel mai brutal mod drepturile fundamentale ale cetățenilor. De data aceasta era vorba de dreptul la o informație veridică și echidistantă.

* * *

89. NOUA LEGE CU PRIVIRE LA ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ ESTE RECUNOSCUTĂ NECONSTITUȚIONALĂ

La 14 martie 2002 comuniștilor le este aplicată o nouă lovitură care dovedește că apucăturile lor dictatoriale nu pot trece chiar atât de ușor într-un stat situat în plin centrul Europei și care reușise deja să simtă gustul democrației. Este vorba despre decizia Curții Constituționale care, în urma unei ședințe care a durat circa șapte ore, declară neconstituționale un șir de modificări efectuate de comuniști la Legea cu privire la administrația publică locală. Cea mai importantă prevedere a documentului se referea la instituirea unei noi modalități de alegere a primarilor – de către consiliile locale.

În zelul de a-și croi Legea după bunul lor plac, comuniștii s-au făcut a uita de faptul că noua modalitate de alegere a primarilor leza dreptul constituțional al cetățenilor de a participa nemijlocit la administrarea treburilor publice locale, lipsind cetățenii și de un alt drept fundamental – de a alege și de a fi aleși.

O altă încălcare gravă admisă de comuniști a fost faptul că ei nu au indicat, după cum prevede legislația în vigoare, ce surse erau necesare pentru implementarea noii legi și de unde vor fi luate acestea. Ca de obicei, comuniștii au făcut-o „pe mortul în păpușoi” când a venit vorba de banii publici. Ei s-au făcut a uita că numai revenirea la raioane costă peste 700 mln. de lei.

* * *

90. COMUNIȘTII UTILIZEAZĂ PARLAMENTUL ÎN SCOPURI PERSONALE

"Guvernarea roșie" nu o dată și-a permis să folosească structurile de stat în interesul partidului. După primul an de guvernare a comuniștilor acest lucru devenise ceva obișnuit, încât nimeni nu se mai sesiza. În acest context, comuniștii nu s-au sinchisit să folosească Parlamentul pentru a zădărnici Marea Adunare Națională a Alegătorilor, care a avut loc pe 31 martie 2002.

La inițiativa comuniștilor, Parlamentul lansează un apel către populația republicii, prin care cheamă cetățenii să nu participe la miting, Marea Adunare Națională a Alegătorilor fiind calificată drept o „acțiune nelegitimă”. Frațiunea comuniștilor putea lesne face apelul respectiv în numele său, dar a evitat acest lucru. Una este însă când către populație se adresează Parlamentul și cu totul alta – frațiunea comuniștilor. Astfel, oamenii au fost induși în eroare precum că forul legislativ suprem al țării ar fi împotriva Mării Adunări Naționale. Prin acest apel

puterea și-a permis să-și șantajeze propriii cetățeni, sugerând că polarizarea societății ar putea readuce în prim-plan problemele de mai bine de un deceniu.

* * *

91. ÎN REPUBLICA MOLDOVA DISPAR DEPUTAȚII DE OPOZIȚIE

La finele lunii martie 2002, opinia publică a fost tulburată de un caz fără precedent – dispariția deputatului PPCD, Vlad Cubreacov. Acest caz părea cu atât mai grav, cu cât deputatul dispărut era unul dintre cei mai activi organizatori ai acțiunilor de protest anticomuniste.

Nimeni nu poate spune cu certitudine cine l-a răpit pe Vlad Cubreacov și l-a ținut atâta timp în detenție. Cu toate acestea, nu este clar de ce "guvernarea roșie" nu a acceptat ajutorul pe care se oferise să i-l acorde în elucidarea acestui caz comunitatea internațională. Nu mai puțin straniu este faptul că ancheta, practic, nu s-a mișcat din loc, iar organele abilitate nu au dat curs cererii deputatului de a-i interoga în cazul dispariției sale pe unii înalți demnitari de stat. Or, această procedură nu este ceva ieșit din comun – în unele state fac depoziții până și președinți de țară. Incompetența partidului de guvernământ de a elucida acest caz a afectat la modul serios imaginea internațională a Republicii Moldova.

* * *

92. COLHOZURILE SUNT LEGIFERATE (ÎN PRIMA LECTURĂ)

Logica unor acțiuni întreprinse de comuniști e greu de explicat. Un exemplu în acest sens este votarea în prima lectură, la 28 martie 2002, a unui proiect de lege ce prevedea consolidarea terenurilor agricole. Cu alte cuvinte, colhozurile fuseseră legiferate în prima lectură. Era oare nevoie de a arunca o nouă provocare societății, astfel încât în Piața Marii Adunări Naționale să vină și proprietarii de terenuri agricole?

Respectivul proiect de lege contravine Constituției, care prevede dreptul cetățenilor la proprietate privată. Desigur, comuniștii nu au scris în lege că toți vor fi obligați să cedeze pământurile lor în favoarea colhozurilor, dar cine ar fi îndrăznit să se opună, știind ce-l așteaptă în cazul în care nu va proceda cum dorește puterea. Adoptarea acestui proiect de lege a condus la o stagnare în agricultură. Cei care-și prelucrau pământul în mod individual au lăsat mâinile în jos, deoarece nu mai vedeau rostul activității lor și așteptau din moment în moment să fie expropriați.

Astfel, după ce, prin acțiunile lor nehibzuite, comuniștii au paralizat activitatea organelor administrației publice locale, au provocat studenții și elevii să părăsească sălile de studii și să iasă în piață, i-au determinat pe mulți agenți economici să-și sisteze activitatea, a venit și rândul agricultorilor.

* * *

93. ATAC ASUPRA CURȚII CONSTITUȚIONALE

Deciziile Curții Constituționale în problema alegerilor locale, a noii Legi cu privire la administrația publică locală, a oficializării limbii ruse etc. au dat peste cap mai multe planuri ale comuniștilor. Pentru partidul de guvernământ, care se desfăta din plin controlând total ramurile puterii, CC le sta ca un os în gât. De aceea, ei au început să plăzmuiească scenarii cum ar face să preia controlul și asupra acestei instanțe.

Primul semnal că "guvernarea roșie" s-a apucat de capul Curții Constituționale este dat la 28 martie 2002, când vicespicherul Vadim Mișin exprimă opinia "revoluționară", precum că

deciziile Curții Constituționale nu ar trebui să fie definitive și îndeamnă deputații și judecătorii să reflecteze asupra acestei probleme "foarte serioase".

Comuniștii au întreprins un șir de acțiuni menite să reducă din independența Curții Constituționale. Cea mai importantă este, fără îndoială, lipsirea președintelui Curții Constituționale de dreptul la vot dublu. Votul președintelui CC era hotărâtor în caz de paritate (trei la trei) de voturi. Lipsindu-l pe Victor Pușcaș de acest drept, comuniștii s-au asigurat că CC nu va mai adopta nici o decizie neconvenabilă lor. Vorba e că trei din cei șase judecători ai CC au fost numiți în funcție de comuniști sau cu ajutorul lor. Prin urmare, chiar și dacă ceilalți trei ar avea o altă opinie decât comuniștii, într-o problemă de importanță majoră, CC nu va putea adopta nici o decizie. Conform modificărilor la legislație promovate de comuniști, în caz de paritate de voturi și în lipsa votului dublu al președintelui instanței, examinarea cauzei este sistată.

* * *

94. COMUNIȘTII FAC TOT POSIBILUL PENTRU A-ȘI PĂSTRA FOTOLIILE

Pe 5 aprilie deputații-comuniști s-au pronunțat împotriva unui proiect de lege ce prevedea trecerea la un sistem electoral mixt, în cadrul căruia 71 din cei 101 deputați în Parlament ar fi fost aleși în baza circumscripțiilor uninominale, iar ceilalți 30 – în baza listelor de partid. Conform sistemului propus, alegerile locale ar fi avut loc doar în baza circumscripțiilor uninominale.

Sisteme similare funcționează în mai multe țări cu democrații avansate. Comuniștii, însă, nu s-au condus de interesul țării, ci de cel partinic și personal. Or, "guvernarea roșie", care a ajuns să controleze toate ramurile puterii, nici de cum nu admite că ar putea deveni o simplă formațiune de opoziție.

Este un lucru cunoscut că Partidul Comuniștilor a venit la putere datorită simbolicii împrumutate de la comuniștii fostei URSS, simbolică de care o bună parte a electoratului își lega visele roze și nostalgice despre „trecutul glorios”. Marea majoritate a deputaților comuniști nu sunt cunoscuți în popor, pentru că electoratul nu a votat persoane concrete, ci o listă întocmită de Comitetul Central. Dacă mâine s-ar organiza alegeri în baza circumscripțiilor uninominale, comuniștii ar obține foarte puține locuri în legislativ. De aceea, actuala guvernare va face tot posibilul pentru a păstra actualul sistem electoral care o avantajează din toate punctele de vedere.

Comuniștii nu o dată au declarat că puterea trebuie să poarte responsabilitate maximă față de popor. Dar oare când responsabilitatea unui deputat față de alegătorii săi este mai mare: când el este ales în mod direct și cetățenii știu cui să-i ceară socoteală, sau când electoratul nici nu știe cum îl cheamă pe deputatul care chipurile răspunde de localitatea lor. Evenimentul de la 5 aprilie 2002 a demonstrat care este adevărata atitudine a comuniștilor față de controlul pe care societatea ar trebui să-l exercite asupra puterii.

* * *

95. SISTEMUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE SE AFLĂ ÎNTR-O CRIZĂ PROFUNDĂ

Frecvențele presiuni întreprinse de comuniști asupra organelor administrației publice locale, precum și politica lor mioapă promovată în acest domeniu, au provocat o criză profundă. Și acest lucru îl constată nu doar opoziția, ci și experții independenți. La 19 aprilie, experții Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) "Viitorul" declară: "criza în acest domeniu a început acum un an, imediat după venirea comuniștilor la putere".

Consiliile județene și prefectii, care oficial deja nu mai existau, continuau să activeze, iar executivile raionale, care existau oficial, în realitate nu funcționau. O asemenea situație anormală se crease din motiv că Partidul Comuniștilor nu avea curajul să spună că s-a grăbit cu revenirea la raioane și că terenul pentru această anti-reformă încă nu fusese pregătit. "Guvernarea roșie" era atât de năucită de ceea ce făcuse încât nici nu și-a dat seama ce trebuia să întreprindă pentru a ieși cu fața curată din această situație dificilă. Dar soluția era simplă: după decizia Curții Constituționale, care anulase hotărârea Parlamentului de desfășurare a alegerilor anticipate la 7 aprilie, legislativul trebuia să revină la noua Lege cu privire la împărțirea administrativ-teritorială a republicii, stabilind că ea va intra în vigoare după alegerile locale ordinare din mai 2003.

* * *

96. EXECUTIVUL DE LA COMRAT DEMISIONEAZĂ

Presiunile permanente asupra Executivului de la Comrat, în general, și asupra șefului acestuia, bașcanul Dumitru Croitor, în particular, din partea ștabilor comuniști de la Chișinău și a reprezentanților lor din teritoriu nu puteau să treacă fără urmări. Astfel, la 15 aprilie 2002, Executivul găgăuz își prezintă demisia, deși membrii acestuia recunoșteau atunci că acest pas se va răsfrânge negativ asupra situației social-economice din regiune.

Autoritățile comuniste nu au luat atitudine față de demisia Executivului de la Comrat. Comuniștii tăceau chitic de parcă nu ei erau vinovați de ceea ce s-a întâmplat în Găgăuzia. Acest eveniment a fost o dovadă elocventă a egoismului politic al "guvernării roșii": Voronin și camarazii săi au mers la înrăutățirea situației în Găgăuzia, numai pentru a-și asigura adepții din teritoriul respectiv cu fotolii, precum și pentru a avea la Comrat o putere care ar executa docil toate ordinele Comitetului Central al PCRM.

* * *

97. APCE DĂ VERDICTUL

La 24 aprilie 2002, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) adoptă o rezoluție, care avea să pună capăt crizei politice de câteva luni din R. Moldova. Deși documentul APCE nu poartă un caracter acuzativ, examinând recomandările făcute de înalta instanță internațională nu este greu să ne dăm seama cui dintre părțile antrenate în conflict i-a fost dat câștig de cauză. APCE solicită guvernării comuniste să îndeplinească majoritatea revendicărilor înaintate de protestatari, iar opoziției – să sisteze acțiunile de protest.

Recomandarea făcută opoziției a fost mai mult o formalitate, menită să mângâie orgoliul ștabilor comuniști. Căci, chiar dacă ea nu ar fi fost făcută, opoziția oricum avea toate motivele să sisteze acțiunile de protest. Desigur, în cazul în care comuniștii ar fi îndeplinit recomandările APCE. Acestea se referă la: înregistrarea, până la finele lunii iulie 2002, a Mitropoliei Basarabiei; prezentarea noilor Coduri penal și administrativ spre expertizare Consiliului Europei; transformarea companiei de stat "Teleradio-Moldova" într-o instituție publică; asigurarea independenței puterii judecătorești; instituirea unui moratoriu asupra acțiunilor ce țin de istorie și domeniul lingvistic etc.

Judecând după această rezoluție, putem deduce că guvernarea de la Chișinău a apărut în ochii opiniei publice internaționale în adevărata sa postură – regim dictatorial, care urmărește suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Am tot temeiul să consider că această imagine a fost consolidată ulterior și de faptul că o bună parte din recomandările menționate așa au și rămas neîndeplinite.

* * *

98. OPOZIȚIA CONTINUĂ SĂ FIE DISCREDITATĂ

Lecția de democrație oferită comuniștilor la Strasbourg nu a avut efectul scontat – aceștia au continuat să încalce sistematic drepturile opoziției și ale cetățenilor, conducând țara într-un mod autoritar. Astfel, la doar o săptămână de la publicarea rezoluției APCE cu privire la funcționarea instituțiilor democratice din Republica Moldova, vicespicherul Vadim Mișin comite un nou atac asupra opoziției – el acuză "Alianța Braghiș" de faptul că "pune la cale o provocare menită să destabilizeze situația din republică".

În realitate, formațiunea respectivă nu face altceva decât să lanseze o inițiativă cu privire la modificarea sistemului electoral din Republica Moldova. Inițiativa "Alianței Braghiș", dacă ar fi fost implementată, i-ar fi dezavantajat enorm pe comuniști. Am spus deja mai sus că un sistem uninominal sau unul mixt ar fi condus la faptul că actuala guvernare ar fi devenit un micuț partid parlamentar de opoziție. Probabil, comuniștii nu și-ar fi făcut atâtea probleme dacă ultimul cuvânt în acea chestiune ar fi aparținut Parlamentului controlat de ei. Dar, de data aceasta, trecerea la un nou sistem electoral urma să fie decisă în cadrul unui referendum de către întreg poporul. De aceea, nu este de mirare că "guvernarea roșie" a pus în funcțiune întreg arsenalul pe care-l avea la dispoziție pentru a-i discredita pe autorii inițiativei: televiziune, organe ale administrației locale, ziare, persoane cu funcții de răspundere etc.

Modul abuziv în care s-a procedat ulterior în cazul acestei inițiative – Parlamentul a refuzat să fixeze data unui referendum în chestiunea respectivă, deși conform legislației era obligat să o facă – a demonstrat o dată în plus că, chiar dacă au venit la putere pe cale democratică, comuniștii guvernează într-un stil dictatorial.

* * *

99. COMUNIȘTII SUNT ÎMPOTRIVA MAJORĂRII NUMĂRULUI DE MEDIATORI

În cadrul unei ședințe a Mesei Rotunde cu Statut Permanent a partidelor politice din Republica Moldova, care a avut loc pe 14 mai 2002, A. Neguță, președintele Comisiei parlamentare pentru relații externe și reprezentantul fracțiunii comuniste, a respins propunerea partidelor de opoziție de a mări numărul mediatorilor în procesul de negocieri asupra diferendului transnistrean.

Nu încapă nici o îndoială că România va adera la Uniunea Europeană și că această importantă structură internațională este interesată direct de soluționarea conflictului transnistrean, astfel încât la noile ei frontiere să fie liniște și pace. După discuțiile de la Strasbourg din prima jumătate a anului 2002, al căror subiect l-a constituit situația critică din Republica Moldova, devenise clar că și Consiliul Europei este gata să ne întindă o mână de ajutor. Unicul lucru care trebuia făcut la acel moment era ca guvernarea de la Chișinău să solicite oficial antrenarea acestor structuri în procesul de negocieri. Internaționalizarea conflictului ar fi creat noi oportunități pentru soluționarea lui. Și acest lucru doar comuniștii păreau a nu-l înțelege.

* * *

100. ÎNCĂ UN PAS SPRE EST

În luna mai 2002 în R. Moldova era în vogă un subiect de discuții destul de interesant – Uniunea Comercială Euro-Asiatică. Această creatură a Moscovei avea drept scop menținerea statelor ex-sovietice în sfera de influență economică a Kremlinului. Evident, comuniștii se implică în această aventură politică, fără a ține cont de faptul că Moldova avea un statut puțin diferit de cel

al statelor participante la acest proiect. R. Moldova era deja membru al Organizației Mondiale a Comerțului, în cadrul căreia funcționau alte reguli de joc decât în UCEA.

Comuniștii o fac însă pe „mortul în păpuși” și declară că o eventuală aderare a Republicii Moldova la Uniunea Comercială Euro-Asiatică (pe atunci Moldova avea doar statut de observator în structura respectivă) va avea doar efecte pozitive. Reprezentanții "guvernării roșii" susțineau că aderarea la UCEA va permite simplificarea procedurilor vamale, va facilita dezvoltarea relațiilor dintre agenții economici din statele membre, precum și dintre organele de stat etc.

În realitate, comuniștii nu erau preocupați de posibilele avantaje economice pe care le-ar fi oferit UCEA, ci de interesul de a menține Moldova în sfera de influență a Kremlinului. La acea perioadă se vorbea precum că UCEA ar putea înlocui cu timpul CSI, care devenise un organism regional ineficient. Astfel, dacă guvernării nu ar fi făcut tot posibilul pentru a se atașa noii organizații, la un moment dat ei s-ar fi pomenit pur și simplu în afara spațiului CSI. Iar o asemenea întorsătură inimile comuniștilor nostalgice după trecutul glorios nu ar fi suportat.

* * *

101. COMUNIȘTII IGNORĂ PROPUNERILE PRIMARLOR

Scriam mai sus despre faptul că, după venirea comuniștilor la putere, sistemul administrației publice locale intrase în criză profundă. Această criză ar fi putut fi depășită în cazul stabilirii unui dialog permanent dintre aleșii locali și guvernare. Comuniștii însă au respins propunerile primarilor, preferând să continue promovarea unei politici a confruntărilor, a luptei pe baricade. Ca rezultat, situația din republică s-a înrăutățit și mai mult.

Comuniștii nu numai că nu acceptă invitația la dialog, ci chiar refuză să respecte decizia Parlamentului, care hotărâse anterior că, până la organizarea alegerilor locale ordinare în primăvara anului 2003, în vigoare vor rămâne vechile legi cu privire la organizarea administrativ-teritorială și cu privire la administrația publică locală. Astfel, ignorând decizia respectivă, Guvernul întreprinde acțiuni concrete în vederea trecerii de la sistemul de județe la cel de raioane. Drept exemplu poate servi dispoziția vicepremierului Vasile Iovv prin care sunt introduse două noi funcții: reprezentant al președintelui Consiliului județean în teritoriu și reprezentant al prefectului. Aceste persoane sunt abilitate cu dreptul de a-și crea propriile direcții în teritoriu. Noile structuri urmau să pregătească din timp revenirea la sistemul de raioane. Cu alte cuvinte, comuniștii fac tot posibilul ca situația în sistemul administrației publice locale să rămână incertă încă timp de un an de zile.

102. VORONIN SFIDEAZĂ APCE

Dacă cineva mai nutrea speranțe, la începutul verii 2002, că partidul de guvernământ de la Chișinău se va conforma rezoluției APCE cu privire la funcționarea instituțiilor democratice din R. Moldova, aceste speranțe s-au spulberat pe 4 iunie, când președintele Vladimir Voronin a declarat că guvernarea nu intenționează să transforme compania de stat "Teleradio-Modova" în două instituții publice ale audiovizualului, după cum recomandase APCE. El a spus, în cadrul emisiunii "Ora președintelui", difuzată de TVM, că nu vede "de ce televiziunea care este de stat și deja aparține întregului popor, trebuie să fie transformată în organizație obștească".

Președintele a dat un semnal clar că «guvernarea roșie» nu recunoaște autoritatea Consiliului Europei și capacitatea acestei organizații de a interveni prompt și de a soluționa problemele din statele-membre. Unele organe de stat care intenționau să îndeplinească o recomandare sau alta a APCE, după respectiva declarație a președintelui, și-au schimbat radical poziția.

Dacă președintele s-ar fi pronunțat doar în cazul companiei „Teleradio-Moldova” situația nu ar fi fost atât de gravă. Oamenii s-ar fi gândit că șeful statului, în general, acceptă propunerile APCE, dar are o părere diferită de cea a organizației doar într-un subiect anume. Vladimir Voronin însă a mers mai departe în acuzații. Astfel, el s-a arătat destul de critic față de recomandările APCE și de rolul jucat de opoziție în declanșarea crizei politice din R. Moldova de la începutul anului 2002.

* * *

103. LEGILE COMUNIȘTILOR SUNT CRITICATE DE EXPERTII EUROPENI

În primele zile ale lunii iunie 2002, R. Moldova devine din nou ținta criticilor experților europeni. De vină este politica neghioabă a partidului de guvernământ în domeniul administrației publice locale și reîmpărțirii administrativ-teritoriale. Congresul puterilor locale și regionale a Consiliului Europei (CPLRCE) adoptă o rezoluție cu privire la situația autonomiei locale din Republica Moldova prin care critică noile legi cu privire la administrația publică locală și organizarea administrativ-teritorială a Moldovei.

CPLRCE s-a arătat nemulțumit de faptul că, conducerea centrală a Republicii Moldova nu a consultat, în prealabil, opinia autorităților locale asupra acestor două documente importante. În rezoluție se menționa că aceasta contravine Cartei europene pentru autonomia locală. CPLRCE și-a exprimat regretul vizavi de faptul că în pofida promisiunilor făcute, Parlamentul Republicii Moldova nu a luat avizul CE pe marginea legilor adoptate.

Comuniștii declarau, ori de câte ori erau criticați pentru politica promovată în domeniul administrației publice locale și reformei administrativ-teritoriale, că aceasta este doar opinia subiectivă a opoziției. Totodată, „guvernarea roșie” a rămas fără replică atunci când membrii Congresului au calificat drept neîntemeiate argumentele de care s-au condus comuniștii în ceea ce privește revenirea la raioane.

* * *

104. VORONIN ESTE SUSPECTAT DE LUARE DE MITĂ

La 13 iunie, Iurie Roșca, liderul PPCD, înaintează o interpelare Procurorului general Vasile Rusu, solicitând Procuraturii să examineze o posibilă mituire a președintelui Vladimir Voronin de către compania rusă "LUKoil", prin intermediul fiului său, Oleg Voronin, care deținea postul de director al companiei moldovenești "Metal-market".

Este vorba de suma de 5 mln. lei pe care "LUKoil" a acordat-o în calitate de sponsor companiei "Metal-market" și asociației "Moldsilva" pentru reconstrucția casei-muzeu "A. S. Pușkin" din satul Dolna. Această interpelare, ca și multe altele, a rămas fără răspuns. În mod normal, organele abilitate urmau să inițieze o anchetă și fie să confirme, fie să infirme declarația liderului PPCD. Straniu, dar nu numai organele de resort au trecut cu vederea acest caz – nici președintele Vladimir Voronin nu a făcut o declarație la tema respectivă. Această atitudine ne duce la gândul că în R. Moldova opoziția și opinia publică sunt ignorate totalmente, iar organele de drept sunt la cheremul puterii.

* * *

105. PRESTATORII DE SERVICII DE TELEFONIE PRIN INTERNET SUNT MARGINALIZAȚI

Probabil, prestatorii de servicii de telefonie prin Internet au fost una dintre cele mai defavorizate categorii în timpul guvernării comuniste. După mai multe încercări nereușite de a-i determina pe anumiți agenți economici și pe anumite persoane fizice să renunțe la activitatea desfășurată în domeniul telefoniei prin Internet, comuniștii decid să extindă monopolul SA «Moldtelecom», astfel încât, după operarea unor modificări în legislația în vigoare, operatorul național devine stăpân și pe piața telefoniei IP.

Toate bune și frumoase, dar această decizie abuzivă nu putea fi trecută cu vederea de către finanțatorii externi. Aceștia anterior s-au lăsat convinși de argumentele guvernării de la Chișinău, precum că monopolul SA „Moldtelecom” pe piața telefoniei fixe ar trebui păstrat până la 1 ianuarie 2004 în scopul pregătirii respectivului segment de piață către etapa de liberalizare, precum și pentru a spori atractivitatea întreprinderii în cazul unei eventuale privatizări. Însă, monopolizarea pieței telefoniei prin Internet era deja un element în plus, care mirosea a economie planificată. De aceea, creditorii externi au cerut autorităților de la Chișinău să-și revadă decizia.

Contrar așteptărilor, deputații comuniști votează pe 14 iunie păstrarea dreptului exclusiv al SA "Moldtelecom" în ceea ce ține de prestarea serviciilor de telefonie prin Internet. Această atitudine iresponsabilă a comuniștilor a provocat un nou val de proteste în societate și dezacordul partenerilor externi ai R. Moldova.

* * *

106. WALTER SCHWIMMER NU ESTE O AUTORITATE PENTRU COMUNIȘTI

Semnalul dat de către președintele Vladimir Voronin precum că recomandările APCE nu vor fi îndeplinite și-a avut efectul. Deputații-comuniști își permit să ignore o propunere constructivă și echilibrată a secretarului general al CE, Walter Schwimmer. Mă refer la votarea din 20 iunie 2002 prin care fracțiunea majoritară respinge propunerea lui Walter Schwimmer potrivit căreia Parlamentul de la Chișinău trebuia să transmită spre expertizare la Strasbourg câteva importante proiecte de legi.

Secretarul general al CE expediase o scrisoare liderilor celor trei fracțiuni parlamentare prin care solicita spre expertizare unele proiecte ce se refereau la autonomia universitară și modificarea regulamentului Parlamentului. După cele întâmplate în R. Moldova la începutul anului 2002 și după atitudinea binevoitoare a APCE, care a contribuit în mod decisiv la depășirea situației de criză, comuniștii nu trebuiau să se opună respectivei inițiative. Liderii comuniști nu numai că și-au făcut atunci o imagine proastă în fața Consiliului Europei, dar au făcut și un deserviciu enorm Republicii Moldova, care putea rata președinția în Comitetul de Miniștri al CE.

** *

107. COMUNIȘTII ÎMPIEDICĂ DESFĂȘURAREA UNUI REFERENDUM

A doua jumătate a lunii iulie 2002 a fost marcată de amplificarea acțiunilor întreprinse de comuniști în vederea zădărnirii referendumului de modificare a sistemului electoral din Republica Moldova, inițiat de Alianța Social-Democrată. Guvernarea lansează o amplă campanie de defăimare, intimidare și persecutare a persoanelor antrenate în colectarea semnăturilor în favoarea preconizatului referendum.

Primarii din partea Partidului Comuniștilor refuzau, sub diferite pretexte, să autorizeze listele de semnături colectate în localitățile lor, membrii grupului de inițiativă fiind amenințați și chiar

eliberați din posturile pe care le dețineau. În procesul de denigrare a referendumului s-au inclus și unii deputați din Parlament, care au dat indicații concrete autorităților locale să nu stampileze în nici un caz listele de subscripție. Comportamentul agresiv și intolerant al guvernărilor constituie un exemplu elocvent al modului în care comuniștii înțeleg democrația. Într-un stat din Europa la putere se află un regim dictatorial, pentru care contează doar propriile interese și propria opinie și pentru care drepturile și libertățile fundamentale sunt doar niște cuvinte goale.

* * *

108. PESTE R. MOLDOVA «SE LASĂ» FEDERALIZAREA

În luna iulie 2002, comuniștii își propun să realizeze principalul scop al guvernării lor – subminarea statalității Republicii Moldova și supunerea acesteia intereselor geo-politice ale Rusiei. Obiectivul respectiv trebuia să fie atins pe calea federalizării republicii. Ca urmare a înțelegerilor dintre mediatori, precum și a acordului tacit al guvernării de la Chișinău, în iulie 2002, misiunea OSCE lansează proiectul Acordului de soluționare a conflictului transnistrean, care prevedea federalizarea Moldovei.

Dacă acest Acord ar fi fost realizat, R. Moldova ar fi devenit ostaticul Federației Ruse sau, mai bine zis, al regiunii transnistrene. Competențele delegate Transnistriei prin acest document erau atât de largi încât, *de facto*, țara urma să fie condusă de clica lui Smirnov. Cel mai important moment însă îl constituia faptul că se puneau bazele legiferării unui regim criminal. Dacă Transnistria ar fi vrut să iasă din componența federației moldovenești, iar documentul îi oferea mai multe posibilități în acest sens, orice țară ar fi putut să-i recunoască statalitatea, dat fiind faptul că Tiraspolul ar fi solicitat-o de pe pozițiile unui subiect cu drepturi egale al federației, dar nu a unei regiuni separatiste.

Chiar și la o examinare superficială a documentului era clar că acesta nu a fost elaborat de OSCE, ci de Federația Rusă – Acordul conținea articole copiate integral din Constituția Federației Ruse. Rusia a profitat de faptul că la putere în R. Moldova se află un partid loial Moscovei. Dar cum poate fi explicat comportamentul comuniștilor, care au neglijat interesele țării lor? Dacă guvernarea de la Chișinău și-ar fi folosit dreptul de veto și ar fi avut o poziție clară în problema respectivă, nimeni – nici OSCE, nici Rusia – nu ar fi îndrăznit să propună planuri ce subminau statalitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova.

Exprimându-și dezacordul cu acțiunile guvernării comuniste, Partidul Liberal a pichetat reprezentanța OSCE, ambasadele Federației Ruse și a Ucrainei în Moldova.

* * *

109. GUVERNUL PREGĂTEȘTE «SURPRIZE» ENORIAȘILOR MITROPOLIEI BASARABIEI

La 19 iulie 2002 Parlamentul a introdus un șir de modificări în Codul penal prin care a prevăzut sancțiuni concrete pentru ocuparea samavolnică a locașurilor de cult. Astfel, pentru comiterea acestei infracțiuni este stabilită pedeapsa de la unu până la trei ani privațiune de libertate sau o amendă în valoare de la o sută până la trei sute de salarii minime (1800 - 5400 lei).

Pentru aceleași acțiuni comise de un grup de persoane în baza unei înțelegeri preventive și care s-au soldat cu provocarea leziunilor corporale grave sau distrugerea averii locașului este prevăzută o pedeapsă sub formă de privațiune de libertate pentru un termen de 3-7 ani. În cazul în care aceste acțiuni se vor solda cu daune materiale considerabile sau urmări grave, pedeapsa va constitui privațiune de libertate pentru 7-15 ani.

La prima vedere, această lege nu pare a fi ceva ieșit din comun. Însă, este suficient să ne aducem aminte de rezoluția APCE din aprilie 2002, că devine clar care a fost scopul urmărit. Vorba e că, potrivit documentului menționat, Guvernul urma să înregistreze Mitropolia Basarabiei până la 31 iulie 2002. Fiind obligați de instanța internațională să respecte dreptul cetățenilor la libera asociere, conducerea comunistă decide să-i lipsească cel puțin de posibilitatea de a intra în posesia patrimoniului care le revenea. Guvernul declarase Mitropolia Moldovei succesor de drept al Mitropoliei Basarabiei ce a activat pe teritoriul actual al Republicii Moldova până în 1940, lipsind astfel Mitropolia Basarabiei reactivată la începutul anilor '90 de dreptul de a-și cere înapoi proprietățile. Însă, nici după această decizie abuzivă a Guvernului comunistii nu se pot liniști. Probabil și-au închipuit că enoriașii Mitropoliei Basarabiei vor ocupa cu forța locașurile de cult care pe bună dreptate i-au aparținut.

Prin această decizie comunistii au confirmat o dată în plus că legile făcute de ei nu sunt pentru țară și pentru popor, ci sunt îndreptate împotriva anumitor categorii de cetățeni. În loc să plătească despăgubiri morale și materiale pentru prejudiciile cauzate enoriașilor Mitropoliei Basarabiei și să asigure restabilirea acestei structuri în drepturi, „guvernarea roșie” continuă politica represivă de persecutare și intimidare a propriilor cetățeni.

* * *

110. COMUNIȘTII LEGIFEREAZĂ «INSTITUȚIA PUBLICĂ NAȚIONALĂ A AUDIOVIZUALULUI»

La 26 iulie 2002, prin votul fracțiunii majoritare a comunistilor, Parlamentul votează Legea cu privire la instituția publică națională a audiovizualului, lege care, chipurile, urmărea scopul reformării companiei de stat „Teleradio-Moldova”. De menționat că respectivul document este adoptat cu doar cinci zile înainte de expirarea termenului-limită acordat de APCE autorităților comuniste pentru transformarea televiziunii și radioului de stat în instituții publice ale audiovizualului. Prin urmare, promovarea acestei legi nu a constituit un act benevol al «guvernării roșii», ci, mai degrabă, o măsură impusă. Partidul Liberal a pichetat TVM, demascând în felul acesta tertipurile conducerii comuniste.

Însă, chiar și respectând termenul-limită, comunistii încalcă cererea de bază – legea plăzduită de guvernare nici pe departe nu asigura transformarea companiei într-o instituție publică. Adepții lui Voronin erau conștienți de rolul important pe care-l are această instituție în campania de «spălare a creierilor» populației și nu puteau ceda atât de ușor un atare instrument propagandistic. Dacă guvernării ar fi dorit cu adevărat reformarea companiei în conformitate cu standardele europene, apoi ar fi aprobat proiectul de lege propus de deputații Alianței Social-Democrate. Acest document fusese elaborat cu suportul nemijlocit al specialiștilor ce activează în domeniul audiovizualului, problema fiind tratată în mod profesionist, dar nu ideologic.

În prima fază, guvernarea a acceptat acest document și se crease impresia că ar fi dispusă să asigure transformarea companiei într-o instituție publică. Mai târziu, s-a văzut că guvernării au folosit proiectul menționat pentru a-și camufla intenția de a păstra și în continuare controlul asupra „Teleradio-Moldova”. În lectura a doua, comunistii au exclus din document prevederile ce se refereau la modalitatea de constituire a Consiliului de observatori și de alegere a conducerii televiziunii și radioului public, înlocuindu-le cu cele din proiectul lor. În rezultat, ASDM a fost nevoită să-și retragă proiectul, iar comunistii au adoptat propriul document.

* * *

111. NOI RESTRICȚII PENTRU OPOZIȚIE ȘI ALEGĂTORI

Frica pe care au tras-o comuniștii în primăvara anului 2002, când protestatarii ajunseseră până în pragul Parlamentului, i-a determinat pe reprezentanții partidului de guvernământ să recurgă la un nou tertip. La 26 iulie, prin votul fracțiunii majoritare a comuniștilor, Parlamentul operează un șir de modificări la Legea cu privire la statutul deputatului în care stabilește că întâlnirile legislatorilor cu alegătorii trebuie autorizate în mod obligatoriu de către organele administrației publice locale.

Comuniștii nu excludeau că în toamna lui 2002 opoziția poate recurge la noi acțiuni de protest, dat fiind faptul că "guvernarea roșie" nu a respectat rezoluția APCE. De aceea, puterea decide să lipsească deputații de opoziție de un temei juridic pentru organizarea acțiunilor de protest. La începutul anului 2002, deputații de opoziție au apelat la Legea cu privire la statutul deputatului, care le permitea să organizeze întâlniri cu alegătorii fără autorizarea primăriei. Comuniștii spuneau că ceea ce are loc în centrul capitalei sunt întruniri publice care, potrivit legislației în vigoare, se pot desfășura doar cu acordul autorităților locale, deputații PPCD insistau însă că acestea sunt întâlniri cu alegătorii. În rezultatul acestei confruntări de norme juridice, comuniștii o perioadă de timp nu i-au putut sancționa pe organizatorii acțiunilor de protest.

Urmărind să lipsească opoziția de posibilitatea de a avea un argument juridic în favoarea sa, deputații comuniști modifică Legea cu privire la statutul deputatului. De un singur lucru nu a ținut cont "guvernarea roșie" în dorința ei oarbă de a se răfui cu opoziția – modificările operate de reprezentanții săi în Legea menționată contravin normelor de drept europene. Căci, potrivit standardelor internaționale, nu numai deputații, ci, în genere, oricine ar fi organizatorii întrunirilor publice, ei trebuie doar să pună la curent organele locale despre preconizata manifestare, dar nu să-și ceară voie de la acestea să protesteze.

* * *

112. CURTEA CONSTITUȚIONALĂ ZĂDĂRNICEȘTE UNELTIRILE COMUNIȘTILOR

Deși Curtea Constituțională declarase drept neconstituțională modalitatea de alegere a primarilor de către consilii, comuniștii pun la cale o nouă "diversiune" legislativă, al cărei scop era de a lipsi cetățenii de dreptul de a alege primarii în mod direct. Analizând motivele de care s-a condus Curtea atunci când le-a dat peste cap inițiativa, comuniștii ajung la concluzia că trebuie excluse din art. 112 din Constituție noțiunile de "primar ales", "consilii alese" și "autorități autonome". Anume acest articol și, în special, noțiunile menționate erau piedica principală în calea comuniștilor, care doreau cu orice preț ca primarii să fie aleși de consilii.

Însă, și de această dată, "guvernarea roșie" o primește după merit – Curtea Constituțională avizează negativ respectiva inițiativă legislativă. Cu toate că Victor Stepaniuc, liderul fracțiunii parlamentare a comuniștilor, încearcă să convingă instanța că noua modalitate va fi mai eficientă, primarii și majoritatea consilierilor urmând să reprezinte aceeași forță politică, Curtea nu se lasă înduplecată. Victor Pușcaș, președintele Curții Constituționale, declară că inițiativa deputaților comuniști contravine mai multor articole din Constituție și că ea va putea fi avizată pozitiv doar după ce aceste articole vor fi, de asemenea, revizuite.

Probabil, comuniștii s-ar fi apucat să revizuiască și alte articole din Constituție pentru a-și vedea moftul împlinit, dacă ar fi avut suficient timp la dispoziție. De menționat că din acel moment și până la următoarele alegeri mai erau circa zece luni. Dacă e să ținem cont de faptul că o inițiativă de modificare a Constituției nu poate fi adoptată decât după șase luni din ziua în care a fost avizată de Curtea Constituțională, precum și de faptul că, potrivit standardelor europene, în ultima jumătate de an până la alegeri legislația în acest domeniu nu poate fi modificată, vedem că, oricât de mult și-ar fi dorit, reprezentanții guvernării nu mai puteau schimba regulile de joc.

* * *

113. COMUNIȘTII ȘI-AU ÎNCĂLCAT ANGAJAMENTELE

La 31 iulie 2002 expirase termenul în care comuniștii urmau să înregistreze Mitropolia Basarabiei, să transforme compania "Teleradio-Moldova" într-o instituție publică a audiovizualului, să întreprindă acțiuni concrete pentru îndeplinirea celor patru recomandări ce se conțineau în rezoluția APCE din aprilie 2002. Comuniștii nu au făcut mai nimic în acest sens, înșelând așteptările societății civile și ale comunității internaționale.

Culmea obrăzniciei a fost însă modul în care s-au comportat comuniștii – aceștia prosteau opinia publică internă și internațională declarând că, cel puțin două recomandări ale APCE au fost îndeplinite. Era vorba despre înregistrarea Mitropoliei Basarabiei și transformarea companiei "Teleradio-Moldova" într-o instituție publică. "Guvernarea roșie" se făcea a uita că, deși a legalizat Mitropolia Basarabiei, prin deciziile sale abuzive, a lipsit această structură de proprietățile ce-i reveneau pe drept, a introdus în legislație norme ce permiteau persecutarea enoriașilor acestei Mitropolii etc. Compania "Teleradio-Moldova" a devenit atât de publică, încât pe micile ecrane erau văzute doar mutre comuniste, iar la conducerea companiei se perindau persoane, în marea lor majoritate, loiale regimului comunist.

Despre celelalte recomandări nici nu face să vorbim: justiția a rămas la cheremul puterii, autonomia locală a fost distrusă, autonomia universitară – în permanență supusă atacurilor, moratoriul în domeniul limbii și istoriei – încălcat de nenumărate ori. Toate aceste trucuri comuniste au știrbit credibilitatea Republicii Moldova în Europa pentru mulți ani înainte.

* * *

114. OPOZIȚIA ESTE LIPSITĂ DE DREPTUL DE A PICHETA SEDIUL PARTIDULUI COMUNIȘTILOR!

O dovadă a faptului că democrația în Moldova a șchiopătat serios în timpul guvernării comuniste o constituie și decizia Inspectoratului de poliție al municipiului Chișinău care, la începutul lunii august 2002, a respins cererea Partidului Social-Liberal de a autoriza pichetarea Guvernului și a sediului Partidului Comuniștilor din Moldova. Acțiunea era preconizată pentru data de 16 august.

Inspectoratul de poliție califică drept neîntemeiate motivele invocate de PSL, deși nu-și argumentează decizia. În situația creată, putem doar presupune care a fost temeiul acestui refuz. Guvernarea comunistă se temea de o eventuală nouă criză politică în R. Moldova. Mai multe partide de opoziție condamnaseră Acordul de federalizare propus de OSCE și faptul că autoritățile comuniste nu s-au opus înaintării unui astfel de proiect. Comuniștii nicidecum nu puteau admite ca sediul propriului partid să fie pichetat. Una e pichetarea Guvernului și a Parlamentului, și cu totul alta – a sediului formațiunii de guvernământ.

Acest caz este unul fără precedent. Unde s-a mai văzut ca într-un stat democratic organizatorii acțiunilor de protest să fie nevoiți să-și ceară voie să desfășoare întruniri publice ba de la primărie, ba de la consiliile locale, ba de la organele de poliție. Mă mir cum de comuniștii încă nu au stabilit prin lege că dreptul la organizarea acțiunilor de protest în Republica Moldova îl acordă plenara Comitetului Central al Partidului Comuniștilor!

* * *

115. «LISTA NEAGRĂ» A JUDECĂTORILOR

După venirea comuniștilor la putere în februarie 2001, corpul judecătoresc din Republica Moldova a fost împărțit în două: cei loiali puterii, care au fost răsplătiți pentru devotament cu numirea în noi funcții, și cei care au opus rezistență ofensivei comuniste asupra sistemului judecătoresc, fiind ulterior demisi. Ca rezultat, guvernarea comunistă a preluat controlul total asupra justiției și nu și-a revizuit pozițiile nici măcar după adoptarea de către APCE a rezoluției din aprilie 2002, unde se spunea deschis că autoritățile de la Chișinău ar trebui să asigure independența puterii judecătorești.

O bună perioadă de timp comuniștii au negat faptul cum că în R. Moldova ar fi fost demis vreun judecător din motive politice. Pentru a demonstra că lucrurile nu stau chiar așa cum afirmă „guvernarea roșie”, Asociația Judecătorilor elaborează, la începutul lunii septembrie 2002, o listă a judecătorilor ce au fost demisi din motive politice pe care o înaintează raportorilor Consiliului Europei pentru Moldova. Lista respectivă includea 57 de persoane. Jumătate dintre acestea (29 persoane) erau ex-președinți și ex-vicepreședinți ai instanțelor judecătorești, iar ceilalți 28 – simpli judecători.

Înlăturarea acestor persoane din funcții a devenit posibilă după ce Parlamentul a stabilit o nouă procedură de numire în funcție a președinților instanțelor judecătorești. Potrivit acesteia, Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) propune președintelui republicii spre confirmare mai multe candidaturi pentru un post vacant și șeful statului alege una dintre ele. Chiar și pentru nespecialiști este clar că un președinte de instanță de judecată numit pe această cale nu poate fi independent în activitatea sa, deoarece reprezintă interesele șefului statului. Această modalitate este un amestec direct al președintelui republicii în activitatea sistemului judecătoresc, o încălcare a art. 6 din Constituție, care stipulează principiul separării puterilor în stat.

* * *

116. COMUNIȘTII « LEAGĂ » MOLDOVA DE RUSIA ȘI DIN PUNCT DE VEDERE MILITAR

Nici una din guvernările anterioare nu a îndrăznit să pună accentul pe colaborarea militară cu Rusia sau cu oricare alt stat CSI. Moldova chiar formulase o rezervă față de activitatea în CSI, potrivit căreia vom colabora cu statele Comunității, preponderent în domeniile economice, dar nicidecum în cele militare. Și fostele conduceri aveau tot temeiul să procedeze astfel, deoarece Constituția prevede clar că R. Moldova este un stat neutru. Comuniștii însă au făcut abstracție de această normă constituțională, precum și de politica promovată de predecesorii lor și, la 3 octombrie 2002, Parlamentul ratifică Acordul de colaborare tehnico-militară dintre Republica Moldova și Federația Rusă.

Acordului moldo-rus de colaborare tehnico-militară se referă la astfel de domenii ca: proiectarea și fabricarea producției militare, efectuarea furnizărilor reciproce a producției militare, acordarea de servicii cu destinație militară etc. Potrivit documentului, fiecare dintre părți va trebui să asigure, în conformitate cu legislația sa națională, crearea condițiilor necesare pentru încheierea contractelor dintre agenții economici care activează în domeniul tehnico-militar. Implementarea acestui document urma să asigure Ministerului Apărării al Republicii Moldova condiții optime pentru participarea activă la procesul de elaborare și realizare a diferitelor proiecte militare, a politicii de securitate în regiune, să efectueze un schimb permanent de informații și experiență în domeniul legislației militare, precum și să perfecționeze asigurarea tehnico-materială a trupelor. Cu alte cuvinte, Moldova „a fost legată” de Rusia și din punct de vedere militar. În același timp, amplificarea colaborării militare cu Rusia pune eventual sub semnul întrebării colaborarea Moldovei cu NATO, în special, în cadrul Programului „Parteneriat pentru pace”.

* * *

117. R. MOLDOVA SE „INTEGREAZĂ” TOT MAI MULT ÎN CSI

La 4 octombrie Parlamentul retrage unele rezerve pe care R. Moldova le formulase la momentul aderării la Acordul de constituire al Comunității Statelor Independente (CSI). Prin acestea, republica noastră își rezervase dreptul de a nu-și coordona cu statele membre acțiunile în domeniul politicii externe și în cel migrațional.

Inițiativa retragerii acestor rezerve a venit din partea președintelui Vladimir Voronin, iar scopul urmărit a fost de a apropia și mai mult R. Moldova de Moscova și de a o îndepărta de sfera de influență a Uniunii Europene. Căci, la acel moment se discuta intens despre extinderea UE până la Prut și despre relațiile ce vor fi stabilite cu noii vecini. În acest context, domeniul politicii externe și cel migrațional, de rând cu problema transnistreană, prezentau cel mai mare interes. Retrăgând rezervele respective, comuniștii, practic, au impus guvernările ulterioare ale republicii să-și ceară voie de la Moscova înainte de a încheia niște eventuale acorduri cu UE în domeniul migrațional și cel al politicii externe. Astfel, R. Moldova nu va putea încheia un acord de asociere cu UE până nu va avea permisiunea Kremlinului. Dacă prin retragerea rezervelor menționate nu s-a urmărit scopul supunerii totale a politicii externe intereselor geo-politice ale Moscovei, de ce atunci comuniștii nu au precizat care sunt limitele acestei așa-numite “coordonări a acțiunilor în domeniul politicii externe și cel migrațional”?

* * *

118. ÎNCĂ 200 MII DE LEI ARUNCAȚI ÎN VÂNT

Comuniștii, care au pus la cale demiterea bașcanului UTA „Gagauz-Yeri”, Dumitru Croitor, nu numai că au destabilizat situația din regiune și au încetinit dezvoltarea acesteia pentru o anumită perioadă de timp, dar au și prejudiciat de sume importante de bani bugetul autonomiei și cel de stat. După ce la 6 octombrie 2002 au fost cheltuite circa 200 mii de lei pentru organizarea alegerilor bașcanului, comuniștii s-au văzut nevoiți să aloce alte 200 de mii, dar de data aceasta pentru organizarea alegerilor repetate.

Vorba e că politica împotriva executivului de la Comrat promovată de comuniști și adepții lor din Adunarea Populară era atât de dezgustătoare încât oamenii au refuzat să participe la alegerile din 6 octombrie. În loc să-și recunoască greșeala, comuniștii au continuat să promoveze aceeași politică neghioabă a acuzațiilor nefondate la adresa oponentilor. Mai mult decât atât, după ce au provocat aceste alegeri, guvernării au obligat contribuabilii din regiunea găgăuză să achite costul lor. Autoritățile de la Comrat se văd nevoite să umble cu „mâna întinsă” ba la Comisia Electorală Centrală, ba la Guvern. În ultimă instanță, s-a dovedit că oamenii au plătit pentru niște alegeri antidemocratice, în urma cărora comuniștii l-au instalat în funcție pe unul din deputații lor – Gheorghe Tabunșic. O dovadă că scrutinul respectiv a avut loc cu grave încălcări a legislației în vigoare o constituie și rapoartele observatorilor naționali și internaționali acreditați pentru alegerile respective.

* * *

119. COMUNIȘTII TREBUIE SĂ ÎNCETEZE POLITICA ANTIROMÂNEASCĂ

Isteria antiromânească promovată de guvernarea de la Chișinău culminează în toamna anului 2002 cu sistarea, pe teritoriul republicii, a emisiunilor postului românesc de televiziune TVR-1. În calitate de argument în favoarea pasului făcut, „guvernarea roșie” invocă unele motive de

ordin financiar – chipurile România ar avea datorii față de compania de stat „Radiocomunicații” pentru transmiterea emisiunilor acestui post de televiziune în R. Moldova. Totodată, comuniștii uită de datoriile lor mult mai mari față de vecinul din vest.

Dacă e să urmărim declarațiile unor lideri comuniști, potrivit cărora acest post contribuia la educarea cetățenilor R. Moldova în spirit românesc, ceea ce, în opinia lor, prezenta un pericol pentru statalitatea moldovenească, putem presupune că, sistând emisiunile TVR-1, comuniștii s-au condus mai mult de motive ideologice, decât tehnico-financiare. Această presupunere este confirmată și de faptul că, după ce problema pretinsei datorii a României a fost soluționată, comuniștii au tergiversat timp de câteva luni reluarea emisiunilor TVR-1 pe teritoriul republicii. Acest comportament sfidător nu putea trece fără urmări și pe 10 noiembrie 2002, la Chișinău are loc un miting de protest, organizat de ziarul „Jurnal de Chișinău”. Participanții la miting au cerut partidului de guvernământ să înceteze politica antiromânească, antinațională, de marginalizare a limbii române în Republica Moldova și de rusificare a populației. După acest miting de protest nu a urmat nici o luare de atitudine din partea reprezentanților partidului de guvernământ.

* * *

120. SITUAȚIA DIN SECTORUL ENERGETIC SE AGRAVEAZĂ

La începutul lunii noiembrie 2002, în preajma sezonului de încălzire, experții semnaleză o agravare serioasă a situației din sectorul energetic care, în ultimii ani, suferise serioase perturbări de pe urma politicii nechibzuite promovate de partidul de guvernământ. În acest context, este suficient să ne aducem aminte doar de conflictul creat în jurul SA „Termocom”, când comuniștii au făcut tot posibilul pentru a prelua controlul asupra acestei întreprinderi.

De la venirea comuniștilor la putere, principalele întreprinderi din acest sector – CET-1, CET-II, CET-Nord, CET-Nord-Vest, Moldova-Gaz și Termocom – au ajuns într-o stare deplorabilă. De la 1 aprilie 2001 și până la 1 iulie 2002, datoriile creditoare pentru serviciile și producția livrată companiilor energetice au crescut cu 650 mln. de lei; pierderile de bilanț ale companiilor energetice – cu 470 mln. de lei; datoriile privind plățile la buget – cu 110 mln. de lei. În același timp, capitalul propriu al companiilor energetice s-a micșorat cu 850 mln. de lei.

Agravarea situației din acest domeniu implica un real pericol pentru populație, nefiind exclusă posibilitatea transformării pe viitor a datoriilor creditoare ale acestor întreprinderi în datorii de stat. În acest caz, urma să se majoreze povara fiscală asupra contribuabililor. În plus, populația a fost nevoită să suporte unele majorări ale tarifelor la produsele energetice.

Comuniștii ar fi putut evita catastrofa din sectorul energetic. Era necesar să fie acceptate propunerile constructive ale opoziției: includerea în bugetul de stat a 50-100 mln. de lei, care urmau să fie acordați populației în calitate de compensații pentru plata datoriilor față de întreprinderile sectorului energetic; redirectionarea a peste 40 mln. de lei, prevăzuți pentru indexarea depunerilor bănești ale populației la "Banca de Economii", de asemenea, pentru achitarea datoriilor populației pentru produsele energetice consumate; crearea posibilităților pentru ca cetățenii să-și poată achita datoriile executând diferite munci de utilitate publică.

* * *

121. INVESTITORII STRĂINI – DIN NOU ÎN VIZORUL PUTERII

La finele anului 2002 comuniștii întetesc atacurile asupra investitorilor străini, dorind izgonirea cu orice preț a acestora din R. Moldova și acapararea afacerilor profitabile puse pe picioare de agenții economici occidentali în republică. Principala țintă este compania spaniolă "Union

Fenosa", proprietară a rețelelor electrice de distribuție din Chișinău, sudul și centrul Moldovei. De aceea, la 13 noiembrie, partidele de opoziție întrunite într-o ședință a Mesei Rotunde cu Statut Permanent, adoptă o declarație comună prin care condamnă acțiunile întreprinse de putere în vederea exproprierii unor investitori străini și, în special, a grupului "Union Fenosa".

Comenzile politice date în acest sens diferitelor structuri de stat (Curtea de Conturi, Departamentul Migrației, Procuratura Generală) erau atât de evidente, încât comentatori economici nici nu se sinchiseau să numească situația creată drept un conflict direct al partidului de guvernământ cu investitorul străin. Decizia adoptată de către Curtea Supremă de Justiție, care permitea Procuraturii Generale să examineze legalitatea tranzacției, era una politică, dar nu de ordin economic sau juridic. "Union Fenosa" a venit în Moldova la invitația Guvernului și prin intermediul unui concurs investițional deschis, organizat pe principii de egalitate și transparență, în conformitate cu Legea cu privire la proiectul individual de privatizare a întreprinderilor complexului electroenergetic.

Sub presiunea comunității internaționale și a partidelor de opoziție comuniștii au încetat atacurile împotriva "Union Fenosa". Nimeni însă nu garantează că "guvernarea roșie" nu va reveni pentru a-și continua opera odioasă de compromitere a climatului investițional din R. Moldova.

* * *

122. VORONIN PUNE LA CALE NOI SCENARII DE RĂFUIALĂ CU OPOZIȚIA

La jumătatea lunii noiembrie 2002 președintele Vladimir Voronin înaintea Parlamentului, cu titlu de inițiativă legislativă, un proiect de lege al cărui scop de bază era instituirea unor noi pârgii de răfuială cu opoziția. Oficial, acesta se numea "proiectul Legii privind contracararea activității extremiste".

Pentru a ne convinge de caracterul represiv al documentului este suficient să dăm doar câteva exemple. Potrivit acestui proiect, organele procuraturii, Ministerul Justiției, alte structuri de stat urmau să fie abilitate cu dreptul de a suspenda activitatea "organizațiilor care propagă extremismul". Prevederea respectivă se referea atât la partide, cât și la ONG-uri, structuri religioase și chiar la mijloace de informare în masă.

Definiția "extremism" este atât de largă și expusă atât de confuz, încât la categoria respectivă ar putea fi atribuită orice acțiune ce nu convine autorităților comuniste. Spre exemplu, un cetățean declară că el este român – autoritățile pot să califice comportamentul său drept antistatal, antisocial, periculos etc. și omul nimerește după gratii. Sau, un ziar scrie despre acțiunile de protest organizate de opoziție – comuniștii decid că aceste acțiuni au avut un caracter extremist și suspendează atât activitatea respectivei formațiuni de opoziție, cât și a ziarului.

Cel mai grav este că acest document nu a rămas doar la nivel de proiect, el fiind adoptat, promulgat și publicat în "Monitorul Oficial". Legea este în vigoare și poate fi oricând aplicată împotriva celor ce împărtășesc idei diferite de cele ale comuniștilor.

* * *

123. VORONIN SE VREA „ȚAR” ȘI PESTE DOMENIUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

Luna noiembrie 2002 a fost una de grație pentru șeful statului în ceea ce ține de înaintarea inițiativelor legislative. Nu au reușit bine cetățenii să scape de șocul suportat după familiarizarea cu Legea privind combaterea extremismului, că președintele i-a năucit cu o nouă „bombă”, de data aceasta înaintând o altă inițiativă legislativă, care se referea la domeniul învățământului. Prin noua sa "operă legislativă" șeful statului solicită pentru sine împuterniciri adăugătoare în domeniul gestionării sistemului învățământului.

Voronin propune completarea art. 40 din Legea învățământului cu un capitol nou, potrivit căruia președintele republicii va putea aproba, la propunerea Guvernului, înființarea, reorganizarea și desființarea instituțiilor de învățământ superior și postuniversitar, a instituțiilor de cercetări științifice, precum și a celor de perfecționare a cadrelor. Așadar, este vorba de un nou atentat camuflat la autonomia universitară. Înaintând respectivul document, președintele Vladimir Voronin a încălcat cele mai elementare drepturi ale instituțiilor de învățământ din R. Moldova, sfidând o dată în plus APCE, deoarece inițiativa menționată contravine rezoluției Adunării Parlamentare a Consiliului Europei din 24 aprilie 2002, prin care partidului de guvernământ i se recomandă să asigure autonomia universitară în Republica Moldova.

* * *

124. PROCURATURA GENERALĂ ESTE "ASMUȚITĂ" ÎMPOTRIVA UNIUNII JURNALIȘTILOR

În anii de guvernare comunistă, partizanii lui Voronin au făcut tot posibilul pentru a reduce la tăcere societatea civilă, care în repetate rânduri a supus criticilor comportamentul agresiv, abuziv și antidemocratic al puterii. Unde nu au reușit să înăbușe libertatea de exprimare, comuniștii au creat structuri paralele, al căror scop era de a anihila critica venită la adresa puterii din partea organizațiilor obștești.

Propunându-și să reducă la tăcere UJM, la finele lunii noiembrie 2002, comuniștii "asmut" împotriva ei Procuratura Generală. Aceasta, fiind controlată totalmente de "guvernarea roșie", anunță că intenționează să obțină, prin intermediul instanțelor de judecată, evacuarea Uniunii Jurnaliștilor din Moldova din incinta complexului de stat "Casa Presei". Procuratura acuza Uniunea de faptul că are datorii la plata arende față de complexul "Casa Presei" în valoare totală de 17 854 de lei. Acțiunile întreprinse de Procuratură erau un răspuns la mitingul organizat câteva zile mai înainte de UJM în fața Parlamentului în semn de protest față de sistarea retransmiterii pe teritoriul republicii a postului român de televiziune TVR-1.

Văzând că nu vor obține reducerea UJM la tăcere exercitând presiuni, comuniștii decid să meargă pe altă cale – constituie propria organizație de jurnaliști numită Liga Ziariștilor Profesioniști. Astfel, comuniștii își mai trec în cont "o reușită" antidemocratică – dezbinarea societății civile.

* * *

125. INVESTITORII ISRAILENI SUNT NEMULȚUMIȚI

După atacurile întreprinse asupra "Union Fenosa", "Air Moldova", "Europharm" vine rândul investitorilor israelieni să simtă pe propria lor piele cum e să lucrezi într-un stat guvernat de comuniști. În anul 2000, firma israeliană "Avi Waks" a câștigat concursul investițional de privatizare a SA "Moldova Tur" și urma să achite pentru 73,25% din acțiuni suma de \$1,55 mln. Inițial, a fost plătită suma de \$650 mii, însă, ulterior, compania a fost nevoită să întrerupă transferul banilor către Guvern dat fiind faptul că Israelul intrase în război cu Palestina.

Cu toate că în contract era prevăzută sistarea plăților în caz de război, crize politice, cataclisme naturale, autoritățile moldovenești nu au ținut cont de aceste prevederi și au reziliat, în mod unilateral, contractul.

Compania „Avi Waks” avea depuse în conturile băncii londoneze "B.L." suma de \$22 mln., destinată pentru renovarea SA "Moldova-Tur" și, în special, a hotelului "Național", care este parte a acestui complex comercial. În plus, "Avi Waks" avea înțelegeri preventive cu rețeaua

hotelieră internațională "BASS" în ceea ce ține de dezvoltarea turismului și businessului hotelier din Republica Moldova.

"Guvernarea roșie" a neglijat însă intențiile companiei israelene și nu a fost capabilă să realizeze cu aceasta un "divorț" civilizat.

* * *

126. COMUNIȘTII ÎNGRĂDESC DREPTUL PRIMARILOR DE A FI REALEȘI ÎN FUNCȚIE

După ce au încercat fără succes să instituie o nouă modalitate de alegere a primarilor (de către consilii), după ce, iarăși fără succes, au făcut unele tentative de a exclude din Constituție normele ce nu le-au permis să instituie procedura amintită, comuniștii au decis să înlătore unii concurenți de temut din campania electorală locală (în special, era vorba de primarul capitalei, Serafim Urechean) introducând o interdicție legislativă precum că primarii în R. Moldova nu au dreptul de a fi aleși în funcții mai mult de două ori consecutiv.

Calculul comuniștilor era simplu: dacă nu s-a reușit alegerea unui primar comunist de către consilierii comuniști, îl scoatem din cursă pe Serafim Urecheanu, care executa deja al doilea mandat consecutiv, și oricum acaparăm puterea în capitală. În zelul lor de a-și satisface interesele personale, comuniștii iarăși nu au ținut cont de Constituție, care stipulează clar că cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a alege și de a fi aleși. Stabilirea interdicției menționate mai sus lipsea o bună parte din cetățeni de dreptul constituțional de a fi aleși în funcții de primari.

Nu încapă nici o îndoială că dacă această modificare la legislația în vigoare ar fi fost contestată în Curtea Constituțională, ea numai decît ar fi fost declarată neconstituțională. Din fericire, comuniștii au renunțat benevol la propria aberație legislativă. Și acest lucru s-a întîmplat nu pentru că pe comuniști a început în sfârșit să-i mustre conștiința, ci pentru că aceștia și-au dat seama că prevederea în cauză nu se va răsfîrînge asupra lui Serafim Urechean. Din fierbințeală probabil, "guvernarea roșie" uitase că actualul primar al capitalei a exercitat primul său mandat fiind numit în funcție prin decret prezidențial.

* * *

127. DE CE NU AU FOST REABILITATE PERSOANELE DECLARATE BOLNAVI-PSIHICI DIN MOTIVE POLITICE?

La 20 decembrie 2002, un grup de medici cer Parlamentului, Guvernului și Ligii medicilor să anuleze diagnosticul "bolnav-psihic" atribuit anumitor persoane pe timpul fostei URSS din motive politice. Declarația a fost făcută public, în cadrul unei ședințe plenare a Parlamentului, de către deputatul Viorel Prisăcaru, care este medic de profesie.

În perioada sovietică, majoritatea disidenților din R. Moldova erau încarcerați în spitalul clinic de psihiatrie "Costiujeni", cu diagnosticul: "schizofrenie forma paranoidă, comportare antisocială". Chiar dacă aceste persoane au fost ulterior eliberate, diagnosticul nu le-a fost înlăturat. Era de datoria organelor de resort să intervină. Autoritățile comuniste nu au întreprins însă careva pași în această privință. Fie că la mijloc este vorba de nepăsare și indiferență, fie că există unele motive de ordin politic, concluzia este una: nu e normal ca într-un stat pretins democratic și situat în centrul Europei să mai existe victime ale presiunilor de ordin politic, care încă nu au fost reabilitate. Probabil, una din guvernările viitoare va trebui să revină la această chestiune și să repare greșelile comuniștilor.

* * *

128. COMUNIȘTII PRIVEAZĂ POPULAȚIA DE DREPTUL LA OPINIE

Anul 2002, care a fost unul destul de dificil pentru soarta democrației din Republica Moldova, culminează cu un abuz strigător la cer – comuniștii lipsesc poporul, care conform Constituției reprezintă voința supremă în stat, baza suveranității și statalității Republicii Moldova, de dreptul de a-și expune opinia pe marginea unei probleme de importanță majoră – modificarea sistemului electoral.

Este vorba despre inițiativa lansată de Alianța Social-Democrată privind instituirea în R. Moldova a unui sistem electoral mixt, în cadrul căruia deputații ar fi fost aleși atât în baza circumscripțiilor uninominale, cât și a listelor de partid. Inițiativa a fost susținută în mod direct și de Partidul Liberal. Acest sistem dezavantaja comuniștii, care nu prea au personalități în rândurile lor, aceasta însă nu era un motiv pentru a ignora o inițiativă susținută de peste 200 mii de cetățeni. Căci, anume atâtea semnături au fost colectate de grupul de inițiativă privind organizarea referendumului.

Important este că valabilitatea majorității covârșitoare a acestor semnături a fost confirmată de Comisia Electorală Centrală. În situația creată, Parlamentul urma fie să introducă direct modificările solicitate de cetățeni în legislație, fie să numească data desfășurării referendumului. Comuniștii însă, încălcând în cel mai flagrant mod legislația în vigoare, aleg o a treia cale – resping inițiativa de desfășurare a respectivului referendum. Motivul este că chipurile mai multe semnături colectate în favoarea referendumului ar fi fost nevalabile.

Cum au ajuns comuniștii la această concluzie? Unicul organ abilitat cu dreptul de a verifica listele cu semnături este Comisia Electorală Centrală, care se expusese deja în problema respectivă. Comuniștii își permit să înlocuiască CEC, acuzând structura respectivă de "incompetență și rea-voință". Adică, dacă nu faci pe placul comuniștilor reiese că ești incompetent!

Așa sau altfel, comuniștii și-au împlinit hatârul, lipsind populația poate de cel mai important drept – de a decide prin referendum problemele de importanță majoră pentru stat.

* * *

129. COMUNIȘTII SE OPUN UNUI REFERENDUM ÎN PROBLEMA ADERĂRII MOLDOVEI LA NATO ȘI UE

Anul 2003 începe cu un nou abuz al puterii comuniste – Comisia Electorală Centrală (CEC) refuză să înregistreze un grup de inițiativă, ce-și propunea drept scop organizarea unui referendum republican în problema aderării Republicii Moldova la NATO și Uniunea Europeană. Vorba e că, la începutul anului 2003, CEC stătea ca pe jăratec – era ultimul an al mandatului componentei de pe atunci a Comisiei și soarta membrilor acesteia (a fi sau a nu fi confirmați în funcție) depindea de partidul de guvernământ. De aceea, nu este de mirare că unele poziții expuse în luările de cuvânt ale liderilor comuniști "coincideau" în mod straniu cu opinia membrilor Comisiei.

Comisa și-a motivat refuzul prin faptul că potrivit Constituției, R. Moldova este un stat neutru și nu poate adera la NATO. De menționat că, CEC nu s-a pronunțat și în cazul unui eventual referendum în problema aderării la Uniunea Europeană, deși lesne putea să separe cele două chestiuni. CEC nu era în drept să refuze înregistrarea grupului de inițiativă, deoarece acesta nu punea problema revizuirii Constituției și aderării Moldovei la NATO, ci doar consultarea opiniei populației în problema respectivă. Comuniștii s-au speriat de un eventual răspuns afirmativ al populației – da, noi vrem să aderăm la NATO! În acest caz, ei ar fi fost puși în situația, fie să facă voia Moscovei (căreia nu-i este convenabilă aderarea Moldovei la NATO), mergând împotriva voinței propriului popor, fie să facă voia poporului, dar riscând în acest caz să cadă în dizgrația Kremlinului. Guvernării au ales o a treia cale, deloc onorabilă pentru ei – să lipsească din nou poporul de dreptul de a-și expune opinia într-o problemă de importanță majoră pentru țară.

* * *

130. R. MOLDOVA – ÎN PRAGUL UNEI NOI CRIZE POLITICE

La mijlocul lunii ianuarie, Jossete Durrieu, președintele comisiei de monitorizare a Consiliului Europei, raportor al CE pentru Republica Moldova declară, în cadrul primei ședințe din acel an a structurii pe care o conduce, că nu exclude posibilitatea declanșării unei noi crize politice în Republica Moldova. Oficialii de la Strasbourg, fiind departe de Moldova, dau dovadă de o mai mare clarviziune decât comuniștii, care stăteau la Chișinău și sub nasul cărora aveau loc toate evenimentele menționate.

Deși au reușit cu mare greu să depășească criza politică din 2002, părtașii lui Voronin nu fac nimic pentru a preîntâmpina o evoluție similară a evenimentelor în 2003. Ei calcă pe aceeași greblă, comițând aceleași erori, astfel încât, la începutul anului 2003 R. Moldova este din nou amenințată de o criză politică de proporții.

Mai mult decât atât, comuniștii ignoră declarațiile raportorilor CE pentru Republica Moldova și nu întreprind măsurile de rigoare pentru ameliorarea situației. Ca rezultat, confruntarea dintre putere și opoziție capătă amploare, la Chișinău fiind reluate acțiunile de protest anticomuniste.

* * *

131. OPOZIȚIA REIA ACȚIUNILE DE PROTEST ANTICOMUNISTE

În urma abuzurilor comise de "guvernarea roșie" la începutul anului 2003, la 19 ianuarie în capitală sunt reluate acțiunile de protest anticomuniste. La prima manifestație din 2003 au participat circa 3 000 de persoane. De menționat că, de această dată, la acțiunile de protest au

luat parte nu doar membrii și simpatizanții PPCD, ci și ai Partidului Liberal, și ale altor formațiuni politice

Opoziția începe să se solidarizeze, dat fiind faptul că decizia CEC de a nu înregistra grupul de inițiativă pentru organizarea unui referendum în problema aderării Moldovei la NATO și UE este un semnal clar că în R. Moldova nu există organe electorale imparțiale și obiective, care ar putea asigura corectitudinea unui scrutin. Motive de îngrijorare erau cu atât mai multe, cu cât în primăvara aceluși an urmau să aibă loc alegeri locale generale. De rezultatele scrutinului depindea în mare măsură și soarta democrației în Republica Moldova, căci, după cum bine se știe, anume în cadrul alegerilor locale este pusă baza pentru desfășurarea viitoarelor alegeri parlamentare.

Reluarea acțiunilor de protest din Chișinău a demonstrat că experții Consiliului Europei au avut dreptate atunci când nu au exclus o eventuală criză politică în R. Moldova. Dacă e să ținem cont că această nouă tensionare avea loc pe fundalul pregătirii R. Moldova pentru preluarea mandatului de președinte al Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, ne dăm seama ce sentimente încercau oficialii europeni: cum să încredințeze cârma Europei unei guvernări care nu poate asigura cel puțin o situație stabilă în propria țară?

* * *

132. NICI SITUAȚIA ÎN PARLAMENT NU ESTE MAI STABILĂ

"Guvernarea roșie" din Republica Moldova ar trebui trecută în cartea recordurilor "Guinness" dat fiind faptul că a reușit "o performanță" antidemocratică unică în felul său – în decurs de mai puțin de o lună a fost încălcat de două ori dreptul poporului de a-și expune opinia asupra problemelor de importanță majoră pentru țară în cadrul unui referendum. Este vorba despre referendumul în problema modificării sistemului electoral (respins de majoritatea parlamentară comunistă la finele lunii decembrie 2002) și de referendumul în problema aderării Republicii Moldova la NATO și UE (respins de CEC la începutul lui ianuarie 2003). Și dacă PPCD, care era inițiatorul celui de-al doilea referendum, decide să protesteze în stradă, apoi ASDM, care lansase ideea organizării primului referendum, hotărăște să boicoteze ședințele plenare ale Parlamentului.

Comportamentul antidemocratic și restrictiv al reprezentanților partidului de guvernământ contravine principiului pluralismului politic și celui al libertății de opinie. Acțiunea de protest a ASDM avea la bază și un alt motiv serios – faptul că persoanele care au participat la colectarea semnăturilor în favoarea referendumului erau supuse presiunilor din partea guvernanților, fiind intimidați și eliberați din posturi.

Ca urmare a celor două acțiuni de protest inițiate de opoziție, în R. Moldova s-a creat o situație destul de confuză: o fracțiune protesta în stradă, alta – în interiorul legislativului, iar conducerea comunistă nici capul nu-și bătea și continua să comită tot noi și noi abuzuri. O asemenea atitudine a guvernării poate fi numită cum doriți, numai nu democratică.

* * *

133. DIN NOU DESPRE "TRENUL MORȚII"

În luna ianuarie 2003 comuniștii au readus în prim-plan un alt subiect scandalos – tranzitarea republicii de către "trenul morții" ce transporta deșeuri nucleare din Bulgaria spre Rusia. De data aceasta, problema nu a fost discutată doar în interiorul republicii, ci și în exterior. Văzând indiferența puterii comuniste față de sănătatea populației și securitatea națională a propriului stat, Partidul Ecologist "Alianța Verde" a solicitat ajutorul Alianței Europene a partidelor verzi în vederea desfășurării unei expertize internaționale independente a preconizatului tranzit de

deșeurii nucleare de la stația atomo-electrică din Kozlodui (Bulgaria) spre Rusia pe teritoriul Republicii Moldova. Expertiza trebuia făcută din mai multe puncte de vedere: juridic, ecologic, politic și economic.

Partidul de guvernământ a fost acuzat de faptul că încalcă legislația de mediu a Republicii Moldova și ascunde posibilele pericole care pot apărea în urma acestui tranzit. Potrivit legislației naționale și internaționale din acest domeniu, populația trebuie să fie informată deplin și să participe la luarea deciziilor de rigoare.

În loc să se conformeze avertismentului ecologiștilor și să respecte legislația în vigoare, comuniștii decid modificarea acesteia și legiferarea propriilor abuzuri. Parlamentul modifică legislația în așa fel, încât puterea capătă dreptul de a nu oferi cetățenilor informații cu privire la mediu, "dacă aceste informații ar putea fi înțelese greșit și provoca panică în rândurile populației". Chiar și dacă și-au însușit prin lege dreptul de a ascunde de oameni adevărul despre transporturile periculoase pentru sănătatea populației, comuniștii nu au rezolvat problema, ci din contra, au agravat-o. Cetățenii, a căror viață și sănătate este pusă în pericol, au fost lipsiți de dreptul elementar de a ști când anume "trenul morții" traversează republica.

* * *

134. COMUNIȘTILOR NU LE-A REUȘIT TRUCUL CU "TELERADIO-MOLDOVA"

Deși guvernarea roșie a încercat în fel și chip să convingă opinia publică din țară și comunitatea internațională de faptul că a îndeplinit cele mai multe din recomandările APCE, acest lucru nu le-a reușit. O dovadă în acest sens o constituie și audierile care au avut loc la Strasbourg în ultima săptămână a lunii ianuarie 2003. În cadrul ședinței menționate, APCE se arată nemulțumită de modul în care autoritățile Republicii Moldova au îndeplinit prevederile rezoluției din 24 aprilie 2002 cu privire la transformarea Companiei de Stat "Teleradio-Moldova" într-o instituție publică a audiovizualului.

Potrivit raportului, noua Lege cu privire la instituția publică a audiovizualului nu soluționează problema independenței Companiei de Stat "Teleradio-Moldova" și oferă mai multe posibilități de amestec politic din partea puterii în activitatea Televiziunii și Radioului de stat. În special, experții europeni au declarat că nu sunt de acord cu procedura de alegere și numire în funcție a membrilor Consiliului de administrare al Companiei. În plus, această lege nu garantează libertatea de expresie.

Deși puterea de la Chișinău a promis că va modifica această lege și va acorda o independență mai mare Televiziunii și Radioului de Stat, acest lucru nu s-a întâmplat. Pentru comuniști contează atât de mult interesele personale, încât pentru satisfacerea lor compromit imaginea externă a Republicii Moldova.

* * *

135. OPOZIȚIA ORGANIZEAZĂ ACȚIUNI DE PROTEST COMUNE

Victor Stepaniuc, liderul fracțiunii majoritare parlamentare a comuniștilor, vine cu inițiativa de reconfirmare anuală obligatorie de către partide a numărului de membri. Potrivit documentului menționat (care, apropo, a fost adoptat în lectură definitivă la finele lui decembrie 2002) formațiunile politice din R. Moldova urmau să prezinte la Ministerul Justiției în fiecare an, până la 1 martie, lista membrilor săi. Aceasta listă urma să fie însoțită de semnătura fiecărui membru de partid, iar partidele mai erau obligate să prezinte și varianta ei electronică.

Cu alte cuvinte, formațiunile politice urmau în fiecare an, în primele două luni, să cuture republica, întrebând oamenii dacă-și reconfirmă sau nu calitatea de membru. După ce se întocmea lista respectivă, reprezentanții partidelor urmau să facă un nou tur prin republică, de data aceasta pentru a colecta semnăturile acestor oameni. Controlând Ministerul Justiției, comuniștii oricând puteau dizolva un partid incomod, invocând motivul că, în urma verificării listelor, s-a dovedit că formațiunea respectivă are mai puțin de cinci mii de membri (minimumul prevăzut de legislație).

Evident, opoziția nu putea trece cu vederea acest abuz și la finele lunii ianuarie 2003 majoritatea formațiunilor politice din republică decid să organizeze în comun acțiuni de protest. Primăria autorizează manifestațiile respective pentru data de 6 și 7 februarie, adică exact pentru zilele când urma să fie dat startul unei noi sesiuni parlamentare. În fața Parlamentului și Președinției s-au adunat doar liderii formațiunilor de opoziție.

Comuniștii au rămas absolut singuri – împotriva lor protestau și creștin-democrații, și liberalii, și socialiștii. Pentru a ieși cu fața curată din situația creată, comuniștii decid să-l sacrifice pe ministrul justiției Ion Morei, care chipurile purta o parte din vină pentru cele întâmplate. Cât privește inițiativa lui Stepaniuc, mai întâi termenul de reconfirmare a numărului de membri de partid este prelungit de la 1 martie până la 1 decembrie, apoi, în genere, procedura este anulată.

* * *

136. BĂNCILE COMERCIALE – URMĂTOAREA ȚINTĂ A COMUNIȘTILOR

De rând cu abuzurile de ordin politic, comuniștii nu uită să le comită și pe cele de ordin economic. La începutul lunii februarie, deputatul comunist Alexandru Ciugureanu depune la Biroul Permanent al Parlamentului o inițiativă legislativă care prevede abilitarea Curții de Conturi cu dreptul de a controla gestionarea finanțelor publice de către băncile comerciale din Moldova.

Scopul urmărit de deputatul-comunist a fost de a institui o nouă pârghie de presiune asupra băncilor. Dacă inițiativa era adoptată, comuniștii ar fi avut posibilități reale de a se răfui cu orice bancă ar fi dorit. Argumentele invocate oficial de comuniști erau atât de absurde, încât nu rezistau nici unei critici. Spre exemplu, puterea se făcea a nu ști că băncile nu gestionează mijloacele publice, sumele respective doar trecând prin ele spre destinatarul final sau spre unul dintre intermediari.

Această practică de control a băncilor de către Curtea de Conturi contravine normelor internaționale. De altfel, deputatul nici nu ascundea acest lucru, ci doar menționa că R. Moldova își poate permite o abatere de la aceste norme, deoarece are specificul său. Care specific, domnilor guvernanți? Nu cumva acela că suntem unicul stat comunist din Europa și că mai mulți demnitari de prim rang au afaceri în sistemul bancar care trebuie promovate?

* * *

137. GARANTUL CONSTITUȚIEI ÎNCALCĂ LEGEA

La începutul lunii februarie 2003 președintele Vladimir Voronin vine cu inițiativa adoptării unei noi Constituții care, în opinia sa, ar contribui la soluționarea conflictului transnistrean. La elaborarea noii Legi Supreme, conform intenției șefului statului, trebuia să participe și administrația de la Tiraspol.

În "nabila" sa intenție, președintele se face a uita de câteva momente importante. În primul rând, această inițiativă avea drept scop transpunerea în viață a Acordului "Republica Moldova și Transnistria", propus de OSCE la Kiev în vara anului 2002. Acest Acord contravenea intereselor

Republicii Moldova, deoarece submina statalitatea, independența și suveranitatea acesteia și punea sub semnul întrebării viitorul ei ca stat.

În al doilea rând, șeful statului, propunându-le liderilor de la Tiraspol să participe în condiții de egalitate în drepturi la elaborarea noii Constituții, de fapt, îi grația pe aceștia, le ierta toate crimele comise până în prezent. Iar acest lucru constituie nu altceva decât o trădare a memoriei ostașilor căzuți în timpul conflictului armat de pe Nistru.

În al treilea rând, șeful statului a neglijat totalmente faptul că nici el, nici nimeni altul nu este în drept să anuleze Constituția în vigoare și să propună una nouă, din simplul motiv că Legea Supremă nu prevede mecanismul anulării sale. Dacă guvernarea au dorit cu tot dinadinsul să anuleze Constituția, nu aveau decât să organizeze un referendum în problema respectivă și să consulte opinia poporului. Așa însă, s-a creat o situație paradoxală: șeful statului, fiind garantul respectării Constituției, el însuși a încălcat Constituția!

* * *

138. ISTORICII INIȚIAZĂ ACȚIUNI DE PROTEST

Deși, conform rezoluțiilor APCE din aprilie și septembrie 2002, comuniștii urmau să instituie un moratoriu în ceea ce ține de adoptarea deciziilor cu privire la istorie și limbă, acest lucru nu se întâmplă. "Guvernarea roșie" continuă să insiste asupra înlocuirii cursului de "Istoria românilor" cu unele cursuri de istorie mai "patriotice". Ca urmare a acestei atitudini sfidătoare a comuniștilor cresc tensiunile sociale, istoricii manifestându-și protestul față de acest abuz. La 17 februarie 2003, Asociația Istoricilor din Moldova (AIM) se declară împotriva introducerii în școli a obiectului "Istoria. Curs integrat".

Cursul de istorie integrată are drept scop să substituie actualul obiect "Istoria Romanilor" și constituie o îmbinare de diferite istorii: a românilor, a Moldovei, și chiar a istoriei universale. Nu este greu să ne dăm seama că, promovând acest obiect, guvernarea încerca să-i lezeze în drepturi pe acei care se consideră români, să-i reducă la tăcere și să le confere umilul rol de minoritate națională în Republica Moldova.

* * *

139. COMUNIȘTII MODIFICĂ PROPRIA CREATURĂ LEGISLATIVĂ

La 28 februarie 2003 Parlamentul adoptă o nouă Lege cu privire la instituția publică a audiovizualului. Deputații au fost nevoiți să revină asupra acestui document la insistența Consiliului European, care a considerat că, Legea adoptată la 31 iulie 2002, nu transformă Compania de Stat "Teleradio-Moldova" într-o instituție publică și păstrează controlul partidului de guvernământ asupra ei.

Parlamentul examinase concomitent trei proiecte de legi la această temă: unul înaintat de Alianța Social-Democrată, altul de deputații independenți Mihail Camerzan și Vitalie Mrug, iar al treilea – de un grup de deputați comuniști. Era de așteptat ca proiectul ASDM să fie luat drept bază, deoarece anume acest document a primit cea mai înaltă apreciere din partea CE. În prima lectură așa s-a și întâmplat, mai târziu, însă, comuniștii decid să introducă în el un șir de modificări (adică să procedeze exact ca în vara lui 2002) și social-democrații se văd nevoiți să-l retragă.

Guvernarea din nou nu a dorit să se conformeze recomandărilor APCE și normelor democratice internaționale și a adoptat proiectul propus de cei doi deputați independenți, care se deosebea prea puțin de "opera legislativă" propusă de comuniști.

* * *

140. SITUAȚIA ECONOMICĂ DIN REPUBLICĂ SE AGRAVEAZĂ

Pe fundalul confruntărilor permanente dintre putere, pe de o parte, și opoziție și societatea civilă pe de altă parte, situația economică în Republica Moldova continuă să se înrăutățească. La 5 martie 2003, ASDM face publică o declarație prin care atenționează asupra stării grave ce s-a creat în economie și propune soluții pentru depășirea ei. Primul moment, asupra căruia social-democrații atrag atenția este că relațiile Republicii Moldova cu cei mai importanți parteneri financiari internaționali continuă să se deterioreze.

ASDM a propus conducerii republicii să întreprindă măsuri urgente, care ar putea duce la îmbunătățirea situației economice din republică, precum și la stabilirea unor relații benefice cu finanțatorii externi. Printre acestea se numărau: revizuirea Legii bugetului pe anul 2003, indicându-se veniturile reale de pe urma privatizării și colectării unor impozite; aprobarea noii legi cu privire la privatizare într-o formulă care ar încuraja investitorii străini și autohtoni și ar spori încrederea acestora în stabilitatea mediului de afaceri din Moldova; aprobarea programului de privatizare și desfășurarea unui proces de privatizare transparent a combinatelor vinicole; urgentarea punerii în vigoare a noului Cod Civil.

Aceste propuneri nu au fost luate în considerare și R. Moldova practic nu a reușit să obțină deblocarea finanțării din exterior pe întreaga durată a mandatului comunist de guvernare.

* * *

141. "GUVERNAREA ROȘIE" SFIDEAZĂ CREDITORII EXTERNI

Vina pentru tensionarea relațiilor cu creditorii externi o poartă doar Partidul Comuniștilor. Anume comuniștii au fost acei care au contestat la Curtea Constituțională actele legislative și normative prin care în R. Moldova a fost introdusă inspecția mărfurilor înainte de expediție, dreptul exclusiv pentru prestarea serviciilor respective fiind acordat companiei elvețiene SGS.

Fondul Monetar Internațional a declarat că reintroducerea inspecției mărfurilor înainte de expediție este o condiție obligatorie pentru reluarea creditării externe a Republicii Moldova. Comuniștii au luat act de cerințele celui mai mare creditor extern, dar, iarăși, le-au îndeplinit cum le-a convenit lor. La 14 martie 2003 Parlamentul adoptă o nouă Lege cu privire la inspecția mărfurilor înainte de expediție prin care stabilește că servicii în acest domeniu vor acorda minimum două companii. O astfel de atitudine constituia o sfidare a FMI, care-și expusese clar opinia în acest sens – inspecția mărfurilor înainte de expediție trebuie să fie efectuată de o singură companie.

Nu mă apuc să judec cât de necesară este pentru R. Moldova inspecția mărfurilor înainte de expediție, precum nu voi comenta nici poziția FMI sau a comuniștilor vizavi de câte companii ar trebui să presteze servicii în domeniul respectiv. Altceva mă alarmează – faptul că, după ce au încercat să ducă de nas Consiliul Europei (cu îndeplinirea rezoluțiilor APCE din aprilie și septembrie 2002), comuniștii au încercat același truc și cu FMI. Ca rezultat, "guvernarea roșie" doar a întărit imaginea R. Moldova de partener neserios pentru dialog în plan internațional. Mi se pare că guvernarea ar fi procedat mult mai corect și cu FMI și cu propriii cetățeni dacă, pur și simplu, s-ar fi pronunțat împotriva introducerii inspecției înainte de expediție. Aceasta, desigur, ar fi atras critica creditorilor externi, în schimb, comuniștii ar fi fost, cel puțin, sinceri și nu ar fi compromis imaginea internațională a republicii.

* * *

142. CONFRUNTAREA CU TIRASPOLUL CAPĂTĂ AMPLOARE

În martie 2003 confruntarea dintre Chișinău și Tiraspol capătă amploare. Astfel, după ce Uniunea Europeană și SUA au interzis accesul unor demnitari din autoproclamata rmn pe teritoriul său, administrația de la Tiraspol introduce sancțiuni similare pentru oficialii de la Chișinău. Vina pentru cele întâmplate o poartă deopotrivă liderii separatiști și oficialii de la Chișinău.

De când au venit la putere, comuniștii au promovat o politică iresponsabilă și duplicitară în raport cu problema transnistreană. Cu cât mai mult insistau guvernarea asupra unor acțiuni pripite și prost gândite, cu atât se îndepărta momentul soluționării diferendului transnistrean. Măsurile la care au fost nevoite să recurgă SUA și UE, într-un fel, pot fi calificate drept o mână de ajutor întinsă conducerii de la Chișinău în situația în care aceasta făcuse uz de toate capacitățile proprii de a rezolva problema. Nimeni nu pune la îndoială – conflictul transnistrean trebuie soluționat cu sprijinul comunității internaționale. Însă, acest sprijin nu trebuie să fie unul acordat în extremis pentru acoperirea negliobiilor comise de comuniști.

* * *

143. LEGIFERAREA TRANSPORTULUI DE DEȘEURI NUCLEARE PRIN MOLDOVA

O caracteristică a guvernării comuniste a fost că, atunci când nu puteau promova un abuz într-o formă cât de cât legală, comuniștii modificau legislația astfel încât să fie posibil de realizat ceea ce și-au pus în plan. Ei nu se opreau nici măcar atunci când preconizata modificare prezenta un pericol direct pentru sănătatea populației și pentru securitatea națională. O dovadă în acest sens este tranzitul de deșeur nucleare din Bulgaria spre Rusia prin Republica Moldova despre care am scris mai sus. Văzând că nu au sorți de izbândă pentru a permite acest tranzit în cadrul legal existent, majoritatea parlamentară comunistă modifică la 27 martie 2003 mai multe acte legislative în vigoare.

Aceste modificări aveau drept scop de a pregăti terenul pentru promovarea unui acord între Bulgaria, Moldova, Ucraina și Rusia, care legifera tranzitul de deșeur nucleare, inclusiv prin Moldova. Acest acord a fost ratificat imediat după adoptarea modificărilor la legislație. Nici până astăzi nu este clar care au fost argumentele comuniștilor când au operat modificările la legislație, ratificând Acordul. Dacă tot au pus în pericol sănătatea populației și securitatea națională, logic era ca să obțină în schimb ceva la fel de valoros. Însă, acest lucru nu s-a întâmplat. Republica Moldova nu a câștigat nici în plan financiar (pentru fiecare tranzit primim doar 50 mii de dolari), nici strategic (Bulgaria nu a anulat regimul de vize pentru cetățenii moldoveni și nici n-a depus mari eforturi în susținerea Moldovei în procesul de integrare europeană). Cel mai trist este că nu vom beneficia nici de ajutor din exterior dacă, Doamne ferește, se întâmplă un accident cu acest "tren al morții". Acordul prevede că urmările unui eventual accident le va înlătura țara pe teritoriul căreia acesta s-a produs.

* * *

144. COMUNIȘTII MĂRESC PRESIUNEA ASUPRA AGENȚILOR ECONOMICI

Crearea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției nu a fost privită cu ochi buni de către agenții economici. Noua guvernare instituise o structură de tip polițienesc, care era folosită drept măciucă împotriva businessmenilor incomozi. Antreprenorii atrăgeau atenția asupra prerogativelor exagerat de largi ale Centrului, puterea însă, în loc să porceadă la un dialog civilizată cu mediul de afaceri, acordă și mai multe împuterniciri CCCEC.

La 28 martie, Parlamentul votează în prima lectură un proiect de lege care prevede abilitarea Centrului cu un șir de împuterniciri adăugătoare: combaterea fenomenului de spălare a banilor, administrarea fiscală, lucrul operativ de investigații etc. CCCEC a mai fost abilitat și cu dreptul de a investiga infracțiunile care prejudiciază securitatea economică a statului, în special, a cazurilor de contrabandă și a infracțiunilor din domeniul tehnologiilor informaționale.

Modificările menționate permiteau Centrului să intervină în mod direct în activitatea băncilor comerciale, acestea fiind obligate să prezinte informații despre toate conturile pe care au fost depuse sume relativ mari. Plafonul stabilit în acest sens este atât de jos, încât CCCEC e la curent cu majoritatea operațiunilor bancare efectuate în Moldova. Acest control strict aproape că anulează prevederile legale cu privire la secretul comercial.

Altă împuternicire abuzivă acordată Centrului prin legea respectivă este dreptul colaboratorilor CCCEC de a cere agenților economici documentele contabile dacă este nevoie de dovedit unele cazuri concrete de evaziune fiscală. În plus, angajaților Centrului li s-a acordat dreptul de a opri toate transporturile auto de mărfuri pentru a controla documentele de însoțire. Dacă e să mai adăugăm și dreptul Centrului de a aplica unele sancțiuni în procesul de lucru, vedem că această structură a fost transformată într-un instrument perfect de răfuială cu agenții economici incozozi.

* * *

145. PARLAMENTUL PUNE BAZELE STATULUI FEDERAL

În aprilie 2003 comuniștii purced la legiferarea monstruoziității numite Statul Federal Republica Moldova. Anume la 4 aprilie, Parlamentul aprobă Protocolul "Privind crearea mecanismului de elaborare și aprobare a Constituției Statului Federal", înaintat deputaților de către ministrul reintegrării, Vasile Șova. Acest document a fost coordonat în cadrul negocierilor în format pentagonal și semnat de reprezentanții tuturor părților. Aprobarea Protocolului este primul pas serios în vederea executării Acordului de federalizare propus de OSCE la Kiev.

Prima și cea mai gravă greșeală comisă de comuniști este că acceptă să facă jocul Rusiei în detrimentul intereselor R. Moldova. Crearea statului federativ ar fi absolvit liderii separatiști de răspunderea pentru gravele crime comise împotriva Republicii Moldova și ar fi creat premise reale pentru declararea ulterioară a suveranității regiunii transnistrene.

A doua mare greșeală este că Protocolul presupunea un proces de negocieri dintre două părți egale în drepturi – Republica Moldova și Transnistria. Ratificând acest protocol, comuniștii au recunoscut implicit egalitatea în drepturi a zonei transnistrene, ceea ce iarăși permitea clicii lui Smirnov să pretindă un tratament similar pe arena internațională celui aplicat față de autoritățile legale de la Chișinău.

A treia greșeală a constituit-o faptul că "guvernarea roșie" a purces la negocieri în vederea edificării statului federativ fără a consulta opinia populației. Ar fi trebuit mai întâi să fie organizat un referendum în problema respectivă. Comuniștii și-au asumat rolul de a decide în locul poporului, uzurpând astfel puterea în stat.

O altă greșeală este că, încercând să soluționeze (în felul lor) problema transnistreană, comuniștii au creat premise reale pentru ca Găgăuzia să se declare stat independent. Căci, Legea cu privire la statutul juridic special al unității administrativ-teritoriale autonome "Gagauz-Yeri" acordă acesteia dreptul de a se declara independentă în cazul în care R. Moldova își pierde actualul statut.

* * *

146. VASILE COLȚA – VICTIMA AMBIȚIILOR POLITICE ALE GUVERNĂRII

La începutul scrutinului din 2003, partidul de guvernământ a declanșat o campanie de intimidare a candidaților altor partide, pentru a-i determina să nu participe la alegeri. Oponenții comuniștilor erau supuși unor presiuni permanente din partea factorilor de decizie. Astfel, la jumătatea lunii aprilie, a fost reținut de către colaboratorii organelor de poliție primarul de Hâncești, Vasile Colța.

Dat fiind faptul că Vasile Colța era membru activ al Partidului Liberal, al cărui președinte eram, cunosc problema foarte bine. Evident, am inițiat acțiuni de protest împotriva abuzului respectiv. Care a fost motivul invocat oficial de comuniști? Chipurile, Vasile Colța ar fi fost reținut în baza unui dosar ce i-a fost intentat încă în 1999 (!). La etapa inițială, puterea nici nu s-a oboșit cel puțin să comunice despre care dosar e vorba. Abia mai târziu am aflat că lui Vasile Colța i se aduc unele acuzații de utilizare nerațională a fondurilor publice destinate construcției stadionului din localitate.

În realitate, era vorba de o elementară răfuială politică. Vasile Colța constituia o piedică serioasă în calea candidatului comunist la postul de primar de Hâncești și trebuia înlăturat cu orice preț. Nimeni nu l-a acuzat de anumite nereguli pe Vasile Colța din 1999 și până în 2003. Probabil, nici în 2003 dosarul nu ar fi fost scos la iveală dacă primarul nu decidea să candideze pentru un nou mandat.

Persecuțiile puterii comuniste au mers atât de departe, încât lui Vasile Colța i se încălcau cele mai elementare drepturi. Spre exemplu, colaboratorii organelor de drept nu i-au permis acestuia să consulte un medic, deși el acuza serioase probleme cardiace.

Cazul lui Vasile Colța a demonstrat că nimeni în R. Moldova nu se poate simți în siguranță. Într-un stat în care se aplică pe larg metodele de constrângere staliniste, nimeni nu garantează că la următoarele alegeri parlamentare, unii lideri ai opoziției nu vor fi trimiși la pușcărie, invocându-se niște pretexte formale.

* * *

147. COMUNIȘTII ÎȘI LIPSESC OPONENȚII DE DREPTUL DE A-ȘI FILMA SPOTURI PULICITARE ELECTORALE

Pentru a vă da seama în ce condiții dificile era nevoită opoziția să participe la campania electorală a alegerilor locale din 2003, este suficient să reproducem cazul unei echipe a studioului de televiziune OWH, care a fost arestată în sectorul Botanica al capitalei de către colaboratorii detașamentului "Scut" în momentul filmării unui spot publicitar cu caracter electoral al blocului PSD-PSL.

Potrivit unui comunicat oficial, colaboratorii detașamentului au reacționat la strigătele unui cetățean care s-a arătat indignat de faptul că un copil de opt ani, care era filmat de către echipa studioului OWH, desena cu creta pe trotuar "Steaua de la Betleem" – emblema electorală a blocului PSD-PSL. Cetățeanul a declarat că "desenarea acestor simboluri jidovești pângărește trotuarul". Logic ar fi fost ca să fie reținut și cetățeanul respectiv, căci, propagarea antisemitismului e o crimă pe care nimeni nu o contestă. Totodată, nu cred că veți găsi persoane care vor spune că desenarea unei stele pe trotuar este o infracțiune atât de gravă, încât să arestezi o întreagă echipă de televiziune și să o anchetezi timp de trei ore. Probabil, acest incident a fost pus la cale de slugoii puterii comuniste, iar "cetățeanul revoltat" a fost infiltrat special pentru a provoca un conflict.

* * *

148. AVOCAȚII ȘI NOTARII PROTESTEAZĂ

La începutul lunii mai, capătă amploare protestele avocaților și notarilor. Vorba e că reprezentanții acestor două categorii erau impuși să plătească lunar o contribuție în Fondul Social egală cu 29% din suma a trei salarii medii (711 lei). Această prevedere a Legii cu privire la bugetul asigurărilor sociale de stat contravine art.58 (alin.2) din Constituție, care stipulează că "sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale".

Logic ar fi fost ca notarii și avocații să nu fie impuși să plătească o contribuție fixă în bugetul asigurărilor sociale, ci un anumit procent doar din venitul pe care-l obțin. La etapa inițială, comuniștii se încapățânează să satisfacă această revendicare și, în rezultat, republica este amenințată de o grevă generală a categoriilor menționate. Ulterior, însă, comuniștii se văd nevoiți să revină asupra propriei gafe legislative și să readucă starea de lucruri la normalitate.

* * *

149. CINE ESTE VINOVAȚ DE CRIZA DIN AGRICULTURĂ DIN 2003?

În primăvara anului 2003, situația care se crease în agricultură dădea serioase motive de îngrijorare. Din cauza înghețurilor, trebuiau reînsămânțate circa 150 mii ha de grâu și orz. Guvernarea nu părea neliniștită de situația din agricultură și, în aceste condiții, opoziția s-a văzut nevoită să ia inițiativa în mâinile sale. Însă, la 8 mai, deputații comuniști resping propunerea A SDM de a constitui o comisie parlamentară ce ar examina situația din agricultură și ar oferi soluții pentru ameliorarea ei. Deputații ASDM susțineau că situația din agricultură era dificilă și că, dacă nu vor fi întreprinse măsuri urgente, republica s-ar putea confrunta cu un deficit acut de anumite produse agricole, cum ar fi grâul și orzul.

Opoziția a amintit că, deși anterior Guvernul adoptase o hotărâre în vederea redresării situației din agricultură, aceasta nu se executa. Potrivit hotărârii Guvernului, semințele necesare pentru reînsămânțarea celor 150 mii de ha urmau să fie scutite de plata TVA; statul urma să plătească, până la 10 mai, agenților economici din agricultură, care au beneficiat în anii precedenți de credite și le-au rambursat la timp, 22 mln. de lei sub formă de subvenții; Ministerul Finanțelor - să anuleze penalitățile istorice ale producătorilor agricoli ce au avut de suferit de pe urma înghețurilor etc. Deputații fracțiunii majoritare nu au luat în serios propunerile opoziției, calificându-le drept încercări de a face publicitate electorală. Ca rezultat al acestei atitudini iresponsabile, în a doua jumătate a anului 2003 prețurile la pâine au crescut considerabil, ceea ce a afectat păturile socialmente vulnerabile.

* * *

150. ESCORTA PREMIERULUI ESTE ACUZATĂ DE MOARTEA A ȘAPTE OAMENI

Pentru R. Moldova a devenit deja o tradiție de prost gust ca demnitarii de stat să perturbeze periodic circulația, atunci când merg cu automobilul de la sau spre serviciu sau în unele deplasări efectuate în exercițiul funcțiunii. Dorind să-și dea importanță, aceștia se înconjoară de bodyguarzi, mașini ale poliției etc. Eu nu mai vorbesc de vitezele cu care se deplasează aceste coloane. La începutul lunii mai 2003 se produce un grav accident rutier, soldat cu moartea a șapte oameni, inclusiv copii. Nu se știe cu exactitate cine este vinovat de acest caz, dar potrivit unor informații, accidentul s-a produs din vina escortei auto a primului ministru care se deplasa cu o viteză sporită.

Accidentul propriu-zis a avut loc pe traseul Soroca-Chișinău, în apropierea satului Micăuți. Potrivit informațiilor oficiale, șoferul care se afla la volanul unui automobil "Mercedes", locuitor

al orașelului Ialoveni, având o viteză mare, nu a reușit să păstreze controlul automobilului, a ieșit pe contrasens și a lovit un autobus. Ca rezultat, au decedat șapte persoane, inclusiv trei copii.

Însă, potrivit unor informații neoficiale, furnizate de martorii oculari ai acestui accident, vina o poartă escorta primului ministru, care la acea oră se deplasa pe respectivul segment de drum cu viteză excesivă, și care a creat o situație de accident în raport cu „Mercedesul”.

Ulterior, premierul Vasile Tarlev s-a arătat revoltat de faptul că opoziția l-a acuzat de acest accident. El a declarat că nu se afla pe porțiunea menționată de drum în momentul accidentului. Parțial, Tarlev a avut dreptate, căci, potrivit altor informații, escorta nu-l însoțea pe el, ci automobilul cu care se deplasa soția sa. Cu alte cuvinte, escorta nici măcar nu însoțea un mare demnitar de stat, ci un simplu cetățean, care este soția premierului.

* * *

151. GUVERNAREA ÎMPIEDICĂ FUZIUNEA PARTIDELOR DE OPOZIȚIE

În luna mai 2003 urma să aibă loc fuziunea Partidului Liberal, Alianței Independenților și Alianței Social-Democrate din Moldova. Însă evenimentul preconizat pentru data de 22 mai s-a produs abia după alegerile locale. Motivul a fost simplu – guvernarea comunistă a făcut tot posibilul ca cele trei importante formațiuni să nu fuzioneze, cel puțin, până la alegerile locale, deoarece aceasta ar fi fost un atu electoral în mâinile opoziției.

Astfel, în baza unei înțelegeri preventive, congresul de fuziune urma să aibă loc în incinta Teatrului de Operă și Balet la 22 mai, numai că la 19 mai, directorul acestei instituții a refuzat să pună sala la dispoziția celor trei partide, invocând o indicație directă pe care a primit-o de la ministrul culturii. Potrivit spuselor sale, directorul Teatrului de Operă și Balet a fost chiar amenințat cu demiterea în cazul în care va permite desfășurarea congresului în incinta instituției respective.

În situația creată, cele trei partide de opoziție au încercat să găsească altă sală pentru a organiza congresul pe 23 mai, însă peste tot li s-a spus că sălile sunt ocupate. De menționat că, la 21 mai, liderii partidelor ce intenționau să fuzioneze au fost contactați de directorul Teatrului de Operă și Balet, care le-a spus că situația s-a schimbat și deja poate permite desfășurarea congresului în sala teatrului. Aceste schimbări rapide de macaz au fost nu altceva decât un joc murdar pus la cale de guvernare – mai întâi au zădărnicit desfășurarea Congresului, iar mai apoi, pentru a nu fi acuzați de abuzuri, au permis desfășurarea acestuia la Teatrul de Operă și Balet, fiind conștienți că opoziția nu mai are timp pentru a salva situația. Din fericire, nici acest truc al comuniștilor, nici altele de același fel, nu au putut împiedica unirea – Partidul Liberal, Alianța Social-Democrată și Alianța Independenților au constituit cel mai puternic partid de opoziție – Alianța "Moldova Noastră", care în alegerile locale generale din 2003 s-a plasat pe locul doi după PCRM.

* * *

152. JUDECĂTORII – LA CHEREMUL LUI VORONIN

La 27 mai, Curtea Constituțională (CC) declară constituționale prevederile Legii cu privire la statutul judecătorului și ale Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, potrivit cărora, refuzul repetat al președintelui republicii de a numi un judecător în funcție pe viață servește drept motiv pentru inițierea demiterii lui.

Aceasta înseamnă că judecătorii sunt lăsați în continuare la cheremul lui Voronin. Închipuți-vă cât de independent poate fi un judecător în exercitarea mandatului său, dacă știe că, nefăcând pe placul puterii, nu va putea spera la numirea sa de către șeful statului în funcție pe viață. Mai mult

decât atât, acești judecători nu pierd numai dreptul de a fi numiți în funcție pe viață, ci pot fi chiar demși din funcția deținută. Căci, Legea spune că refuzul repetat al președintelui "este motiv serios pentru demiterea judecătorului". În context, apare întrebarea, dar cine oare este președintele republicii de-și permite ingerințe în activitatea sistemului judecătoresc? Nu constituie oare aceasta o încălcare a principiului constituțional de separare a puterilor în stat?

Curtea Constituțională, desigur, nu poartă nici o vină, căci instanța respectivă nu poate da aprecieri politice unei sau altei situații. Vinovați de situația anormală creată în sistemul judecătoresc sunt doar comuniștii – anume ei, conducându-se de interese înguste de partid, au promovat modificările respective la legislația în vigoare după ce au venit masiv la putere în cadrul alegerilor din 25 februarie 2001.

* * *

153. COMUNIȘTII ÎNCEARCĂ SĂ MODIFICE REZULTATELE ALEGERILOR LOCALE DIN CAPITALĂ

Comuniștii nu se puteau împăca nicidecum cu gândul că, în rezultatul alegerilor locale generale din mai și iunie 2003, nu au obținut postul de primar al capitalei. De aceea, imediat după acest scrutin pun în aplicare diferite scheme, al căror scop era de a anula rezultatele alegerilor și de a face o nouă încercare de a acapara puterea în municipiul Chișinău. Una din aceste scheme consta în efectuarea unei verificări suplimentare a listelor electorale. Astfel, un grup de 30 de comuniști, în frunte cu Victor Stepaniuc, depun la Comisia Electorală Centrală o sesizare, prin care solicită verificarea listelor menționate. Ei afirmă că, după datele de care dispun, în aceste liste figurează "suflete moarte". Comuniștii calculaseră deja că, pe această cale, din liste ar urma să fie excluse circa 12 mii de persoane. Această cifră ar fi constituit un motiv serios pentru repetarea alegerilor. Calculul era simplu: cu cât mai puțini cetățeni erau în listele de votare, cu atât mai mult creșteau șansele candidatului comunist, susținut preponderent de persoane de vârsta a treia și de o parte de vorbitorii de limba rusă.

CEC a curmat însă acest nou abuz. Ca rezultat al verificărilor la fața locului, s-a stabilit că cifrele invocate de reprezentanții Partidului Comuniștilor sunt exagerat de mari. Chiar dacă asemenea încălcări au avut loc, numărul lor era de circa trei ori mai mic decât indicau autorii demersurilor. Membrii CEC au respins sesizarea lui Victor Stepaniuc invocând trei argumente: încălcările depistate nu pot influența considerabil rezultatele alegerilor în capitală; Codul Electoral nu prevede posibilitatea verificării listelor electorale de către Departamentul Tehnologiei Informaționale (după cum cereau comuniștii); o eventuală verificare a listelor respective ar fi paralizat activitatea organelor publice locale nou alese minimum până în luna octombrie 2003.

* * *

154. ALEȘII LOCALI DIN PARTEA OPOZIȚIEI SUNT LEZAȚI ÎN DREPTURI

Deși în a doua jumătate a anului 2003 guvernarea comunistă exercita mandatul de președinte al Comitetului de Miniștri al Consiliului European, satrapii lui Voronin nu deveniseră mai toleranți față de opoziție și abordau același comportament antidemocratic. Imediat după alegerile locale, forțele democratice și reformatoare se confruntă cu un alt abuz de proporții – sub diferite pretexte, instanțele de judecată controlate de comuniști refuzau validarea mandatelor primarilor și consilierilor aleși din partea opoziției. Această situație anormală este semnalată de către Alianța "Moldova Noastră".

Mandatele reprezentanților opoziției nu erau validate din cauza contestărilor inventate de către reprezentanții partidului de guvernământ, care puneau la îndoială legalitatea actului de votare.

Aceste contestări constituiau o încercare de a ignora voința exprimată de locuitori în scrutin. Noi am arătat că guvernarea apelează la instanțele de judecată în localitățile unde comuniștii au pierdut alegerile în fața candidaților blocului. Drept exemple în acest sens am adus comunele Țâpala, Horăști și Zâmbreni, toate din raionul Ialoveni, unde, "la intervenția puterii", rezultatele alegerilor au fost anulate.

Partidul de guvernământ făcea tot posibilul pentru a nu le permite candidaților blocului ASL „Moldova Noastră” să participe la alegerile repetate prevăzute în localitățile respective pentru data de 22 iunie. Anulând rezultatele scrutinului în aceste localități, comuniștii au adus atât prejudicii morale alegătorilor, cât și prejudicii materiale statutului, care trebuia să suporte cheltuielile necesare pentru organizarea alegerilor repetate.

* * *

155. SPECIALIȘTII SUNT ÎNGRIJORAȚI DE SITUAȚIA DIN ECONOMIA NAȚIONALĂ

În pofida declarațiilor triumfaliste ale guvernării comuniste, precum că situația în economie s-a îmbunătățit vizibil după venirea lor la putere, în realitate, starea de lucruri din acest domeniu rămânea una destul de complicată. O dovadă în acest sens este și poziția expusă la 26 iunie 2003 de către Liga Economiștilor Reformatori din Moldova care, fără îndoială, fiind organizație neinteresată, este mult mai credibilă decât guvernarea.

Situația, probabil, ar fi fost posibil de schimbat dacă puterea ar fi ținut cont de propunerile opoziției și societății civile. Astfel, după ce au respins propunerile ASDM de ameliorare a situației din agricultură, comuniștii au procedat la fel și cu Liga Economiștilor Profesioniști. Această organizație a înaintat circa 30 de propuneri, al căror scop era de a îmbunătăți situația din economia națională, însă guvernării nu au ținut cont de nici una. Unicul argument invocat de comuniști, dar și acesta neoficial, a fost că "noi avem propriul program de guvernare și nu putem accepta alte propuneri, care nu sunt în concordanță cu acest program". Despre cât de eficient este programul comunist de guvernare, nici nu face să vorbim. Este suficient să ne amintim că suntem cel mai sărac stat din Europa.

* * *

156. COMUNIȘTII FAC ECONOMII PE SEAMA COPIILOR

La finele lunii iunie 2003, nemulțumirea față de politica promovată de partidul de guvernământ și-o exprimă și organizațiile nonguvernamentale din domeniul protecției copilului și a familiei. Motivul este același – guvernarea promovează o politică nu tocmai bine gândită în domeniul respectiv. Protestul și l-au exprimat nu o organizație-două, ci peste 80. Anume atâtea ONG-uri fac parte din Alianța organizațiilor neguvernamentale din domeniul protecției copilului și a familiei. Reprezentanții acestor ONG-uri au făcut publică o scrisoare adresată președintelui Vladimir Voronin, prin care-l chemau pe șeful statului să nu admită lichidarea direcțiilor teritoriale ce se ocupau de problemele copiilor. Aceste direcții urmau să fie înlocuite de câte o persoană în fiecare raion.

Nu este greu să ne dăm seama de ce comuniștii au lichidat direcțiile respective, deși probleme în domeniul protecției copilului există destule. La mijloc a fost lipsa de bani. Căci, spre deosebire de reforma administrativ-teritorială și a sistemului administrației publice locale din 1998, care a fost susținută de organisme internaționale, nimeni nu a dorit să finanțeze contrareforma comunistă din 2003. Din alt punct de vedere însă, nu este clar de ce comuniștii au decis să economisească pe seama copiilor, căci puteau lesne să facă economii în alte domenii. Spre exemplu, nu ar fi fost oare mai normal dacă nu se procurau automobile luxoase pentru demnitarii

din raioane, iar banii respectivi erau direcționați spre acoperirea altor goluri? În acest caz și demnitarii ar fi fost mai aproape de popor și de problemele copiilor ar fi avut cine se ocupa în teritoriu.

* * *

157. OSTAPCIUC NU-ȘI RESPECTĂ CUVÂNTUL

La începutul lunii iulie 2003, deputații ASDM se văd nevoiți să reia acțiunile de boicotare a ședințelor plenare ale Parlamentului, deoarece spicherul Eugenia Ostapciuc nu și-a ținut cuvântul dat fracțiunii precum că toate persoanele, care au fost antrenate în procesul de colectare a semnăturilor în favoarea desfășurării unui referendum privind modificarea sistemului electoral, care au fost supuse presiunilor din partea autorităților comuniste, vor fi restabilite în funcțiile deținute anterior, iar persecutarea și intimidarea lor va înceta.

O asemenea atitudine constituie nu numai o dovadă în plus a modului în care în anii de guvernare comunistă s-a încălcat legislația în vigoare (Parlamentul nu avea nici un drept să refuze desfășurarea unui referendum dacă acest lucru era cerut de peste 213 mii de cetățeni), dar și a felului în care ciracii lui Voronin tratau cetățenii. Pentru faptul că aceștia au îndrăznit să aibă o opinie diferită de cea a partidului de guvernământ, ei imediat au fost destituiți din funcții. Culmea este că "guvernarea roșie" a refuzat să restabilească în funcții persoanele respective chiar și în cazul în care instanțele de judecată au emis decizii în acest sens. Astfel, comuniștii au demonstrat că legea este lege doar atunci când le convine lor.

* * *

158. MIHAI MAGDEI – DEMIS PENTRU CĂ AȘA A DORIT PREȘEDINTELE VORONIN

Lista abuzurilor comuniste este completată în iulie 2003 prin demiterea lui Mihai Magdei, directorul general al Centrului național științifico-practic de medicină preventivă (CNȘPMP). Judecând după spusele pătimitului, această demitere nu a avut la bază nici un motiv legal – pur și simplu, comuniștii nu au mai dorit ca el să dețină funcția respectivă.

Ministrul sănătății i-a propus la începutul lunii februarie 2003 să scrie cerere de demisie, menționând că aceasta este o indicație directă a președintelui Vladimir Voronin. Evident, Mihai Magdei a refuzat să scrie cererea. Atunci ministrul sănătății i-a prezentat ordinul de demitere din funcție, în legătură cu reorganizarea Centrului. Cam așa procedează comuniștii cu acei care nu împărtășesc ideologia lor: le propun să scrie cerere de demisie, iar dacă acest lucru nu se întâmplă, "îi ajută" să plece din funcție.

* * *

159. "GUVERNAREA ROȘIE" SE OPUNE AMELIORĂRII SITUAȚIEI DIN AGRICULTURĂ

La finele lunii iulie 2003 fracțiunea parlamentară a Alianței „Moldova Noastră” (până la fuziunea din 19.07.03 era fracțiunea ASDM) adresează o scrisoare deschisă președintelui republicii, președintelui Parlamentului și primului ministru în care propune un șir de măsuri urgente pentru ameliorarea situației critice din agricultură. Propunerile au fost respinse. Dacă guvernării nu au dat curs inițiativelor colegilor lor din opoziție, trebuiau să propună ei ceva în loc. Din păcate, acest lucru nu s-a întâmplat.

Printre aceste măsuri se numărau: scutirea de impozitul funciar și de contribuțiile la Fondul Social a terenurilor agricole afectate de calamitățile naturale din anii 2002 și 2003; procurarea și distribuirea gratis sau sub formă de credit tehnic a materialului semincer, motorinei, lubrifiantelor necesare pentru însămânțarea terenurilor agricole în toamna anului 2003-2004; scutirea de TVA a tehnicii agricole și a pieselor de schimb, importate pentru sectorul agrar, inclusiv a tehnicii livrate în leasing de companiile autohtone.

Fracțiunea AMN propunea și alocarea din Bugetul de stat a sumei de 100 mln. de lei pentru compensarea pierderilor cauzate de calamitățile naturale. Se mai recomandau astfel de măsuri urgente ca: reeșalonarea creditelor bancare contractate de producătorii agricoli și rambursarea de către stat a plății dobânzii; compensarea majorării prețurilor la produsele agricole de primă necesitate pentru păturile social-vulnerabile ale populației.

Spre regret, această scrisoare a rămas fără răspuns. Oare chiar partidului lui Voronin să-i fie indiferentă situația din agricultură?

* * *

160. SISTEMUL BANCAR – DIN NOU ÎN VIZORUL PUTERII

În ultima zi a sesiunii de primăvară-vară din 2003, Parlamentul adoptă în prima lectură un proiect de lege care prevedea că, cota-parte a fostelor colhozuri și sovhozuri în capitalul social al întreprinderilor de prelucrare din complexul agroindustrial va fi redistribuită – o parte va trece în proprietatea succesorilor acestor colhozuri și sovhozuri, iar alta (care nu va fi solicitată de succesorii) – în proprietatea statului, care urma să expună la vânzare acțiunile ce i-ar fi revenit.

În urma lichidării colhozurilor și sovhozurilor cărora, conform unei hotărâri de Guvern din iulie 1997, le-au fost atribuite gratis 50% din capitalul social al întreprinderilor de prelucrare, circa 600 mii de acțiuni au rămas "fără stăpân", aflându-se în gestiunea temporară a administrației locale.

La prima vedere, intenția comuniștilor părea destul de nobilă – aceștia vroiau ca 600 mii de acțiuni să nu rămână suspendate în aer. În realitate se urmăreau însă alte scopuri. În primul rând, după cum bine se știe, în acea perioadă comuniștii nu beneficiau de nici un bănuț din exterior, de aceea, ei mizau să mai câștige ceva mijloace de pe urma comercializării acțiunilor ce aveau să le revină. În al doilea rând, prin acest proiect de lege comuniștii doreau să-i împrăștiască pe unii tovarăși de-ai lor de idei din teritoriu, care urmau să fie identificați ca succesorii ai colhozurilor și sovhozurilor. În al treilea rând (ceea ce este mai grav), implementarea documentului avea să pună bazele unor noi răfuieli și presiuni asupra sistemului bancar din republică.

* * *

161. GUVERNUL CONTINUĂ SĂ EXERCITE PRESIUNI ASUPRA AUTORITĂȚILOR LOCALE

Deși în urma alegerilor locale de la mijlocul anului 2003, comuniștii reușesc să câștige un număr impunător de mandate, ei nu încetează să exercite presiuni asupra autorităților locale. O dovadă în acest sens este și declarația comună a Ligii naționale a asociațiilor de primari (LNAPM) și a Federației puterilor locale și regionale (FPLR) prin care aceste organizații acuză Guvernul de faptul că exercită presiuni administrative și politice asupra autorităților locale.

Aceste presiuni vizau, în primul rând, aspectul organizării interne a primăriilor care, contrar prevederilor Cartei europene a autonomiei locale, erau obligate să-și reducă statele de personal și numărul de servicii oferite. În al doilea rând, era vorba despre aspectul asociativ. În acest sens

este invocată crearea, la data de 9 august 2003, a Asociației primarilor și colectivităților locale. Această structură a fost constituită la indicația directă a Guvernului, care dorea pe această cale să depășească orice împotrivire din partea autorităților locale și să preia controlul total asupra acestora. În memoria comuniștilor erau prea vii evenimentele care se întâmplaseră de la 2001 până la acel moment. În acest răstimp, "guvernarea roșie" nu a reușit să promoveze nici un act legislativ abuziv în domeniul administrației locale, fără ca acesta să nu fie supus unor critici dure de organizațiile obștești din domeniul respectiv.

De un singur lucru n-au ținut cont comuniștii – implicarea Guvernului în procesul de creare a asociațiilor aleșilor locali contravine spiritului autonomiei locale și recomandărilor adresate autorităților centrale din Moldova de către Comisia Europeană și Consiliul Europei, cu doar o lună înainte de evenimentele descrise.

* * *

162. SUPECTAȚI DE CORUPȚIE ȘI PROTECȚIONISM

La 9 septembrie conducerea Asociației pentru apărarea drepturilor cetățenilor "Adjuta-Cives" acuză mai multe persoane cu funcții de răspundere de corupție și protecționism. Andrei Luchian, președintele organizației, a precizat că, în special, este vorba despre secretarul Consiliului Superior de Securitate de pe lângă președintele republicii, Valeriu Gurbulea.

"Adjuta-Cives" a cerut conducerii republicii să investigheze "activitatea ilegală" a lui Valeriu Gurbulea, precum și a unor judecători și procurori. Însă conducerea republicii nu a dat nici un răspuns în acest sens. Judecând după faptul că Valeriu Gurbulea a fost numit ulterior în funcția de prim-adjunct al Procurorului General, putem presupune că, fie puterea nu crede în vinovăția lui, fie că l-a instalat în noua funcție cu anumite scopuri.

* * *

163. PAMELA HYDE SMITH DĂ VERDICTUL

Fără îndoială, discursul de rămas bun al ambasadorului SUA la Chișinău, Pamela Hyde Smith a fost o lovitură pentru guvernarea comunistă. În acel discurs, ambasadorul a declarat că este îngrijorată de situația din economia R. Moldova. Totodată, Pamela Hyde Smith a precizat că, făcând această declarație, nu se referă la sărăcia din sate.

Pentru îmbunătățirea situației din economie doamna ambasador a propus un șir de acțiuni concrete: restabilirea relațiilor cu FMI și Banca Mondială, atragerea investitorilor străini, reducerea corupției la toate nivelurile și abandonarea ideii că o economie planificată sau o economie mixtă quasi-colectivizată ar putea fi eficientă.

Pamela Hyde Smith a remarcat că investițiile străine au scăzut semnificativ în 2002 și vor rămâne scăzute și în 2003.

Doamna ambasador a menționat că "unele persoane par să dorească reorientarea conducerii R. Moldova înapoi, spre economia centralizată". Drept exemple, a adus cazul implicării Guvernului în stabilirea prețurilor pentru energia electrică, precum și un șir de proiecte de legi ce favorizează controlul de stat în sectorul agrar.

Discursul ambasadorului american a arătat cât costă de fapt declarațiile comuniste despre "îmbunătățirea situației economice din republică", despre "climatul investițional normal", "despre formele eficiente de organizare în agricultură" etc.

* * *

164. POLITICA EXTERNĂ A REPUBLICII MOLDOVA DEPINDE DE EMOȚIILE LUI VORONIN

În a doua jumătate a lunii septembrie, în cadrul summit-ului CSI de la Ialta, V. Voronin face o declarație-trăsnet din care reiese că reuniunea respectivă ar putea constitui începutul sfârșitului CSI. Președintele se referea la o situație concretă, când patru țări-membre ale acestei organizații – Rusia, Ucraina, Belarus și Kazahstan – au purces la constituirea unei noi organizații, lăsând într-o parte Republica Moldova. Era un semnal cât se poate de clar că Moscova are nevoie de R. Moldova în spațiul CSI pentru a nu o pierde din sfera ei de influență, iar atunci când vine vorba de pragmatism, interese strategice, republica noastră nu trebuie nimănui în estul Europei.

V. Voronin s-a supărat pe Putin, Kucima, Lucașenco și Nazarbaev și a început să facă nazuri. El a lăsat să se înțeleagă că, dacă așa stau lucrurile, R. Moldova se va orienta mai mult spre integrarea în Uniunea Europeană. De un singur lucru nu a ținut cont șeful statului: nu UE este cea care are nevoie de R. Moldova și așteaptă cu nerăbdare până când comuniștii vor binevoi să decidă integrarea în această structură, ci R. Moldova are nevoie de UE. Prin urmare, declarația lui Voronin nu ne-a apropiat deloc de Uniunea Europeană. Unicul lucru pe care l-a reușit șeful statului la Ialta a fost acela de a apărea într-o postură destul de amuzantă pe arena internațională. Căci, nu cred ca cele patru țări să se fi speriat de prezicerile pesimiste ale lui Voronin – președinții acestor state, probabil, au râs de tupeul colegului lor de la Chișinău, care a avut zvâcnirea de orgoliu de a-i amenința. Chiar și dacă a făcut-o într-un mod destul de camuflat.

* * *

165. MOLDOVA – PE LOCUL 102 ÎN LUME DUPĂ INDICELE DE PERCEPERE A CORUPȚIEI

Că R. Moldova este un stat în care corupția se simte la ea acasă pentru nimeni nu e un secret. O confirmă și raportul *Transparency International*, prezentat de către oficiul din Moldova al acestei organizații la 7 octombrie 2003. Potrivit acestui raport, în anul 2003 Republica Moldova s-a situat pe locul 102 în lume după indicele de percepere a corupției. Acest indice este unul relativ și include nivelul percepției de către cetățenii simpli, businessmenii, alte categorii de oameni a nivelului de corupție în țara lor.

Pentru ca tabloul să fie cât mai clar e suficient să adăugăm că R. Moldova deține locul 102 din 132 de state. Cât privește indicele, acesta cuprinde cifre situate între 0 și 10. Cu cât cifra care revine unei țări este mai mare, cu atât nivelul corupției în acest stat este mai mic. În anul 2003, 10 puncte nu a acumulat nici un stat, însă peste 9 puncte au întrunit Finlanda, Islanda, Danemarca, Noua Zelandă, Singapore și Suedia.

Republica Moldova, alături de Guatemala, Kazahstan, Uzbekistan, Venezuela și Vietnam, a acumulat 2,4 puncte. Acesta este un rezultat foarte prost, deoarece statele ce întrunesc mai puțin de trei puncte sunt considerate drept țări cu un înalt nivel de corupție. Mai bine plasate decât Moldova din spațiul ex-sovietic sunt: Estonia - 5,5 puncte, Lituania - 4,7, Belarus - 4,2 și Rusia - 2,7.

Situația în ceea ce ține de indicele de percepere a corupției s-a înrăutățit de la venirea comuniștilor la putere. În 2001, când comuniștii nu au guvernat țara anul întreg și încă nu reușiseră să-și infiltreze adeptii în toate organele de stat, R. Moldova acumulasă 3,1 puncte, fiind pe locul 64. Sub guvernarea comunistă, noi am ajuns în categoria țărilor cu un înalt nivel de corupție (102). În loc să elucideze gravele acuzații de corupție și protecționism care se aduc unor înalți demnitari de stat, comuniștii îi promovează pe aceștia în funcții și mai înalte!

* * *

166. COMUNIȘTII ÎȘI DECONSPIRĂ STATUTUL DE VASALI AI MOSCOVEI

La 9 octombrie 2003 opoziția propune Parlamentului spre adoptare un proiect de hotărâre prin care urma să fie condamnat comportamentul sfidător al Rusiei față de deciziile summit-elor OSCE de la Istanbul și Porto. Comuniștii însă nici măcar nu au dorit să examineze proiectul, declarând că acesta nu era un proiect de lege, ci "o declarație inutilă gătită în stradă de unul din partidele de opoziție".

Importanța documentului respectiv era incontestabilă, dacă e să ținem cont că, în mai puțin de o lună, urma să aibă loc un nou summit OSCE – la Maastricht. În cadrul reuniunii menționate, un loc aparte trebuia să revină subiectului retragerii armamentului și trupelor ruse din Georgia și Transnistria. Dacă Parlamentul de la Chișinău ar fi adoptat hotărârea înaintată de opoziție, apoi OSCE ar fi avut un argument forte în discuțiile cu Rusia. În lipsa unui astfel de document, la Maastricht nu s-a luat nici o decizie, iar Rusia continuă să-și păstreze armatele și armamentul în regiunea transnistreană a Republicii Moldova. În final, de ce ar fi obligat OSCE să lupte pentru interesele Republicii Moldova, dacă guvernarea de la Chișinău nu dorește acest lucru.

* * *

167. GUVERNAREA – BĂNUITĂ CĂ AR FI PROVOCAT CRIZA DE GRÂU

Partea cea mai mare de vină pentru criza grâului cu care s-a confruntat Republica Moldova în 2003 o poartă guvernarea comunistă. Desigur, au fost aici și unele momente ce țin de capriciile naturii, dar dacă guvernarea ar fi fost puțin mai responsabilă, consecințele calamităților naturale nu s-ar fi simțit atât de acut. Căci, Moldova nu este unica țară în care crește grâul și nu toate statele au fost afectate de calamități naturale. Comuniștii însă au ignorat propunerile opoziției de ameliorare a situației și s-a ajuns la ceea ce avem astăzi.

Dacă inițial, comuniștii puteau fi bănuți doar de incompetență în ceea ce ține de gestionarea sectorului agricol, ulterior a devenit clar că ar putea fi vorba chiar de reavoință. Potrivit Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, din republică nu s-a exportat grâu încă de la 15 februarie 2003, iar după datele Ministerului Agriculturii din România, în această perioadă din R. Moldova s-au importat 26 663 tone de grâu. S-a constatat că, Petru Tarlev, fratele premierului Vasile Tarlev, o bună bucată de timp, când republica intrase deja în criză de grâu, a fost unicul importator al acestui produs în R. Moldova. Evident, dreptul său exclusiv de a importa grâu i-l acordase Guvernul condus de fratele său, Vasile Tarlev. Astfel, Petru Tarlev a putut stabili prețurile la grâu de import. Brutăriile, în lipsa grâului de producție autohtonă, erau nevoite să accepte prețurile care li se impuneau. În rezultat, punga familiei Tarlev se îngroșa, iar prețul pâinii creștea. Spre regret, nici în acest caz Procuratura nu a dat un răspuns clar. În lipsa unei persoane sau grup de persoane vinovate de provocarea artificială a crizei pâinii, întreaga responsabilitate cade pe umerii guvernării, care nu a dorit să-i scoată în evidență pe acei care au făcut bani pe seama oamenilor.

* * *

168. ÎN R. MOLDOVA CONTINUĂ SĂ FIE APLICATĂ TORTURA

Toamna anului 2003 pe bună dreptate poate fi considerată toamna verdictelor date de instanțele internaționale. Astfel, după ce *Transparency International* ne-a clasat pe locul 102 în lume după indicele de percepție a corupției, la rampă a ieșit *Amnesty Internațional*, care s-a arătat

îngrijorată de faptul că în R. Moldova continuă să fie aplicată tortura față de deținuți, precum și în timpul reținerii persoanelor de către angajații organelor de poliție.

Reprezentantul *Amnesty International* a semnalat cazul care s-a produs la Râbnîța, când un om nevinovat a fost acuzat de implicarea într-un accident rutier soldat cu moartea unui pieton. Cetățeanul a fost torturat de către polițiști, fiind obligat să-și recunoască vina pentru o faptă pe care nu a săvârșit-o, până ce acesta a decedat.

Autoritățile comuniste se arată preocupate de demolarea instituțiilor democratice și anihilarea opoziției și nu au timp pentru a face ordine în structurile respective. Guvernarea ar trebui să acorde o atenție sporită acestei probleme, dat fiind faptul că de modul în care ea va fi tratată depinde, în mare parte, și imaginea externă a țării. Statele în care se aplică tortura nu au mult până la dictatură.

* * *

169. COMUNIȘTII COMIT UN NOU ATAC ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

România nu o dată a declarat că va fi un avocat sincer al R. Moldova în procesul de integrare europeană și va face tot posibilul ca republica noastră să ajungă în marea familie a statelor europene. Se vede că aceste declarații nu le dădeau pace comuniștilor să doarmă liniștit și "guvernarea roșie" se hotărăște la un nou atac împotriva statului vecin. Astfel, la începutul lunii octombrie 2003, puterea comunistă, prin reprezentantul său la Strasbourg, Alexei Tulbure, solicită sprijinul Consiliului Europei în depășirea unor divergențe care ar fi existat în relațiile dintre Chișinău și București.

Despre ce fel de divergențe vorbea Alexei Tulbure nu ne rămâne decât să ghicim. Probabil, se referea la atacurile antiromânești comise la Strasbourg de alt demnitar comunist, Ion Morei. Sau poate se referea la aiurelele antiromânești, care periodic ieșeau din gura lui Stepaniuc, Voronin, altor comuniști de la Chișinău. De menționat că, chiar dacă existau careva tensiuni între Chișinău și București, apoi acestea au fost provocate doar de către "guvernarea roșie" și exponenții săi. România niciodată nu a răspuns în termeni duri provocărilor comuniștilor. Din contra, oficialii de la București, nu o dată au declarat că, indiferent de aceste declarații, vor continua să rămână niște prieteni sinceri ai Republicii Moldova.

* * *

170. DOI PAȘI ÎNAPOI ȘI NICI UNUL ÎNAINTE

La 24 octombrie, fracțiunea parlamentară a comuniștilor propune ca în R. Moldova să fie sărbătorită cea de-a 85-cea aniversare a Uniunii leniniste a tineretului din URSS, menționând "rolul istoric important al acestei organizații în educarea tineretului din URSS, inclusiv a sute de mii de cetățeni ai Republicii Moldova".

Comsomolul a fost un element al unui regim totalitarist, cu ajutorul acestei organizații s-au comis mai multe încălcări ale drepturilor omului, inclusiv anihilarea acelor persoane care aveau o opinie diferită de cea a regimului.

Propunând și chiar sărbătorind aniversarea comsomolului la nivel republican, comuniștii au proclamat (pentru a câta oară) ideologia proprie la nivel de politică de stat. Iar acest lucru este inadmisibil și creează un precedent periculos. Spre exemplu, mâine alte organizații cu un trecut istoric la fel de răsunător ca și cel al comsomolului ar putea cere sărbătorirea aniversării lor la nivel republican. Cum vor proceda în acest caz comuniștii: dacă vor refuza, vor fi acuzați de discriminare socială, iar dacă vor accepta, riscă să nu fie înțeleși de propriii alegători. De aceea,

era mult mai bine dacă guvernarea se abținea de la astfel de trucuri ieftine, dar totodată periculoase, cum ar fi ridicarea sărbătorilor comuniste la nivel republican.

* * *

171. COMUNIȘTII ÎI "FERICESC" ȘI PE POSESORII DE AUTOVEHICULE

După majorarea prețului la pâine, ouă, lapte, carne, a tarifelor la gaze naturale, energie electrică, servicii comunale etc., lanțul "bunăstării" promise de comuniști continuă cu majorarea taxei rutiere pentru posesorii de autovehicule. Astfel, conform unei modificări la legislația în vigoare adoptate la 31 octombrie 2003 de comuniști, taxa rutieră pentru autovehicule a fost majorată de 1,5 – 6 ori în funcție de capacitatea motorului. În R. Moldova sunt înregistrate 246 046 de autovehicule. De pe urma achitării taxei rutiere în 2004 în Fondul Rutier vor fi vărsate peste 44 mln. de lei.

Comuniștii și-au argumentat pasul prin necesitatea de a întreține drumurile din republică într-o stare mai bună. Însă, acestea cum au fost, așa au și rămas într-o stare deplorabilă. În situația creată, apare întrebarea: unde sunt banii? Pentru ce plătesc oamenii atâția bani dacă drumurile nu devin mai bune? Dar banii pe care-i câștigă comuniștii de pe urma majorării de două ori a accizului la importul de automobile (începând cu 1 ianuarie 2004) de ce nu sunt folosiți pentru aducerea drumurilor într-o stare normală?

* * *

172. PUTEREA ȘANTAJEAZĂ FMI

Conducerea de la Chișinău omite la 31 octombrie din Legea cu privire la inspecția înainte de expediție termenul-limită în care urma să fie reintrodusă procedura respectivă în R. Moldova. Potrivit variantei inițiale a Legii, care fusese adoptată cu câteva luni înainte, Guvernul urma să reintroducă inspecția mărfurilor înainte de expediție în termen de o lună de la intrarea Legii în vigoare. Însă, dat fiind faptul că Legea nu a fost încă publicată și, prin urmare, nu a intrat în vigoare, inspecția mărfurilor înainte de expediție nu a fost reintrodusă.

Adică, guvernanții au tergiversat intrarea Legii în vigoare, ca ulterior, folosind drept pretext faptul că Memorandumul dintre Moldova și FMI care prevedea reintroducerea obligatorie a acestei inspecții într-un termen anume a expirat, să revină asupra Legii și să excludă termenul-limită. Astfel, s-a creat situația când FMI, pe de o parte nu putea acuza conducerea comunistă de faptul că nu reintroduce inspecția mărfurilor înainte de expediție (căci, Legea era în vigoare), dar pe de altă parte reintroducerea acestei inspecții, deși Legea era în vigoare, era în totalitate la discreția comuniștilor.

Guvernanții oricum nu primeau bani de la FMI și, neexecutând o obligațiune asumată în fața acestei organizații au încercat un mic șantaj – creditorul extern trebuia să înțeleagă mesajul cam în felul următor: "dacă doriți ca inspecția înainte de expediție să fie reintrodusă într-un termen anume, deblocați creditarea externă a Moldovei". Numai că șantajarea FMI nu a dat rezultatul scontat. Unicul lucru pe care au reușit să-l obțină comuniștii prin acest truc a fost șifonarea imaginii Moldovei în ochii creditorilor externi.

* * *

173. TULBURE ATACĂ DIN NOU

Ceva mai sus am descris scandalul provocat la Strasbourg de reprezentantul permanent al Moldovei la Consiliul European Alexei Tulbure, al cărui scop era compromiterea șanselor României în procesul de integrare europeană. Deși autoritățile de la București nu au reacționat așa cum și-a dorit conducerea Moldovei (cu declarații tari, ceea ce ar fi condus la tensionarea și mai mult a relațiilor dintre cele două state), comuniștii continuă aceeași politică defectuoasă în raport cu România. Venit pe 6 noiembrie la Chișinău, unde a participat la un eveniment internațional de importanță majoră pe linia Comitetului de Miniștri al CE, Tulbure face o declarație-bombă – el nu a exclus că autoritățile de la Chișinău ar putea cere din nou acestei organizații să intervină pentru ameliorarea relațiilor cu România.

Oficialii de la Chișinău, s-ar fi simțit chipurile lezați de o declarație a premierului Adrian Năstase, precum că tratatele politice de bază sunt depășite de timp și semnarea lor nu mai este necesară. Comuniștilor li s-a părut că autoritățile române ar pune la îndoială necesitatea semnării unui Tratat politic de bază cu Republica Moldova.

Cu câteva ore mai înainte de declarația lui Tulbure, ministrul român de externe, Mircea Geoană, organizase o conferință de presă la Chișinău în care spusese destul de clar că România nu vede sensul unui astfel de Tratat dacă în el nu ar fi stabilit specificul relațiilor dintre cele două țări. Bucureștiul insista doar ca în acest document să fie introduse unele adevăruri care se vedeau cu ochiul liber și nimic mai mult.

O altă durere de cap a comuniștilor consta în faptul că România avea un fond de susținere a Republicii Moldova. Satrapii lui Voronin afirmă că acest fond ar fi destinat susținerii românilor și că astfel autoritățile de la București "negau identitatea națională a cetățenilor Republicii Moldova". În loc să spună "mersi" pentru un ajutor venit din exterior, comuniștii i-au atacat pe acei care doresc sincer să susțină dezvoltarea anumitor domenii de activitate din R. Moldova. Ulterior, autoritățile de la București au reorganizat acest fond, schimbându-i și denumirea. Aceasta a mai temperat puțin isteria antiromânească a comuniștilor.

* * *

174. CALITATEA JUSTIȚIEI RIDICATĂ DE CEI CARE AU DISTRUS-O

Să vezi și să nu crezi: comuniștii, care de la venirea lor la putere au distrus sistematic independența sistemului judiciar din Moldova, la finele lui octombrie – începutul lui noiembrie 2003, vin cu inițiativa "asigurării eficienței și calității acesteia". Parlamentul constituie un grup de lucru în urma unui demers al președintelui Republicii Moldova, care a supus unor atacuri destul de dure sistemul justiției din R. Moldova, acuzându-l de incompetență, neprofesionalism și chiar corupție.

Comuniștii se fac a uita că anume ei au destituit din funcții zeci de judecători incomozi, înlocuindu-i cu persoane loiale puterii; ei au modificat modalitatea de numire în funcție a președinților instanțelor judecătorești, practic, permițându-i șefului statului să numească în funcțiile respective persoane ce-i convin lui; ei i-au pus pe judecători în dependență de președintele republicii, stabilind că refuzul repetat al șefului statului de a-l confirma pe un judecător în funcție pe viață poate servi drept motiv serios pentru destituirea acestuia; ei au operat modificări în Constituție, revizuind practic bazele activității sistemului judecătoresc etc. Așadar, sistemul care era în vigoare în toamna anului 2003 era în totalitate o operă a comuniștilor și dacă aceștia au constatat ineficiența lui, nu au făcut altceva decât să-și recunoască propriile greșeli.

Culmea ironiei constă însă în faptul că puterea a constituit acest grup de lucru nu pentru a-și repara greșelile, ci pentru a desăvârși opera de demolare a independenței justiției în R. Moldova. Potrivit unor surse, grupul de lucru urmează să propună astfel de modificări "pentru ridicarea

eficienții" justiției, care vor permite guvernării să elimine din sistem și ultimii judecători independenți.

* * *

175. VORONIN ÎȘI CONSTITUIE PROPRIA UNIUNE A SCRITORILOR

Nu cred că voi greși mult dacă voi spune că poate cel mai serios complex pe care l-au avut comuniștii în perioada de guvernare a fost faptul că acțiunile lor nu erau susținute de societatea civilă, în general, și de uniunile de creație, în particular. O bună perioadă de timp, comuniștii au încercat să atragă de partea lor unele uniuni de creație, însă acest lucru nu prea le-a reușit. De aceea, ei decid să aleagă o altă cale – constituirea propriilor uniuni de creație. Astfel, într-un timp relativ scurt în R. Moldova apar organizații de alternativă ale jurnaliștilor, sindicatelor, autorităților locale, iar la începutul lunii noiembrie 2003 comuniștii își „încropesc” propria uniune a scriitorilor.

Influențând constituirea unei sau altei organizații, puterea încalcă dreptul constituțional al cetățenilor la libera asociere. Pe lângă încălcările de ordin juridic, comuniștii mai comit și unele de ordin strategic. Astfel, satisfăcându-și ambițiile personale și de partid, "guvernarea roșie" face abstracție de faptul că scindează societatea în două tabere – ai noștri și ai lor. La ședința de constituire a uniunii de alternativa a scriitorilor „Nistru” a participat și șeful statului și a rostit un mesaj prin care a adus grave acuzații Uniunii Scriitorilor din Moldova. Președintele țării nu și-a axat discursul pe perspectivele noii uniuni a scriitorilor, ci a atacat Uniunea care exista deja, delimitând comunitatea scriitorilor din Moldova în "ai noștri" și "ai lor".

* * *

176. COMUNIȘTII PUN LA CALE O RĂFUIALĂ DE PROPORȚII LA "TELERADIO-MOLDOVA"

Deși au promovat în repetate rânduri proiecte de legi, care chipurile erau cele mai potrivite pentru a asigura reorganizarea companiei "Teleradio-Moldova" pe calea transformării ei într-o instituție publică, la începutul lunii noiembrie 2003 comuniștii au recunoscut că "operele" lor legislative au fost de proastă calitate și că e necesar să se revină la problema acestei instituții. Astfel, prin votul fracțiunii comuniștilor, Parlamentul adoptă un proiect de lege care prevede reorganizarea companiei "Teleradio-Moldova" pe calea lichidării ei și constituirii unei noi instituții a audiovizualului.

Noua „ieșire din situație” propusă de guvernare este însă și mai defectuoasă. În primul rând, lichidarea companiei creează posibilități reale de răfuială cu persoanele incomode. După cum se știe, la companie există un Comitet anticenzură, care periodic ia atitudini curajoase față de abuzurile comise de comuniști. Nu este greu să ne dăm seama că mulți dintre membrii acestui Comitet ar putea, pur și simplu, să nu fie reangajați. Motive oficiale pot fi invocate o mulțime, iar experiența din ultimii ani arată că puterea este mare „specialist” în această privință.

În al doilea rând, lichidarea companiei le-ar fi permis comuniștilor să ascundă rezultatele gestionării banilor publici de către diriguitorii „Teleradio-Moldova”. În cazul în care compania va fi lichidată, toate datoriile, inclusiv cele făcute de reprezentanții comuniștilor în posturile de conducere ale acestei instituții, vor trebui achitate din bugetul de stat. Adică, contribuabilii vor fi acei care vor plăti pentru incompetența și abuzurile comuniste.

* * *

177. RUȘII IMPUN REPUBLICA MOLDOVA PLANUL "FEDERAȚIEI ASIMETRICE"

Pe 15 noiembrie 2003 Federația Rusă propune Memorandumul de soluționare a problemei transnistrene pe calea constituirii unei federații asimetrice, cunoscut de opinia publică mai mult ca "planul Kozak".

Documentul respectiv era la fel de periculos pentru statalitatea, integritatea și independența Republicii Moldova ca și proiectul de Acord propus de OSCE în iulie 2003 la Kiev. Prin acest Memorandum, de fapt, se urmărea legiferarea statalității transnistrene. Căci, peste tot, în textul documentului regiunea separatistă era numită "Republica Moldovenească Nistreană". Competențele destul de largi care urmau să i se atribuie Transnistriei aveau să transforme regiunea respectivă într-un stat în stat. Transnistria ar fi ajuns să fie o bombă cu efect întârziat pusă în coastele Republicii Moldova și aceasta, la rândul său, ar fi creat un mecanism real de șantaj permanent al autorităților de la Chișinău de către Moscova.

Comuniștii au pus din nou mai presus interesele Rusiei decât cele ale Republicii Moldova. Chișinăul nu avea nevoie de un asemenea Memorandum, pe când Rusia – da și cât mai repede posibil. Vorba e că se apropia summit-ul OSCE de la Maastricht și Rusia venea la această reuniune cu mâinile goale. Dacă Memorandumul ar fi fost semnat de către părți, Kremlinul ar fi putut să se eschiveze de la neîndeplinirea deciziilor summit-elor OSCE de la Istanbul și Porto, acoperindu-se cu un "progres substanțial" înregistrat în procesul de negocieri.

Faptul că semnarea acestui Memorandum a fost zădărnicită nu a constituit un merit al președintelui Voronin și al guvernării comuniste, ci mai degrabă al opoziției, opiniei publice interne și al unor forțe din exterior, care au știut să exercite unele presiuni asupra conducerii Republicii Moldova. Opoziția se unise deja, constituind Comitetul pentru Apărarea Independenței și Constituției Republicii Moldova, și acest lucru nu putea să nu îngrijoreze puterea. Voronin nu a semnat Memorandumul nu pentru că brusc ar fi devenit patriot al acestui pământ, ci pentru că s-a temut de acțiunile de protest de amploare ale opoziției, în rezultatul cărora și-ar fi putut pierde fotoliul. Un asemenea pericol era real, mai ales dacă e să ținem cont că doar câteva zile mai înainte în Georgia fusese realizat un scenariu asemănător.

* * *

178. RUȘII IARĂȘI NU ȘI-AU ȚINUT CUVÂNTUL

După summit-ul OSCE din 1 decembrie de la Maastricht, devine clar că Rusia iarăși și-a încălcat angajamentele internaționale și nu-și va retrage armamentul și trupele din Transnistria până la finele anului 2003. Și vinovați de această situație sunt oficialii de la Chișinău, care nu au cerut într-un mod clar și categoric respectarea deciziilor summit-elor OSCE de la Istanbul (1999) și Porto (2002).

Mai mult decât atât, diplomația moldovenească nu a reușit să obțină nici măcar condamnarea acestei atitudini a Rusiei în cadrul summit-ului de la Maastricht. În loc să aibă o poziție bine definită în acest subiect, ministrul moldovean de externe a „mormăit” câteva fraze de ordin general, care mai degrabă reabilitau Rusia decât o acuzau.

De menționat că autoritățile comuniste au calificat reuniunea de la Maastricht drept un mare succes al diplomației moldovenești. Și comuniștii au avut dreptate! Diplomația moldovenească într-adevăr a înregistrat un mare succes, numai că... în promovarea intereselor Rusiei.

* * *

179. PUTEREA FACE PRESIUNI ASUPRA ÎNTREPRINZĂTORILOR

Sfârșitul anului 2003 este caracterizat și de creșterea presiunilor exercitate de către putere asupra întreprinzătorilor. Aceștia se văd nevoiți să convoace un congres extraordinar, în cadrul căruia iau în discuție situația îngrijorătoare din economia națională, precum și presiunile guvernării asupra oamenilor de afaceri.

Sigur, oamenii de afaceri se declară nemulțumiți de creșterea aparatului birocratic și de numărul exagerat de mare de servicii contra plată pe care organele de stat le prestează agenților economici, multe dintre acestea fiind, pur și simplu, inventate, iar agenții economici – impuși să plătească pentru servicii de care nu au nevoie.

Managementul de stat în economie nu este unul calitativ, iar în anumite domenii, în genere, lipsește. Nu există un program de stat eficient și nici nu se întreprind careva acțiuni pentru promovarea exportului mărfurilor noastre, de aceea, deficitul balanței comerciale este de peste \$500 mln.

La elaborarea bugetului, executivul se conduce doar de interesul său fiscal, neglijând propunerile agenților economici. Această atitudine nu este stimulatorie pentru activitatea antreprenorilor și, în rezultat, are de suferit economia națională. Situația din economia națională s-a înrăutățit și mai mult, iar unii agenți economici, pentru a scăpa de presiunile exercitate de organele de stat, au preferat să-și treacă o parte din activitățile sale în umbră.

* * *

180. UN INVESTITOR BELGIAN A FOST ALUNGAT DIN R. MOLDOVA

La mijlocul lunii decembrie 2003 izbucnește un nou scandal legat de prigonirea investitorilor străini. De data aceasta în centrul atenției nimerește hotelul "Dacia", care anterior fusese privatizat, iar comuniștii, după venirea la putere, l-au naționalizat.

În urma concursului de privatizare ce a avut loc în anul 1999, proprietar al acestui hotel a devenit firma moldo-ucraineană "Selikat-Mix". Pentru a achita costul hotelului – 20,15 mln. de lei, noul proprietar a contractat un credit de la o companie din Austria. Ulterior, investitorii austrieci au transmis toate drepturile pentru acest credit firmei belgiene "Vicol NV".

Problemele pentru investitorul belgian au început în 2003, când Procuratura Generală a decis că, în cadrul procesului de privatizare au fost admise unele încălcări și a transmis hotelul Cancelariei de Stat. Procuratura a adus trei argumente în favoarea deciziei sale: hotelul a fost inclus în lista obiectelor supuse privatizării fără a consulta Cancelaria de Stat, la bilanțul căreia se afla obiectul; a acuzat investitorul că acela a achitat cu întârziere costul hotelului; a stabilit că prețul contra căruia a fost vândut hotelul a fost cu circa 5 mln. de lei mai mic decât în realitate.

De la o poștă se vede că nici unul din argumente nu este întemeiat. Guvernul nu era obligat să consulte Cancelaria de Stat, deoarece aceasta face parte din componența sa. Întârzierea cu câteva zile a plății privind costul hotelului a avut loc, susțin investitorii, dat fiind faptul că dolarii au trebuit convertiți în lei moldovenești. Investitorul nu poartă vina că i s-a cerut un preț mai mic decât cel real. Autoritățile de la Chișinău nu au decât să-l găsească pe acel care a stabilit acest preț și să-l tragă la răspundere.

În realitate, ceea ce s-a întâmplat la hotelul "Dacia" a fost o naționalizare forțată. După ce și-au însușit hotelul, comuniștii nu au întors investitorului măcar banii pe care acesta i-a plătit, precum și suma investițiilor făcute pe parcurs. Și după aceasta ne mai întrebăm: de ce Republica Moldova nu este atractivă pentru investitorii străini și de ce economia națională nu funcționează normal.

* * *

181. "SUNTEM MOLDOVENI ȘI PUNCTUM"

Anul 2003 a culminat cu adoptarea Concepției Politicii Naționale de Stat a Republicii Moldova, document îndreptat împotriva a tot ce este românesc în spațiul dintre Prut și Nistru. Această concepție, propusă de președintele Vladimir Voronin cu titlu de inițiativă legislativă, avea drept scop declararea Republicii Moldova drept succesor al statului medieval moldovenesc și o dovadă în acest sens este prevederea precum că Republica Moldova este "continuarea politico-juridică a procesului multiseclar continuu de afirmare a statalității poporului moldovenesc".

Comuniștii au dat de înțeles că Republica Moldova este un stat mult mai vechi decât România, prin urmare nici vorbă nu poate fi de "două state românești". Iar pentru ca poziția lor să fie mai clară, ei introduc alte două noțiuni radicale în Concepție – „națiunea fondatoare a statului sunt moldovenii” și "la afirmarea statalității contribuie și reprezentanții altor etnii: ucrainenii, rușii, găgăuzii, bulgarii, evreii, românii, belorușii, rromii, polonezii și alții". Prin cea de-a doua prevedere s-a urmărit scopul de a demonstra că românii sunt doar o minoritate națională în Republica Moldova.

Este marginalizată limba română, Concepția stipulând că "limba oficială a statului va fi moldoveneasca". În paralel, comuniștii fac un favor Moscovei, stabilind că "limba rusă, care are în Moldova statut de limbă de comunicare interetnică, de asemenea va fi utilizată în domeniile importante pentru țară și societate".

De un singur lucru nu au ținut cont comuniștii: nu poți impune o națiune, prin metode administrative, să-și nege identitatea, după cum nu poți falsifica, prin documente abuzive, marile adevăruri istorice.

182. CSJ RECUNOAȘTE GREȘEALA GUVERNULUI COMUNIST

Din punctul de vedere al prezentei lucrări, anul 2004 poate fi caracterizat drept o continuare a abuzurilor comuniste, dar, totodată, și drept un ecou al acestor abuzuri. O dovadă în acest sens este și hotărârea Curții Supreme de Justiție (CSJ) din 2 februarie 2004, care anulează decizia Guvernului din 26 septembrie 2001 privind declararea Mitropoliei Moldovei drept succesoare de drept a Mitropoliei Basarabiei, ce activase pe teritoriul actual al Republicii Moldova până în anul 1940.

Pasul făcut de Guvern în 2001 nu poate fi tălmăcit decât ca o încercare de expropriere a unei structuri bisericești. Deja în 2001 era evident că guvernarea de la Chișinău nu se va putea ascunde mult timp în dosul degetului și, mai devreme sau mai târziu, va trebui să înregistreze Mitropolia Basarabiei. Este suficient să amintim că, în momentul în care Guvernul adoptase menționata decizie, la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului dosarul Mitropoliei Basarabiei intrase în ultima fază de examinare.

Executivul comunist, fiind conștient că nu are nici o șansă în procesul de la Strasbourg, decide să lipsească Mitropolia Basarabiei de orice drept de a formula pretenții patrimoniale. Cel mai grav însă este faptul că, în mod administrativ, Guvernul se implică și încearcă să întrerupă succesiunea Mitropoliei Basarabiei. Adică, se încearcă a demonstra că Mitropolia Basarabiei care există în prezent nu are nimic în comun cu cea care a activat până în 1940 și că este doar o coincidență de denumiri.

În primă instanță, trucul pus la cale de comuniști „ia foc”. Unele organe judecătorești care, nu este un secret, sunt controlate de către comuniști, lasă decizia Guvernului în vigoare. Nu trebuie să ne facem iluzii nici în cazul CSJ, precum că instituția respectivă ar fi „liberă” în acțiunile sale. Pur și simplu, comuniștii au înțeles: dacă CSJ nu dă câștig de cauză petiționarilor, urmează un nou proces la Strasbourg și conducerea Republicii Moldova iarăși se va face de răs. Important însă este că, din motive fie obiective, fie subiective, comuniștii au fost impuși să-și recunoască propria greșeală și să refuze un abuz evident față de Mitropolia Basarabiei.

* * *

183. GESTUL „GENEROS” AL PREȘEDINTELUI VORONIN

La începutul anului 2004, cedând presiunilor permanente ale opoziției, societății civile și comunității internaționale, guvernarea comunistă se vede nevoită, în sfârșit, să ofere măcar o oră pe săptămână la postul de televiziune „Moldova-1” celorlalte partide. Însă, deoarece comuniștii nu pot face nici un lucru bun fără a pune la cale, concomitent, și unele jocuri murdare, nu este de mirare că „Ora opoziției”, clocită prin cabinetele de la președinție și care a apărut la indicația directă a lui Vladimir Voronin, a fost una de calitate foarte proastă.

În primul rând, trebuia să dea de gândit însuși faptul că ideea emisiunii a venit de la Vladimir Voronin și nu de la conducerea televiziunii. Aceasta era o dovadă că emisiunea nu are cum să fie una obiectivă și că este doar o modalitate de a compromite opoziția. Ulterior, aceste presupuneri s-au transformat în certitudine. Cum, totuși, în opinia propagandei bolșevice, urma să fie compromisă opoziția?

Astfel, la indicația puterii, temele puse în discuție în cadrul acestor emisiuni erau mai mult teoretice. Adică, nu aveau nici o influență practică, participanții vorbind în termeni generali, departe de accepția alegătorului de rând, ceea ce sporea și mai mult antipatia electorală față de opoziție.

Trebuie menționat că la emisiunile respective erau invitați un număr foarte mare de participanți. Ca rezultat, partidele nu aveau suficient timp pentru a aduce la cunoștința telespectatorilor o

poziție clară față de o problemă sau alta. Culmea este că, în rândul participanților erau infiltrați reprezentanții anumitor partide, care pretindeau că sunt de opoziție dar, în realitate, făceau jocul puterii, compromițând orice tentativă de solidaritate a formațiunilor necomuniste.

Astfel, propaganda comunistă își atinsese scopul propus inițial. Totuși, opoziției adevărate și societății civile le-a ajuns minte să protesteze împotriva acestui „cadou” al președintelui Voronin, determinând conducerea Companiei „Teleradio-Moldova” să renunțe la această farsă electorală numită „Ora opoziției”.

* * *

184. LEGEA CU PRIVIRE LA ÎNTRUNIRILE PUBLICE URMEAZĂ A FI MODIFICATĂ

Cetățenii care au ieșit la 25 ianuarie în stradă pentru a protesta împotriva guvernării comuniste, în condițiile în care mitingul lor nu a fost autorizat de primărie, nu au găsit o altă modalitate de a-și apăra drepturile într-un stat unde se instaurează dictatura, unde justiția este la cheremul comuniștilor. Cred că Legea cu privire la întrunirile publice trebuie modificată, deoarece vine în contradicție cu legislația internațională în acest domeniu.

Varianta actuală a Legii cu privire la întrunirile publice convine guvernării comuniste, care a ajustat-o pe parcursul anilor de aflare la putere după bunul său plac. Se impune efectuarea unei modificări potrivit căreia organizatorii întrunirilor publice ar trebui doar să pună la curent autoritățile locale despre preconizata manifestație, dar nu să solicite acordul acestora.

Un regim care nu este capabil să-și apere pozițiile decât prin aplicarea forței este sortit pieirii. Cu atât mai mult că cei care protestează se pronunță împotriva demolării statului Republica Moldova, împotriva ofensivei asupra statului de drept, economiei de piață și a valorilor naționale, opunându-se instaurării dictaturii comuniste.

În practica juridică, dacă o lege a unei țări contravine legislației internaționale, atunci câștig de cauză au cei care respectă legislația internațională. O primă concluzie ar fi că cei de la putere ar trebui să aducă în concordanță legea respectivă cu normele internaționale, dar nu să scoată câinii în piață.

185. ATACURILE ÎMPOTRIVA PRESEI SE ÎNTEȚESC

Începutul anului 2004 este marcat de un scandal fără precedent – comuniștii, prin organele loiale lor, sistează emisia posturilor municipale „Euro-TV-Chișinău” și Radio „Antena-C”. Consiliul coordonator al audiovizualului, care în cazul de față a jucat rolul de măciucă politică împotriva oponentilor comuniștilor, a adus în favoarea opiniei sale argumente ce nu rezistă nici unei critici. În realitate, s-a urmărit un singur scop – reducerea la tăcere a unor mijloace ale audiovizualului care nu cântau în strună comuniștilor.

Numai că, în dorința de a nimici tot ce nu este comunist, guvernării au uitat de societatea civilă, de drepturile omului, de comunitatea internațională etc. Acest scandal politic se putea solda cu victime omenești. Unii angajați ai celor două posturi au declarat greva foamei, situația lor fiind, la un moment dat, gravă. De aceea, guvernarea s-a văzut nevoită să-și recunoască înfrângerea și să cedeze.

Comuniștii au încercat să iasă din acest conflict cu fața curată, plasând responsabilitatea pe oponentii lor de la primăria capitalei care, chipurile, „au pus mai presus interesele politice decât cele ale jurnaliștilor”. Numai că guvernarea a uitat să precizeze că nu funcționarii de la primărie au închis cele două posturi audiovizuale municipale și nu funcționarii de la primărie i-au determinat pe angajați să declare greva foamei, ci structurile de stat controlate de comuniști.

* * *

186. „CALUL TROIAN”

La 18 februarie 2004, Guvernul aprobă candidatura comunistului Victor Zlacevski pentru postul de ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Moldova la București. Până atunci, Zlacevski ocupase postul de reprezentant permanent al Parlamentului Republicii Moldova în Adunarea interparlamentară a CSI.

În opinia mea, o ofensă mai mare autorităților române guvernarea comunistă de la Chișinău nici nu putea aduce. În primul rând, este sfidător să numești în funcția de ambasador la București pe unul dintre cei mai înrăiți anti-români de la Chișinău. În al doilea rând, este bătător la ochi că Victor Zlacevski a fost trimis la București direct de la Sankt-Petersburg. Să fie o simplă coincidență sau numirea noului ambasador a fost inspirată de Moscova?

Dacă cineva credea că poate Zlacevski și-a schimbat comportamentul și a devenit mai loial față de valorile noastre naționale, aceste speranțe s-au spulberat chiar în ziua numirii sale. Solicitat de jurnaliști să spună cine se consideră după naționalitate – român, moldovean, rus etc. – el a declarat că este „fiu al acestui pământ”. Ingenios și diplomatic răspuns! Nu încapă îndoială că la fel de „deșteaptă” va fi și politica promovată de către acest diplomat în vederea apropiării celor două maluri ale Prutului.

* * *

187. COMUNIȘTII ATACĂ ZIARUL „TIMPUL”

Una din cele mai incomode publicații pentru „guvernarea roșie” este ziarul „Timpul”. De aceea, nici nu e de mirare că puterea a făcut tot posibilul pentru „a închide gura” acestei publicații. Însă, temându-se de un nou val de critici internaționale, comuniștii preferă să acționeze din umbră, adică prin intermediul companiilor cu care, putem presupune, sunt în relații bune.

Astfel, la începutul anului 2004, compania “Daac-Hermes” acționează ziarul “Timpul” în judecată pentru publicarea articolului “Luxul în țara sărăciei”, în care a fost abordat subiectul unei tranzacții comerciale dintre companie și Guvernul Republicii Moldova. Compania a considerat că a fost lezată prin acest articol și a solicitat instanței de judecată aplicarea sechestrului asupra bunurilor și a conturilor bancare ale redacției, precum și despăgubiri materiale și morale în sumă de 20 milioane lei și 500 mii dolari.

Sumele sunt enorme chiar și pentru condițiile existente în statele cu o economie avansată, ne mai vorbind de Republica Moldova, unde publicațiile trebuie să țină sub control strict fiecare leu. Cu alte cuvinte, procesul respectiv lesne putea pune capăt activității ziarului „Timpul”. Dacă e să mai ținem cont de faptul că în Republica Moldova independența justiției șchiopătează serios, ne dăm seama în ce situație a fost pus ziarul. „Guvernarea roșie” a uitat însă că bățul are două capete și dacă unul îl folosești pentru a lovi în adversari, cu al doilea, negreșit, vei primi la scâfârlie.

* * *

188. SINDICATELE SE REVOLTĂ

Deși comuniștii imediat după venirea la putere s-au grăbit să creeze o mulțime de organizații de alternativă (inclusiv sindicale), încercând să demonstreze că nu toate organizațiile obștești și uniunile de creație sunt împotriva lor, aceasta nu a diminuat din protestele și criticele societății

civile. O dovadă în plus sunt și acțiunile de protest inițiate la 26 februarie 2004 de Confederația Sindicatelor din Republica Moldova.

Astfel, deși puterea făcea tot posibilul pentru a demonstra că în țară lucrurile merg spre bine, oamenii simpli nu mai puteau suporta această demagogie și deteriorarea continuă a situației social-economice. Acțiunile populiste întreprinse de putere în acest sens nu făceau decât să adâncească situația de criză. La începutul anului 2004 Moldova continua să aibă cea mai mică creștere economică din CSI, nivelul de trai al cetățenilor era și este într-o continuă descreștere, sărăcia absolutei majorității a populației capătă amploare din cauza inflației și a creșterii galopante a prețurilor la produsele alimentare de primă necesitate, cum ar fi pâinea, zahărul, lactatele, precum și la serviciile comunale etc.

Sindicatelor au formulat un șir de revendicări concrete atât de ordin organizatoric, cât și social-economic: încetarea amestecului ilegal al comunistilor în activitatea Confederației Sindicatelor; sporirea de cel puțin două ori a garanțiilor minime de stat în domeniul salarizării în scopul eliminării dezechilibrului dintre nivelul de retribuire a muncii și cel al coșului minim de consum ș.a. Însă, aceste și alte revendicări au fost neglijate de către putere, ceea ce confirmă că lucrurile în țară nu au mers chiar atât de bine după cum a încercat să demonstreze guvernarea.

* * *

189. DREPTURILE INVESTITORILOR CONTINUĂ SĂ FIE ÎNCĂLCATE

În februarie 2004 R. Moldova devine din nou arena unui conflict în urma căruia are de suferit un investitor german. Este vorba despre Hermann Weis, președintele companiei „Weis Reben” GmbH, fondator (cu 40,6% din capitalul social) al ÎM „Weis-MD Vine Co” SRL, care declară că i-au fost încălcate drepturile de investitor în Republica Moldova.

Investitorul german susține că, prin falsificarea documentelor, din proprietatea sa a fost înstrăinată o plantație de 54 ha de viță de vie. Această plantație fusese înființată în anul 2000 cu materialul săditor pus la dispoziție de firma investitorului german. Ulterior, materialul săditor a fost introdus în capitalul statutar al ÎM „Weis-MD Vine Co” SRL și nicidecum nu putea fi destinat vânzării sau transmiterii către alți proprietari. Deși Hermann Weis a indicat că la falsificarea documentelor au participat atât organele notariale, cât și organul cadastral teritorial Anenii Noi, nu a urmat nici o reacție din partea autorităților.

Cel mai grav este că, adresându-se în judecată, agentul economic străin a simțit pe propria piele „eficiența” justiției autohtone, care l-a tot purtat pe drumuri timp de doi ani și încă nu se știe cât se va tergiversa soluționarea problemei.

Nu trebuie să fii Nostradamus ca să-ți dai seama că acest investitor niciodată nu va mai dori să audă de R. Moldova și își va sfătui concetățenii și alți parteneri să nu vină pe piața de aici. Straniu este că puterea, care nu a dorit să ia atitudine în acest caz (ca și în multe altele, de altfel), are obraz să declare că pledează pentru atragerea investițiilor străine în R. Moldova.

* * *

190. UN MINISTRU „VECHI” LA MINTE

În perioada de guvernare comunistă, fermierii au fost ținuți permanent în stare de șah. Numai se linișteau puțin spiritele după o inițiativă comunistă deochetă ce viza revenirea la forma de proprietate colectivă în agricultură, imediat urma o nouă inițiativă sau declarație de acest fel. O astfel de declarație face Dumitru Todoroglu, ministrul agriculturii și industriei alimentare, a declarat că „unica șansă de revitalizare a agriculturii este prelucrarea pământului în comun”.

Ministrul a comunicat că, în prezent, „specialiștii identifică diferite forme de consolidare a terenurilor agricole”. Totodată, el a menționat că această consolidare ar trebui să aibă loc doar cu acordul benevol al proprietarilor de terenuri agricole. E știut însă ce înseamnă „acord benevol” în accepția comuniștilor: dacă nu ești de „acord benevol”, ai atâtea neplăceri, încât ești nevoit să-ți iei lumea în cap.

Ministrul fusese invitat în Parlament pentru a vorbi despre situația creată pe piața produselor de panificație ca urmare a calamităților naturale din 2003. Deoarece „situația era sub control”, Todoroglo s-a apucat să refacă urgent colhozurile, proiectând imagini frumoase din viitorul colhoznic al Republicii Moldova. După cum s-a văzut ulterior situația de pe piața produselor de panificație nu a fost deloc sub control. Însă, când au urmat un șir de destituiri spectaculoase a persoanelor vinovate de „criza pâinii”, pe ministrul agriculturii nu l-a „atins” nimeni. Probabil, acest ministru este „rezerva strategică” a regimului Voronin și e scos la iveală doar atunci când trebuie vorbit despre „revenirea la forma de proprietate comună în agricultură”.

* * *

191. „ORA OPOZIȚIEI” TREBUIE SĂ FIE A PARTIDELOR DE OPOZIȚIE”

Emisiunea „Ora opoziției” de la postul public de televiziune „Moldova-1” a fost instituită la comanda puterii pentru a compromite imaginea partidelor de opoziție. „Ora opoziției”, în formula în care a fost concepută și în stilul în care derulează pare a fi mai curând o „horă a opoziției”, unde figuranții se împiedică unii de alții, blocându-se reciproc. Am fost uimit să descopăr cât de multe partide de opoziție sunt în Republica Moldova –, despre existența unora din ele am aflat abia după ce am vizionat câteva emisiuni.

Numărul participanților crește de la o emisiune la alta și acest lucru se face intenționat de către conducerea televiziunii, care este și în continuare aservită puterii. Pentru a dilua imaginea opoziției ca forță politică, guvernării încearcă să infiltreze printre participanți și persoane loiale puterii. De exemplu, trezește nedumerire apariția la „Ora opoziției” a lui V. Efremov, care, pe lângă faptul că este un „asociat” al partidului de guvernământ, este și un aprig luptător împotriva formațiunilor care constituie opoziția din Republica Moldova.

Anume acest evantai pestriț de actori politici nu ne permite să venim cu niște propuneri concrete și constructive, să arătăm electoratului că există o opoziție care știe ce vrea. Cu alte cuvinte, comuniștii vor să transforme un dialog civilizată într-un circ de prost gust, iar pe liderii din opoziție să-i arate în postură de clovni. La această emisiune trebuie să fie prezente doar formațiunile care reprezintă cu adevărat opoziția în Republica Moldova și să evităm participarea partiduțelor care discreditează această noțiune.

192. SANCTIUNI PENTRU LIBERTATEA ÎNTRUNIRILOR

Acțiunile de protest ale opoziției, care au continuat în anul 2004, nu puteau trece fără noi abuzuri ale puterii. Astfel, în loc să se conformeze interesului național și să respingă Memorandumul Kozak, să pună punct încălcărilor și demolării valorilor democratice, comuniștii declanșează o nouă campanie de intimidare a oponentilor. Ca rezultat, în decurs de doar două luni – ianuarie și februarie 2004 – Ministerul Afacerilor Interne intenționează participanților la acțiunile de protest 72 de procese-verbale administrative.

Majoritatea proceselor au fost intentate după vizitele nocturne, în stil stalinist, ale angajaților organelor de poliție la domiciliul persoanelor vizate. Asemenea metode de lucru sunt aplicate

doar în țările în care la putere este un regim dictatorial. Și toate aceste umilințe și persecuții oamenii au fost nevoiți să le îndure pentru că s-au ridicat în apărarea intereselor naționale ale țării lor, pentru că au îndrăznit să-și expună deschis punctul de vedere! Într-un fel, acești cetățeni au compensat lipsa de voință politică a guvernării, care nu a avut și nici nu are curajul să se opună intenției de distrugere a statului Republica Moldova pe calea federalizării lui.

* * *

193. UN NOU EXEMPLU DE „INGENIOZITATE” ECONOMICĂ

În condițiile lipsei unei finanțări din exterior, comuniștii fac mai multe încercări disperate de a identifica surse alternative care le-ar permite să acopere unele „găuri bugetare” și, implicit, să se mențină la guvernare. Însă, de fiecare dată soluțiile găsite de comuniști sunt păguboase pentru cetățeni. Așa s-a întâmplat și în cazul introducerii taxei off-shore.

„Strategii” comuniști s-au gândit și au decis că fiecare operațiune efectuată prin intermediul zonelor off-shore ar trebui taxată cu 15% din valoarea totală a tranzacției. La prima vedere, intenția pare a fi bună – bugetul va primi venituri considerabile. Însă, la o analiză aprofundată a situației, se vede că introducerea acestei taxe nu este convenabilă nici pentru economia națională, nici pentru consumatorii de rând.

Trebuie de menționat că această taxă va atrage negreșit după sine o majorare a prețurilor la principalele produse. Este vorba despre produsele petroliere, dintre care majoritatea se importă prin intermediul zonelor off-shore. Importatorii, pentru a nu lucra în pierdere, vor fi nevoiți să majoreze cu 15% prețul benzinei, motorinei etc. Același lucru se poate spune și despre zahăr, și despre alte produse. Iar majorarea prețurilor la unele produse, va atrage după sine și majorarea prețurilor la celelalte.

Cât privește pierderile economiei naționale, ele vor fi enorme dat fiind amploarea pe care o va căpăta contrabanda după intrarea acestei taxe în vigoare. Căci, mulți agenți economici, nedorind să plătească în plus, vor căuta căi mai puțin legale de a-și introduce marfa în țară.

* * *

194. GUVERNAREA ESTE ÎNGRIJORATĂ DE CREȘTEREA POPULARITĂȚII LUI SERAFIM URECHEAN

La mijlocul lunii martie 2004, comportamentul „guvernării roșii” devine ridicol până la maximum – puterea încearcă să-l tragă la răspundere pe Serafim Urechean, Primarul General al municipiului Chișinău, pentru faptul că acesta a fost într-o vizită de lucru la Moscova fără a avea acordul prealabil al autorităților centrale.

În realitate însă, motivul real care i-a determinat pe comuniști să procedeze astfel este creșterea continuă a popularității primarului capitalei. Observatorii politici au remarcat că, cu cât este mai mare popularitatea lui Serafim Urechean, cu atât mai ostilă este presiunea din partea puterii comuniste. De aceea, cred că toată vâlva ridicată în jurul vizitei primarului capitalei la Moscova a fost o încercare de răfuială politică.

Aceste metode de răfuială cu adversarii politici amintesc de represiunile comuniste din anii '30 ai secolului trecut și, indiscutabil, afectează imaginea Republicii Moldova în exterior.

În context, trebuie menționat că argumentele cu care au operat comuniștii „sunt cusute cu ață albă”. Căci, vizita respectivă a fost efectuată pe cont propriu, deci purta un caracter particular, din care motiv nu era nevoie de a fi „coordonată” cu nici o structură guvernamentală.

* * *

195. CLIMATUL INVESTIȚIONAL SE ÎNRĂUTĂȚEȘTE ȘI MAI MULT

La 18 martie Parlamentul adoptă Legea cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător, care prevede că investitorii locali vor fi tratați la fel ca și cei străini. Însă, pe lângă latura pozitivă, Legea mai implică și unele consecințe. Astfel, odată cu intrarea ei în vigoare, urmează să fie abrogată Legea cu privire la investițiile străine.

Desigur, nimeni nu pune la îndoială necesitatea ridicării importanței investițiilor autohtone, dar nu trebuie să uităm că cei care pot contribui la ameliorarea situației din economia națională sunt investitorii străini, iar pentru a deveni mai atractivă, R. Moldova avea nevoie de o Lege cu privire la investițiile străine. Reglementând acest domeniu printr-un compartiment al unei legi generale, autoritățile comuniste au redus importanța investițiilor străine. Astfel, ei au desăvârșit opera de distrugere a climatului investițional favorabil, începută imediat după venirea la guvernare.

Gravitatea celor întâmplare este subliniată și de faptul că investitorii străini, care veniseră anterior în Moldova, în baza Legii vechi beneficiau de anumite facilități. Deși comuniștii afirmă că facilitățile respective vor fi păstrate și în continuare, nimeni nu garantează că ei se vor ține de cuvânt.

Între timp, situația în domeniul investițiilor străine s-a înrăutățit considerabil. În primele cinci luni ale anului 2004 în Bugetul de stat nu a venit nici un bănuț de pe urma privatizării. Nimeni nu dorește să vină pe piața unei țări unde regulile de joc se schimbă atât de des și atât de radical! Să nu uităm că excedentul bugetar prevăzut pentru anul curent, în mare parte, urmează să fie acoperit anume de pe urma veniturilor de la privatizare.

* * *

196. SHOW-UL COMUNIST ÎN PROBLEMA „CRIZEI PÂINII”

După circa jumătate de an de la majorarea prețurilor la pâine (în noiembrie 2003), comuniștii au hotărât să afle cine este vinovat de acest lucru. La finele lunii februarie 2004, președintele Vladimir Voronin convoacă o ședință a Consiliului Superior de Securitate în problema „crizei pâinii”, ședință care se soldează cu câteva destituiri spectaculoase (generalul Roibu, conducerea SA „Franzeļuța”). Se creează o comisie specială pentru elucidarea situației, care peste o lună, la 24 martie, vine deja cu un raport amplu despre „diversiunile politice” ale adversarilor puterii, care „au făcut totul pentru a majora prețurile la pâine și pentru a compromite guvernarea”.

Comuniștii au vrut să scape basma curată în ochii alegătorilor, încercând să demonstreze că de vină ar fi anumiți oponenți politici. Un singur lucru a uitat Voronin și comisiile sale – poporul nu vrea doar spectacol cu „vinoși decapitați în Piața Marii Adunări Naționale”, ci și prețuri accesibile la pâine. Și dacă tot au fost descoperiți „diversiuniștii politici”, de ce prețurile la pâine nu revin la nivelul de la începutul lunii noiembrie 2003? Poate că nu am avut de a face cu o „diversiune politică” a adversarilor puterii, ci cu o diversiune electorală a guvernanților?!

* * *

197. PENSIONARII AU SIMȚIT „BINEFACEREA” COMUNISTĂ

Nu cred că voi greși dacă voi spune că actuala putere are „grijă” de pensionari, invalizi, veterani, doar în scopuri electorale. Ori de câte ori opoziția a făcut propuneri rezonabile de îmbunătățire a situației acestor pături sociale, comuniștii s-au opus. O dovadă în acest sens este și inițiativa deputatului Alianța „Moldova Noastră”, Lidia Guțu, care a propus scutirea pensionarilor proprietari de terenuri agricole de plata contribuțiilor de asigurări sociale în 2003.

Comuniștii s-au făcut că nu știu nimic despre existența acestei inițiative până la finele lunii februarie-începutul lunii martie 2004. Mai apoi au introdus proiectul de lege în ordinea de zi și l-au respins pe motiv că perioada la care el se referea a fost deja depășită. De parcă nu putea fi adoptată această inițiativă, iar categoriei de persoane vizate să i se ramburseze contribuțiile achitate. Desigur, există principiul potrivit căruia o lege nu poate avea putere retroactivă, dar, de vreme ce majoritatea comunistă l-a încălcat de atâtea ori, de ce nu s-a procedat la fel și în cazul de față? Astfel, pensionarii ar fi primit o dovadă că guvernarea are grijă de dânșii nu numai atunci când îi convine, ci totdeauna.

* * *

198. TOTUL PENTRU VILA PREȘEDINTELUI VORONIN

La începutul lunii aprilie 2004, în atenția opiniei publice este adus un nou abuz comunist – începând cu decembrie 2003 în pădurea de la Condița au loc tăieri ilicite de arbori, scopul fiind lărgirea terenului ocupat de complexul de odihnă din localitate, care este folosit drept vilă de către președintele Voronin.

Fâșia de pădure care a fost jertfită pentru plăcerea lui Vladimir Voronin de a se îngrădi cu un gard de sârmă și beton are o lungime de 10 km și o lățime de trei metri. Acest nou abuz al puterii a avut loc în condițiile în care Codul Silvic interzice categoric reducerea suprafețelor împădurite. În plus, nu trebuie să uităm că fâșiile forestiere din Moldova au exclusiv funcții ecologice.

Oricum, nici președintele, nici Cancelaria de Stat, nici alte structuri vizate nu au reacționat la acest scandal, ceea ce confirmă vina lor pentru tăierile ilicite de pădure în regiunea satului Condița. De ce oare comuniștii, care se dau mari „luptători” pentru supremația legii, nu și-au tras șeful la răspundere? Sau legea este numai pentru adversarii puterii?!

* * *

199. REGULAMENTUL PARLAMENTULUI – LA CHEREMUL SPICHERULUI

Ședința plenară a Parlamentului din 8 aprilie 2004 va rămâne în amintire nu numai ca ultima ședință înainte de sfintele sărbători de Paște, ci și drept ziua în care comuniștii au demonstrat deschis că pentru ei Regulamentul Parlamentului este doar o foaie de hârtie pe care o folosesc atunci când le convine.

La acea ședință, spicherul Eugenia Ostapciuc declară nitam-nisam că „Ora Guvernului” (prevăzută de Regulament), în timpul căreia deputații fac interpelări și primesc răspunsuri la sesizările anterioare, nu va avea loc. Motivul – doamna președinte a Parlamentului s-a gândit că înainte de Paști nu ar fi bine dacă cei din opoziție prin întrebările lor ar strica dispoziția cuiva dintre guvernanți. Dacă e să urmărim această logică, apoi la câte sărbători sunt în Moldova, opoziția niciodată nu ar trebui să deschidă gura pentru a nu strica nimănui dispoziția.

Spicherul nu și-a revizuit opinia nici după cererile repetate și trimiterile la Regulament făcute de opoziție. În situația creată, nici nu este de mirare că opoziția a ocupat samavolnic tribuna centrală a Parlamentului, blocând ședința plenară. Ulterior, opoziția a formulat un șir de revendicări care,

nefiind satisfăcute de către majoritatea parlamentară, au condus la apariția unui conflict în Legislativ ce a durat circa două luni.

* * *

200. INTERESELE ELECTORALE ȘI SECTORUL AGRAR

La 16 aprilie 2004, Parlamentul aprobă Regulamentul privind modul de utilizare a mijloacelor din Fondul de susținere a sectorului agrar. La împărțirea celor 36 mln. de lei, prevăzute în acest sens de Legea bugetului de stat pentru anul 2004, fracțiunea majoritară comite una din cele mai grave încălcări posibile – reduce cu 14 mln. de lei sursele care urmau să fie îndreptate pentru susținerea procesului de subvenționare a agriculturii. Cât privește noua destinație a banilor respectivi, aceasta este crearea stațiilor tehnologice de mașini, adică constituirea structurilor în baza cărora (după cum intenționează comuniștii) urmează să se producă revenirea la sistemul de colhozuri.

În acest context, trebuie de menționat că au fost încălcate în cel mai grav mod Legea bugetului, unde este scris clar că 36 mln. de lei sunt destinați pentru subvenționarea creditării agriculturii și, prin urmare, banii respectivi nu pot fi folosiți în alte scopuri. Totodată, s-a încălcat însăși noțiunea de „subvenționare”, căci Regulamentul votat de comuniști prevede că cele 14 mln. de lei redirectionate vor fi acordate nu sub formă de împrumut nerambursabil, ci sub formă de credite tehnice. Adică, guvernării cu o mână dau, iar cu alta iau. Banii respectivi nu trebuie să se întoarcă sub nici o formă în buget – ei sunt un suport acordat de către stat agriculturii.

Exemplul ilustrat mai sus este o dovadă a atitudinii comuniștilor față de cetățeni. Astfel, guvernarea nu numai că a redus șansele fermierilor de a beneficia de credite, dar i-a și impus să constituie cu mijloace proprii stații tehnologice de mașini (căci, creditele de care vor beneficia agenții economici din agricultură, până la urmă, vor reveni în buget). Culmea este că după aceasta comuniștii se vor lăuda că au înființat atâtea și atâtea stații tehnologice de mașini. Iar oamenii nu-și vor da seama că nu comuniștii le-au creat, ci ei înșiși, pe banii proprii.

* * *

201. GUVERNAREA COMUNISTĂ – DIN NOU UMILITĂ LA STRASBOURG

La finele lunii aprilie 2004, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a dat câștig de cauză pensionarei Tatiana Prodan care a intentat un proces împotriva Guvernului R. Moldova. Pensionara a solicitat restabilirea drepturilor sale de proprietate asupra unei case din municipiul Chișinău, ce a aparținut anterior familiei sale și care a fost naționalizată pe timpul URSS.

În 1997 judecătoria sectorului Centru din capitală a decis că statul trebuie să-i înapoieze Tatiane Prodan imobilul. Ulterior, pensionara a solicitat modificarea hotărârii, ea urmând să primească doar un apartament în casa respectivă, iar restul - în bani. Instanța de judecată a satisfăcut și această cerere, însă pensionara a primit doar banii pentru o parte din casă, nu și apartamentul pe care l-a pretins. În această situație, ea a fost nevoită să se adreseze la CEDO.

Acesta a fost al treilea proces pierdut de Guvernul Republicii Moldova la CEDO după venirea comuniștilor la putere. De menționat că guvernele anterioare niciodată nu au fost puse în umila postură de parte ce a pierdut un proces la Strasbourg. Este o dovadă a incompetenței guvernanților de a soluționa pe cale amiabilă conflictele cu propriii cetățeni astfel încât aceștia să nu fie nevoiți să umble după dreptate la Strasbourg.

* * *

202. AUTORITĂȚILE LOCALE CONTINUĂ SĂ FIE PRIVATE DE DREPTURILE LOR LEGALE

Consolidarea puterii pe verticală este unul din scopurile de bază ale guvernării comuniste pe care aceasta nici nu încearcă să-l ascundă. Însă, acest proces influențează negativ asupra autonomiei locale care, practic, a fost distrusă de la venirea comuniștilor la putere. Astfel, după ce împuternicirile autorităților locale în ceea ce ține de gestionarea finanțelor publice au fost reduse substanțial, guvernarea s-a apucat să ia din competența lor și împuternicirile pur gospodărești. Și un prim-pas în acest sens a fost abilitarea, la 29 aprilie 2004, a Agenției Naționale pentru Reglementări în Energetică cu dreptul de a stabili tarifele pentru apa tehnică.

Inițial, comuniștii intenționau să abiliteze ANRE cu dreptul de a stabili tarifele și la apa potabilă. Doar după lungi discuții în Parlament, însoțite de argumentele reprezentanților opoziției, fracțiunea majoritară și-a mai temperat din poftele de centralizare a atribuțiilor în acest domeniu. Argumentele cu care au operat comuniștii au fost simple: întreprinderile locale ce activează în acest domeniu suportă pierderi considerabile deoarece autoritățile locale nu revizuiesc la timp tarifele, astfel încât acestea să corespundă situației reale. ANRE, în opinia comuniștilor, va reacționa mai adecvat. Însă „guvernarea roșie” a uitat un sigur lucru – autoritățile locale cunosc mai bine situația în teritoriu și știu căror tarife le va putea face față populația.

Să admitem că ANRE va fixa doar tarife reale. Va salva aceasta situația întreprinderilor din domeniu? Nu. Din contra, ea s-ar putea complica și mai mult, căci oamenii, nefiind în stare să facă față tarifelor exagerate, în genere nu vor plăti nimic. În acest caz, întreprinderile menționate, pur și simplu, vor falimenta. Cine în acest caz va avea de suferit: oamenii din teritoriu și autoritățile locale sau comuniștii cu ideile lor „ingenioase” clocite în birourile din Chișinău?

* * *

203. POPULISMUL COMUNIST ÎNTRECE ORICE LIMITĂ

Odată cu apropierea campaniei electorale parlamentare, comuniștii au început să fie tot mai „preocupați” de soarta „bieteilor acționari care nu primesc dividende de ani de zile”. Astfel, la începutul anului 2004, guvernarea „fură” un proiect de lege al deputaților Alianței „Moldova Noastră” care prevedea obligarea fondurilor de investiții de a răscumpăra la un preț real acțiunile de la acționarii lor. Așadar, comuniștii mai întâi resping proiectul opoziției, care era deus la Biroul Permanent al Parlamentului încă din 2002, apoi înaintează ei înșiși un proiect similar.

Următorul pas întreprins în vederea „satisfacerii intereselor acționarilor” este o inițiativă legislativă a unui grup de deputați comuniști în frunte cu Victor Stepaniuc, care prevede obligarea societăților pe acțiuni de a îndrepta minimum 30% din profitul anual la plata dividendelor.

„Bravii apărători ai drepturilor acționarilor” nu țin cont că într-o economie de piață statul nu are nici un drept de a interveni în activitatea agenților economici și de a le dicta cum să distribuie profitul. Acest lucru îl poate face doar adunarea generală a acționarilor. Acționarii trebuie să decidă dacă împart acești bani între ei sau îi reinvestesc în dezvoltarea afacerii.

În context, e de menționat că ideea năstrușnică a grupului de deputați comuniști are prea puține șanse de a fi realizată sau, dacă acest lucru se va întâmpla, acționarii simpli nu vor simți careva efecte benefice. Astfel, dacă e să judecăm după datele statistice oficiale, numărul întreprinderilor care obțin un profit oarecare este destul de mic și dividendele care vor reveni unui acționar vor fi neînsemnate. În schimb, vor urma două efecte negative: în primul rând, întreprinderile își vor trece afacerile în umbră, nedorind ca statul să le știe profitul adevărat și să le dicteze cum să-l gestioneze; în al doilea rând, întreprinderile vor fi lipsite de sume importante care eventual ar fi

putut fi investite în dezvoltarea lor. Împărțite între acționari, aceste sume vor fi infime, pe când, adunate la un loc, pentru întreprinderi ele vor însemna ceva.

* * *

204. VORONIN SCINDEAZĂ PRESA ÎN DOUĂ TABERE

Începutul lunii mai, ca de obicei este marcat de diferite manifestații prilejuite de Ziua Internațională a Libertății Presei. Însă, autoritățile au „onorat” cu prezența lor doar manifestația Ligii Jurnaliștilor Profesioniști, structură care, se știe, a fost creată la inițiativa și cu suportul puterii comuniste.

Participând la manifestația menționată, președintele Vladimir Voronin a confirmat o dată în plus că el și partidul pe care-l conduce, în toți anii de guvernare, nu au făcut altceva decât să dezbine societatea în două tabere. Astfel, șeful statului a demonstrat că pentru el există doar jurnaliștii membri ai Ligii, iar celelalte organizații profesionale din domeniul respectiv nu au nici o importanță pentru putere. Pe această cale, Vladimir Voronin a sfidat întreaga comunitate jurnalistică, a lăsat să se înțeleagă că nu-l preocupă deloc faptul că, în același timp cu conferința Ligii, în Chișinău avea loc un marș de protest împotriva cenzurii.

Președintele nu a adresat un mesaj întregii prese din Republica Moldova cu ocazia sărbătorii lor profesionale, ci unui grup restrâns de jurnaliști care nu-l supără prin ceea ce scriu. El a vorbit despre viziunile sale privind dezvoltarea presei în Republica Moldova în fața unui grup de jurnaliști, de parcă ceilalți reprezentanți ai breslei nici nu ar exista.

* * *

205. CINE VA COMPENSA PIERDERILE EXPORTATORILOR?

Nu este un secret că exportatorii autohtoni s-au pomenit într-o situație foarte dificilă ca urmare a aprecierii continue a monedei naționale în ultimele luni. Potrivit datelor oficiale, numai întreprinderile din ramura vinicolă au suportat pierderi lunare de circa 10 mln. de lei. Dacă e să luăm aceste întreprinderi în parte, pierderile fiecăreia dintre ele s-au cifrat lunar la 500 mii – un milion de lei. Întreprinderile vinicole, exportându-și în mare parte producția pe piața CSI, sunt nevoite să-și convertească circa 70% din venituri. Cursul dolarului fiind unul scăzut, agenții economici menționați de multe ori nu reușeau să-și acopere nici măcar cheltuielile suportate.

Într-o situația similară s-au pomenit și ceilalți exportatori. Însă, nu se știe de ce, statul care are posibilitate să-i susțină, din contra îi presează și în continuare. Astfel, în această perioadă, exportatorilor nu li se permitea să contracteze credite în valută străină. Cursul dolarului și monedei unice europene fiind unul scăzut, ar fi favorizat exportatorii în procesul de contractare a creditelor. Guvernarea a stabilit că cei ce pot contracta credite în valută sunt importatorii!

Iar guvernatorul Băncii Naționale, Leonid Talmaci a declarat că agenții economici trebuie să accepte situația când suportă pierderi, deoarece, anterior, nu o dată au avut de câștigat de pe urma deprecierei monedei naționale. Dacă e să urmărim această logică, reiese că acum trebuie să lășăm exportatorii să moară numai din simplul motiv că anterior ei au avut de câștigat. În loc să numărăm banii obținuți de exportatori până în prezent, ar fi bine să răspundem la o întrebare simplă: ce facem pentru a salva exportul autohton și cine va compensa pierderile agenților economici suportate de pe urma deprecierei dolarului și monedei unice europene?

206. STATUL PIERDE CONTROLUL ASUPRA „BĂNCII DE ECONOMII”?

În anii de guvernare comunistă societatea s-a deprins deja cu secretomania excesivă de care dă dovadă puterea. Însă, în paralel, societatea a înțeles un lucru: acolo unde se face ceva în secret, are loc un nou abuz, o nouă încălcare. Pornind de la acest principiu, la începutul lunii mai 2004, deputații de opoziție ridică problema unor audieri parlamentare privind situația de la „Banca de Economii”.

Vorba e că adunarea generală a acționarilor băncii, fără a face public vreun argument, schimbă in-corpore conducerea băncii, inclusiv și pe directorul Consiliului de administrație. Această situație nu ar fi fost una alarmantă dacă „Banca de Economii” nu ar fi fost unica bancă de stat în Republica Moldova (circa 56% din acțiuni) și dacă în presă nu ar fi apărut o informație precum că un anume investitor austriac ar fi interesat să achiziționeze pachetul de control de acțiuni în această instituție. Nu este exclus că cineva dorește să facă bani buni pe seama preconizatei tranzacții și a influențat schimbarea conducerii băncii.

Aceste presupuneri au fost ulterior întărite și de refuzul conducerii Parlamentului de a organiza audieri în această problemă în cadrul unei ședințe plenare. În context, apare întrebarea: de ce, dacă totul este perfect legal, e nevoie de îngădit accesul publicului la informația respectivă? Cine va purta răspundere dacă presupunerile opoziției se vor adeveri și la „Banca de Economii” va avea loc o schimbare de proprietari în detrimentul intereselor statului?

* * *

207. MIMAREA PROCESULUI DE NEGOCIERI

De curând, a fost reluat procesul de negocieri în format pentagonal în vederea reglementării diferendului transnistrean. Reluarea discuțiilor este o dovadă în plus a incapacității actualei guvernări de a soluționa problema transnistreană în interesele statului Republica Moldova și de a se opune planurilor Moscovei de distrugere a statului nostru. Or, atât timp cât Chișinăul nu a respins oficial Memorandumul Kozak, toate negocierile ce au loc nu pot fi decât în detrimentul statalității și suveranității Republicii Moldova.

S-ar putea întâmpla că, mai devreme sau mai târziu, președintele Vladimir Voronin va fi impus să accepte Memorandumul Kozak. În mod intenționat s-a făcut o pauză în procesul de negocieri din noiembrie 2003 și până în aprilie 2004, pentru a „adormi” vigilența opoziției, societății civile și a Occidentului. Miza s-a îndreptățit: în prezent, nimeni, practic, nu atrage atenție pașilor întreprinși de guvernare în vederea reglementării problemei transnistrene. Comitetul pentru Apărarea Independenței și Constituției Republicii Moldova, *de facto*, nu mai activează. În aceeași situație s-au pomenit și cele două Mese Rotunde ale partidelor politice (în format vechi și în format nou) care, eventual, s-ar fi putut opune reluării unor tratative defectuoase pentru destinele statului Republica Moldova.

Reluarea procesului de negocieri este cu atât mai umilitoare pentru R. Moldova, cu cât Georgia a demonstrat că problema separatismului poate fi soluționată într-un mod destul de eficient. De ce președintele Saakașvili a reușit să-l expulzeze din țară pe separatistul Abașidze, să-l trimită la adevărații săi stăpâni, iar Voronin nu poate face același lucru cu separatistul Smirnov? În loc să urmărim exemplul Georgiei, noi, mimăm un proces de negocieri, cu riscul de a legifera crimele comise de regimul de la Tiraspol și de a da în mâinile lui Igor Smirnov viitorul Republicii Moldova!

208. GUVERNAREA SUBMINEAZĂ ACTIVITATEA ALIANȚEI „MOLDOVA NOASTRĂ”

Acum câteva luni, Ministerul Justiției a avertizat Partidul Liberal și Alianța Independenților că nu au îndeplinit toate formalitățile legate de autodizolvare, ceea ce pune sub semnul întrebării legalitatea constituirii Partidului Alianța „Moldova Noastră”.

Deși Partidul Liberal și Mișcarea social-politică „Alianța Independenților din Republica Moldova” au îndeplinit toate cerințele legale cu privire la fuziunea cu partidul „Alianța Social-Democrată din Moldova” și crearea partidului Alianța „Moldova Noastră”, autoritățile comuniste tergiversează aplicarea procedurii de lichidare a formațiunilor respective.

Copreședinții Partidului „Alianța „Moldova Noastră” au informat în scris Ministerul Justiției că Partidul Liberal și Mișcarea social-politică „Alianța Independenților din Republica Moldova” au îndeplinit toate condițiile privind fuziunea cu partidul „Alianța Social-Democrată din Moldova” și crearea partidului Alianța „Moldova Noastră”. Conform legislației în vigoare, urma să primim, în termen de o lună, o notificare în scris de la ministerul de resort cu privire la setul de documente ce se referă la lichidarea partidelor sus-menționate și constituirea partidului „Alianța „Moldova Noastră”. Comuniștii nu-și schimbă însă metodele de lucru și, până în prezent, nu am primit nici un răspuns, deși termenul stabilit de lege a expirat deja.

Acestea sunt niște trucuri ieftine ale actualei guvernări care încearcă să submineze activitatea Partidului Alianța „Moldova Noastră” cu intenția de a-i crea probleme în ajunul campaniei electorale.

209. PROBLEMA RAMBURSĂRII DATORIEI EXTERNE

Lunile martie, aprilie și o jumătate din luna mai a anului 2004 au fost caracterizate de o derută totală pe piața valutară a Republicii Moldova. În situația de panică care se crease pe piață din cauza oscilațiilor cursului de schimb al monedei naționale, oamenii simpli încercau să se dumirească ce se întâmplă, de ce ei sunt nevoiți să-și vândă la un preț de nimic dolarii și euro câștigați cu atâta greu peste hotare. Mulți dintre ei nici până astăzi nu au înțeles că au fost victimele unui joc fariseic al guvernării actuale.

Oficial, se spunea că dolarul și euro se depreciază din două pricini: 1) tendințele similare de pe piața mondială; 2) excesul de valută ce apare ca urmare a transferării în țară de către cetățenii aflați peste hotare a unor cantități impunătoare de euro și dolari. Nici unul din cele două motive nu rezistă criticilor. În primul rând, dacă această tendință era și este pe piața mondială, de ce nu s-a devalorizat atât de drastic dolarul și euro și în țările vecine, România și Ucraina? În al doilea rând, de ce o situația similară nu s-a înregistrat în precedenții doi ani când transferurile efectuate de cetățenii noștri aflați la muncă peste hotare au fost cam aceleași ca și în anul curent?

În realitate, însă, comuniștii au evitat să recunoască faptul că au pus povara rambursării datoriei externe direct (nu prin Legea Bugetului) pe umerii oamenilor simpli. Astfel, în 2004 Moldova urma să ramburseze datoriile externe în valoare de 70 mln. de dolari americani. Cursul calculat prin Legea Bugetului pentru rambursarea acestei datorii a fost de 15,2 lei. Diminuând prin metode administrative cursul de schimb până la 10 lei și ceva pentru un dolar, comuniștii au putut economisi practic o treime din prețul fiecărui dolar. În rezultat, cu banii care urmau să întoarcă doar 2/3 din datoria externă, comuniștii au posibilitatea să întoarcă întreaga sumă.

Cei care au avut de pierdut în această situație au fost oamenii simpli, care au cedat guvernanților câștigurile în valută la doar 2/3 din prețul lor. Desigur, ulterior comuniștii vor lua o mică parte din economiile făcute pe seama rambursării datoriei externe în 2004 și vor majora cu câțiva lei pensia sau salariul. Și oamenii vor fi mulțumiți, fără a ști că, de fapt, lor le este restituită doar o mică parte din ceea ce le-au „furat” comuniștii!

210. INCOERENȚA COMUNIȘTILOR ÎN POLITICA INTERNĂ ȘI EXTERNĂ

În cadrul unei întrevederi cu ambasadorii acreditați la Chișinău, V. Voronin a făcut publică o nouă inițiativă a sa. El a solicitat Rusiei, SUA, României, Ucrainei și Uniunii Europene să semneze un Pact de stabilitate și securitate pentru R. Moldova. În viziunea președintelui țării, acordarea unor garanții externe pe termen lung ar fi în măsură să soluționeze problemele majore cu care se confruntă statul nostru. În realitate însă, liderul comunist nu urmărește decât să treacă responsabilitatea pentru eșecul actualei guvernări pe seama altcuiva, în cazul dat, a țărilor nominalizate.

Proiectul în cauză confirmă încă o dată lipsa de coerență a comuniștilor în politica internă și externă a Republicii Moldova. Aplicarea dublelor standarde și mimarea unor reforme structurale fac parte din arsenalul populist al actualilor guvernanți. Iar acum, în ajunul alegerilor parlamentare, ei s-au „trezit” că nu sunt în stare să-și realizeze promisiunile electorale.

Toate proiectele înaintate de către cei de la putere au fost ineficiente și contraproductive pentru societate și stat. Proiectul vizat nu face excepție, fiind utilizate aceleași sintagme confuze: compromis multilateral, neutralitate strategică, neutralitate permanentă, „alegerea între bine și un alt bine” etc.

Pactul de Stabilitate și Securitate pentru Moldova, propus de președintele V. Voronin reprezintă, în esență, un proiect de compilare a tuturor ideilor aberante și dăunătoare statalității RM promovate de către comuniști pe parcursul acestor ani. Regăsim aici ideile Pactului social care nu a prins în societate, tezele cu privire la polietnicitate și diversitate lingvistică preluate din Concepția Națională de Stat, precum și conceptul de federalizare, care denotă faptul că Voronin nu s-a dezis definitiv de Proiectul Kozak.

Inițiativa lui Voronin este mai degrabă un truc, decât o strategie care ar lua în calcul în primul rând interesele R. Moldova. Se creează impresia că președintele vrea pur și simplu să se spele pe mâini, dând vina, în caz de nereușită, pe țările implicarea cărora a fost solicitată în sprijinirea acestui proiect.

Ceea ce propune Voronin, îi oferă R. Moldova prea puține șanse să devină o zonă de stabilitate în regiune, ea rămânând a fi un „măr al discordiei”. O soluție potrivită în acest sens ar fi ca R. Moldova să-și conjuge eforturile cu România, care a fost abilitată de către SUA de a deveni o punte între Vest și Est. Acest efort comun ar putea propulsa R. Moldova pe făgașul stabilității și prosperității.

Pentru R. Moldova ar fi binevenită nu o succesiune de stratageme, ci o succesiune la guvernare. Cu alte cuvinte, nu ne va salva un nou proiect, ci un nou președinte și o nouă echipă.

211. ACȚIUNI INCOMPATIBILE

Reinstalarea monumentului lui Lenin la Bălți face parte, probabil, din programul comuniștilor de sovietizare a R. Moldova. Instalarea monumentului lui Lenin la Bălți nu este primul caz de acest gen – acțiuni similare au avut loc anterior la Dondușeni, Ocnîța și în alte orașe. Spre exemplu, la Ocnîța Lenin a fost instalat în locul monumentului lui Gheorghe Asachi. În context, apare întrebarea: oare cât vor răbda oamenii această batjocură?

Aș vrea să amintesc că în anul 1989 eu eram deputat în sovietul orășenesc Chișinău când am decis scoaterea monumentelor lui Lenin din capitală.

Până în prezent monumente ale lui Vladimir Lenin existau doar în Transnistria. După ce comuniștii își vor desăvârși opera, instalând monumente ale lui Lenin și pe malul drept al Nistrului, R. Moldova practic se va conforma regulilor de joc stabilite de Transnistria. Nu este oare aceasta o transnistrizare a Republicii Moldova?

În genere, consider că acțiunile întreprinse de comuniști nu sunt compatibile între ele. Spre exemplu, cum poți în același timp să-l comemorezi pe Ștefan cel Mare, care a zidit zeci de biserici și mănăstiri, și pe Lenin, care a nimicit milioane de creștini și a prigonit biserica? În context, aș vrea să menționez că toate aceste acțiuni întreprinse de comuniști în vederea reparării bisericilor, mănăstirilor au la bază exclusiv motive de ordin populist, electoral. Comuniștii au înțeles că oamenii cred în Dumnezeu mai mult decât în orice (acest lucru reiese din toate sondajele de opinie) și încearcă să speculeze pe baza acestei credințe.

212. FARISEII COMUNIȘTI

La 1 și 2 iulie am avut fericita ocazie de a participa la manifestările prilejuite de comemorarea a 500 de ani de la moartea domnitorului Ștefan cel Mare. La acest eveniment extraordinar care s-a desfășurat la Putna au fost prezente mai multe distinse feți bisericești dintr-un șir de state europene, cum ar fi Italia, Polonia, Franța, Grecia etc., precum și conducerea de vârf a României. Din partea Republicii Moldova la aceste manifestări au participat Mitropolitul Basarabiei, ÎPS Petru, reprezentanții unor formațiuni de opoziție și ai Uniunii Scriitorilor. Nimeni dintre oficialități, care fac atâta vâlvă în jurul numelui lui Ștefan cel Mare, nu a fost la Putna.

Comuniștii și-au dat arama pe față, au demonstrat că nu-i interesează deloc figura domnitorului Ștefan cel Mare și se folosesc de numele lui doar în scopuri populiste, electorale.

De altfel, eu niciodată nu i-am crezut pe comuniști atunci când se declară creștini. Nu pot fi creștini exponenții unui partid care, pe timpurile URSS, a distrus mii de biserici și a surghiunit milioane de credincioși.

Atunci când e vorba de populism electoral, comuniștii sunt cei care nu fac prea mare distincție între a vizita mausoleul lui Lenin și a veni la Putna, la mormântul lui Ștefan cel Mare.

Totuși, V. Voronin et company nu au îndrăznit să viziteze ultimul lăcaș pământesc al lui Ștefan. Purtătorii mesajului marxist-leninist nu au avut curajul să treacă pragul mănăstirii în care odihnește cel care a fost exponentul și apărătorul românismului și al creștinismului. Și poate e mai bine așa. Nu de alta, dar cine știe ce mai poate face un comunist în mănăstire?...

În loc de epilog

Chiar de la apariția comuniștilor pe arena politică a R. Moldova, ei s-au condus de principiul: „Cu cât mai rău pentru țară, cu atât mai bine pentru comuniști”. Dacă e să urmărești atent activitatea comuniștilor până la venirea lor la putere, poți observa cu ochiul liber că ei au fost cei care au stopat în fel și chip implementarea reformelor în economia R. Moldova. Atunci când erau nevoiți să accepte adoptarea unor legi de acest gen, ei făceau tot posibilul ca să stopeze mecanismul de realizare a acestora. Iar în lipsa mecanismului de realizare, legea, oricât de bună ar fi ea, este moartă. În felul acesta, aducând țara la sărăcie, comuniștii au pregătit terenul pentru a veni la putere. Se știe, cu cât mai săraci sunt oamenii, cu atât mai ușor pot fi manipulați.

În 2001, speculând abil cu promisiuni gratuite, cu pâine ieftină și viață ușoară, comuniștii au ajuns la putere. În campania electorală, ei au promis și soluționarea problemelor sociale. Mă refer la reducerea șomajului și crearea locurilor de muncă. Dar, în acești trei ani și jumătate, comuniștii practic au impus cea mai activă parte a societății să plece peste hotare în căutare de lucru. În felul acesta ei au rezolvat două probleme. Prima – de ordin economic. Concetățenii noștri aflați peste hotare aduc în republică aproape un miliard de dolari, care au salvat țara de *default*. A doua – de ordin politic. Prin plecarea oamenilor peste hotare, au fost îndepărtați de la urnele de vot cei care niciodată nu i-ar fi susținut pe comuniști.

În majoritatea sondajelor de opinie efectuate în ultimii ani, cetățenii R. Moldova se arată cel mai mult îngrijorați de sărăcie. Peste 80% din populație continuă să trăiască sub limita sărăciei. Acest lucru ar fi trebuit să-i dea de gândit actualei guvernări. Cu toate acestea, ei nu au dorit sau nu au fost capabili să definitiveze Strategia de creștere economică și reducere a sărăciei, proiect care, potrivit cerințelor Băncii Mondiale, urma să fie finalizat în martie 2002. Aceasta nu s-a întâmplat însă nici până în prezent, deși ar fi contribuit la crearea unui climat investițional favorabil pentru Republica Moldova.

De fapt, actualii guvernanți nici nu sunt interesați de îmbunătățirea condițiilor de viață a cetățenilor R. Moldova. Dacă examinăm Bugetul pentru anul 2004, constatăm că cheltuielile pentru învățământ au crescut cu 7,4%, iar pentru ocrotirea sănătății doar cu 2,7%. În timp ce cheltuielile pentru întreținerea Cancelariei de Stat și Aparatul Președintelui – cu 34,2% fiecare, pentru gestionarea Parlamentului – cu 21,4%, pentru Serviciul Pază și Protecție – cu 54,2%. Așadar, comuniștii vor să revină la vremurile de tristă faimă și întăresc aparatul birocratic de conducere.

Deși guvernării se laudă la fiecare colț cu succesele lor înregistrate în economie, declinul economic se adâncește tot mai mult. Nivelul sărăciei în R. Moldova nu s-a redus, s-a înrăutățit situația pe piața muncii, iar degradarea capitalului uman și pauperizarea continuă a populației sunt niște realități pe care doar comuniștii se fac că nu le observă.

Lipsa de profesionalism și incompetența au provocat haos în diverse domenii ale economiei. Nedorința de a se conforma cerințelor FMI și altor organisme financiare internaționale a dus la suspendarea creditării externe. Tentativa guvernărilor de a renaționaliza unele întreprinderi va avea consecințe grave, iar intimidările repetate ale investitorilor străini a lăsat practic țara fără un suport financiar substanțial.

Pentru a distrage atenția de la eșecul „guvernării roșii”, conducerea comunistă se străduie în fel și chip să divizeze societatea în „ai noștri” și „ai lor”, propunând proiecte aberante gen istorie integrată, concepție națională, federalizare.

Lipsa coerenței și inconsecvența în promovarea politicii externe, tendința de a semna, fără consultarea partidelor politice și a societății civile, Memorandumul Kozak, care ar fi dus la demolarea statalității Republicii Moldova, au îndepărtat și mai mult soluționarea conflictului transnistrean și perspectivele de reîntregire a țării.

Cu regret, guvernării au refuzat invitația la un dialog civilizată și constructiv între toate forțele politice din Republica Moldova, ignorând orice propunere judicioasă din partea opoziției.

În situația în care dictatura comunistă nu urmărește decât lichidarea pluralismului politic și anularea instituțiilor democratice, Parlamentul, prin fracțiunea majoritară comunistă, a devenit o mașină de vot menită să instaureze ideologia comunistă la nivel de stat, deoarece, în mare parte legile adoptate poartă un caracter politic. Am spus-o în repetate rânduri că, orice idee, oricât de aberantă, dacă e pe placul comuniștilor, trecând prin actualul Parlament al R. Moldova, poate deveni lege. Din păcate, ideologizarea și îndoctrinarea au cuprins mai toate instituțiile statului, căci pentru tovarășii guvernanți nu există alte legi decât cele promovate de Partidul Comuniștilor.

În ciuda declarațiilor triumfaliste ale ștabilor comuniști, Republica Moldova rămâne a fi cel mai sărac stat din Europa și unul din cele mai corupte state din lume.

În timpul dominației comuniste, în mass-media au fost semnalate în nenumărate rânduri cazuri grave de corupție. Aici aș putea aminti, ca să nu intru prea mult în detalii, cazul ministrului transporturilor Cuptov, afacerea „Șkoda”, modalitatea de desfășurare a licitațiilor și de stabilire a câștigătorilor, operațiile și activitatea „FinComBank”-ului. Guvernării de fiecare dată însă au făcut-o pe „mortul în păpușoi”, deoarece în toate aceste cazuri erau implicate persoane din anturajul puterii. Cam în felul

acesta au luptat și continuă să lupte guvernării cu corupția. În consecință, dacă în 2001 R. Moldova se afla pe locul 64 la capitolul corupție, potrivit *Transparency International*, în 2003 noi ne situam deja pe locul 102.

În acest context, eu cred că nu întâmplător proiectul de Strategie națională de prevenire și combatere a corupției a apărut în preajma campaniei electorale. Dacă îl analizăm cu atenție, constatăm că majoritatea acțiunilor se vor desfășura în trimestrul patru 2004 și trimestrul unu 2005, când ne vom afla în toiul campaniei electorale.

Cu alte cuvinte, aceasta este o tentativă de intimidare și neutralizare a oponentilor politici. Se va introduce un mecanism de strangulare a opoziției, căci se acordă mai multe împuterniciri și se lărgeste terenul de activitate a poliției politice. În așa mod guvernării își creează condiții pentru falsificarea alegerilor parlamentare din 2005.

Este fariseic atunci când comuniștii de fiecare dată urmăresc interese meschine, sub pretextul soluționării unor probleme stringente ale societății.

Comuniștii au demonstrat o totală incapacitate de a conduce țara, iar intoleranța, primitivismul și agresivitatea lor au provocat o profundă criză social-economică. Așa stând lucrurile, falimentul partidului de guvernământ este inevitabil, deoarece, sunt convins că, cetățeanul de rând, care a avut de suferit cel mai mult de pe urma politicii iresponsabile și a populismului comunist, va fi în măsură, în scrutinul din 2005, să facă o alegere corectă.